NATIONAL LIBRARY
FEB 11 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

192/A/20/47

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, JANUARY 25, 1969

LATVIJA
AMERIKA

9. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 25. JANVĀRIS 19. GADS

AUTHORIZED AS SECOND-CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENTS OF POSTAGE IN CASH

Atsevišķa numura cena 25 centi.

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Austrālijas latviešu kultūras dienu atskaņas

Tautiešiem Ziemeļamerikā tas, varbūt, liksies neparasti, taču Austrālijā gadskārtējās latviešu kultūras dienas ir notikums, par kuŗu runā un raksta presē vēl apmēram pusgadu pēc to norises, lai tad tikpat ilgi reklāmētu nākošās. Tā kā vēl nav pagājis pat mēnesis kopš 18. Austrālijas latviešu kultūras dienām Sidnejā, tad „nevaru rimties" arī es, arvien meklējot jaunas atsauksmes un kritikas par tikko Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres zīmē aizvadītajām kultūras dienām.

Sidnejas latviešu teātŗa kritiķis K. Freimanis par izrādi „Princese Gundega un karalis Brusubārda" cita vidū pateica zīmīgus vārdus: „Kultūras dienām ir divējāda nozīme. Tās ne tikai parāda, ko mēs pašreiz varam, bet arī paveŗ skatienu mūsu nākotnē. Šo izrādi sniedza mūsu „nākotnes teātris": K. Gulberga inscenējuma dalībnieki (ap 60) visumā bija mūsu jaunatne. Jaunā maiņa ir izaugusi visās teātŗa nozarēs. Tā grib spēlēt, un tā ir labi sagatavota. Nākošie 40—50 gadi mums ir nodrošināti, ja tas būtu vajadzīgs. Sasniegtais nav vienas izrādes darbs. Kur vēl mūsu trimdas pasaulē vēl kaut kas līdzīgs sasniegts? Šāda mēroga režisora ziedošanās pelna arī oficiālu pateicību tuvākajam."

Zem citētā K. Freimaņa atzinuma var parakstīties abām rokām. Tā tiešām ir režisora ziedošanās. Arī kritiķe Ņ. Luce rakstīja, ka ar to gan „pakalpots mūsu nacionālpolitikai, bet jācieš izrādes kvalitātei". Nešaubos, ka režisors K. Gulbergs to ļoti labi apzinās un zina, tādēļ personīgi viņa priekšā „noņemu cepuri". Še piezīmējams, ka režisors K. Gulbergs sagatavojis arī tādas izrādes, kuŗās spēlē tikai „profesionāļi" un nav nevienа iesācēja, taču tās nav kultūras dienu izrādes. Še nerakstu kādā „oficiālā kapacitātē", bet arī bez tās — tīrsnīgākais paldies režisoram K. Gulbergam.

K. Freimanis par šo izrādi vēl izteicās: „K. Gulberga inscenējumā bija daudz, par ko priecāties. Tonis — viegli stilizēts viscaur, jau sākot ar gājienu lugas sākumā un beidzot ar jaunā Brusubārdas parādīšanos. Par stilizējuma spēku vislabāk lieciņa Aklais ubags ar zēna seju. To pieņēmām bez iebilduma. Kur luga draudēja ieslīdēt reālismā, režisors tūlīt pastiprināja stilizēto līniju. Tā tas bija ar divām melodrāmatiskajām, ļaunajām princesēm, kuŗām režisors bija pievienojis stilizētus, komiskus vīrus. Ļaunais burvis, gandrīz saplūdis ar saviem vergiem un gandrīz bez galvas, izskatījās kā komiska masa. Izrādes ritms bija raits, un tas atļāva radīt nianses, eksperimentējot ar lēnāku ritmu. Bija prieks dzirdēt, ka aktieŗi nevis deklamēja, bet runāja ritmā. Ļaužu grupu parādīšanās un izkārtojums žņaudējam un, vēlāk, burvim nākot, bija brīži, kad kustība, runātais vārds, dekorācijas, mūzika un gaismas runāja kopīgu valodu. Kad pirmā cēliena nobeigumā Gundega sekoja Mārim, mūzika un gaisma radīja to pašu noskaņu, ko, citkārt redzēto, augsto dzelzs vārtu aizbīdīšana. Stīgu mūziku lugas beigās zīmīgi nomainīja orķestŗa skaņas, tā iezvanot jauno posmu. Šādu smalkumu bija daudz, īpaši galveno lomu izstrādājumā."

Interesanti atzīmēt, ka šis K. Freimaņa konstatējums dažās vietās ir diametrāli pretējs kritiķes Ņ. Luces atzinumam. Tā, piemēram, Ņ. Luce rakstīja, ka jaunie bērni bijuši uz skatuves, „lai tikai nodeklamētu savu rindu", bet K. Freimanis priecājās par to, ka „aktieŗi nevis deklamēja, bet runāja ritmā'. Lai nu kā,bet divi dažādi spriedumi ieŗosina pārdomas, un patiesība, varbūt, būs kaut kur vidū.

Ka K. Freimanis redz ne tikai labo vien, bet arī trūkumus, liecina viņa vārdi: „Bet inscenējumā bija arī pavājas vietas. Tāda, piemēram, bija tirgus skats (episkā daļa), kuŗā ritms bieži pārtrūka, tirdziniekiem pietrūka spara, un miesnieks ar maizniecі nevarēja vieni paši stāvokli saglābt. Šķita, ka arī 1. cēlienā Gundegas rotaļu biedres zaimu skatā neatraisījās, kaut citur tām nepietrūka jaunības pārgalvības un spriganuma. Pavāra zēni, patīkami, kādi tie bija, varēja parādīt vairāk akrobatikas. Visvairāk lebilst var pret Gundegas un Māŗa divspēli. Trūka tuvspēles: abu skatieni reti sastapās; trūka mijiedarbības. Varbūt Māŗa seja bija par daudz noklāta ar matiem un bārdu, lai tajā varētu pamanīt maiņas: ‚ļiriski pasakaino izteiksmi', ziņkārību, labsirdību, dusmu uguns, skumjas, zobgalību, rāmo cēlumu suģestējošo skatienu." Lai cik žēl, man atkal „jāparaksta" zem šī K. Freimaņa spriduma.

Interesantas ir arī K. Freimaņa domas par Vijas Spoģes—Erdmanes dekorācijām: „Viņas sniegums teātrim pelna īpašu speciālista rakstītu vērtējumu. Man šķiet, ka mūsu Gundegas dekorācijas var droši mēroties ar to, ko 1934. gadā redzēju Dailes teātrī un 1939. gadā Nacionālajā teātrī: simbolika divu kolonnu un tiltu struktūrā, (‚un kā no diviem gabaliem tu skani'), aistētiskais pievilcīgums, ekonomija. Tāpat izdomas bagāts un krāsains bija kostīmu klāsts."

Par galeno lomu tēlotājiem K. Freimanis, ar maz izņēmumiem, ir gandrīz tādās pašās domās kā Ņ. Luce, par ko jau rakstīts šī laikraksta slejās, tādēļ neatkārtošu. Par Pertas drāmatiskā ansambļa izrādi — M. Ziverta „Rīga dimd" abu kritiķu domas visumā sakrīt, tādēļ pēc Ņ. Luces kritikas, kuŗa jau sniegta šī laikraksta slejās, no K. Freimaņa vērtējuma sniegšu tikai to, kam nav pieskārusies Ņ. Luce. Interesants un ļoti nopietŗigs ir K. Freimaņa lugas vēsturiskā fona iztirzājums:

„1586. gadā Rīgas landtāga sēdē poļu pārvaldnieks Penkoslavskis norādīja talāŗos ģērbtajiem vācu kungiem, ka Dieva lāsts ir piemeklējis zemi. Patiešām, ja 16. gadsimta cilvēks ticēja dievišķīgajai kārtībai pat vismazākajā sākumā, tad tagad viss bija sagriezies šķērsām: katoļi pret luteŗāņiem, M. Gizes vaditie meistari un zeļļi pret augsto Rīgas rāti t. s. Kalendāra nemieros, rokpeļņi pret namsaimniekiem, zemnieki pret muižniekiem. Cienījamais pilsētas bende, kas apkalpoja dzīvos, un viņa šinderi, kas apkalpoja mirušu, rosināja cilvēkus uz vērtīgām pārdomām ne vien par nāvi un iznīcību, bet arī par to, kā noturēt ienaidniekus, kā glābt sevi un kā saglabāt pašcieņu briesmās. Tāds ir M. Ziverta makabrās (nāves) spēles vēsturiskais materiāls. Patīkami atzīmēt, ka Ziverts šai spēlē uztvēris 16. gadsimta atmosfairu: ideālais še nepārtrauki mijas ar cinisko. Ar fantaziju apveltīts skatītājs var saskatīt visā šai chaosā zināmu līdzību ar mūsu laiktmetu. Bet vēstures faktu dēļ lugas neraksta. Ziverta spēle ir stāsts par birģermeistaru Bergenu, kas apprecējis skaistu sievu Katri, kuŗa savukārt mīl nemiernieku zeļļu vadoni M. Gizi. Kad pēdējais Bergenu iemāna lamatās, to ievieto nāves kambarī, lai tam no rīta nocirstu galvu. Pie viņa sēru tērpā ierodas Katre. Aplicis šo sēru tērpu, Bergens atstāj nāves kambari un izbēg. Tā ir Katre, ar kuŗu lik-

(Nobeigums 5. lpp.)

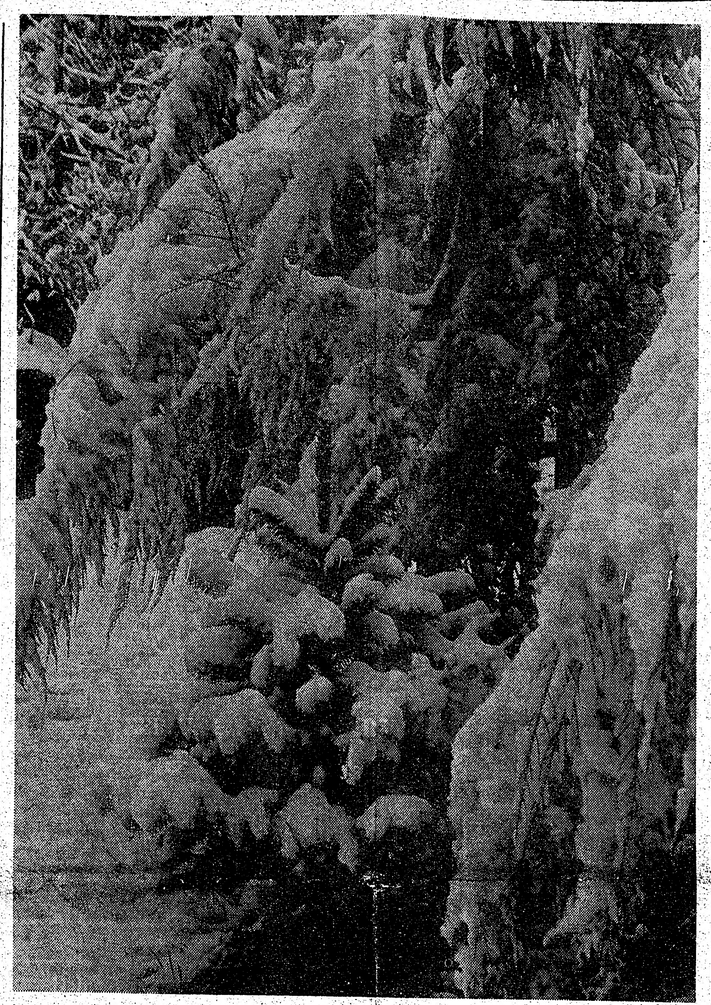

PIESNIGUSĀ MEŽA Foto: J. Līgers

Polāru dzērveņu sula, šķēps un monografija

DAUGAVAS VANAGU ORGANIZACIJAS PRIEKŠNIEKA VIĻA JANUMA GODINĀŠANA MINSTERĒ

DV centrālās valdes priekšsēža pilkv. Vilja Januma godināšanu sakarā ar atzīmējamiem 75 mūža gadiem 11. janvārī Minsterē, Vācijā, bija rīkojusi vietējā DV nodaļa sazinā ar centrālās valdes prezidiju un Rietumvācijas zemes valdi. Svinības notika Minsteres jaunatnes mītnes telpās, pulcinot vairāk nekā 100 izcilā karavīra, sabiedriskā darbinieka un politiskā cīnītāja apsveicēju, kas ar sumināj umiem saņēma gavilnieku, kad viņš ieradās svinības dzīvesbiedres un meitas pavadībā.

Pie vanadžu klātajiem galdiem jubilāru pirmais sveica „mājastēvs" — DV Minsteres nodaļas pr-dis P. Strante, uzsverot veikto darbu lielo nozīmi, nevis nodzīvoto gadu skaitu. Uzrunas nobeigumā P. Strante gavilniekam pasniedza nodaļas velti — skaņu plati. DV ģenerālsekretārs A. Bērziņš sveica visas organizācijas vārdā un pasniedza adresi Kanadā gatavotos ādas vākos un sudrabā mākslinieciski veidotu DV emblēmu. Adrese ietver atsevišķas lapas ar mākslinieciski ierakstītiem vēlējumiem un vadītāju darbinieku parakstiem kā no DV centrālās valdes, tā no atsevišķajām DV saimēm visās 12 darbības zemēs.

No Anglijas iebraukušais DVF valdes priekšsēdis J. Frišvalds sumināja jubilāru savas saimes vārdā, novēlot nākamībā atrast laiku savas notikumiem bagātās dzīves pieredzes un vērojumu uzrakstīšanai un publicēšanai, uzrunas nobeigumā pasniedzot Ērika Žilinska lielformāta gleznu „Rozes" ar logatam piestiprinātu sudraba veltījuma plāksnīti.

Zviedrijas DV valdes priekšsēža vietnieks Z. Dzelme nolasīja izvilkumu no Vācijas trimdā pabēga nometnes biļetenā skicētā epizoda — notikuma otra pasaules kaŗa beigās, parādot gavilnieka kaŗavīra un cilvēka seju. Kā jubilāru, tā visus vakara dalībniekus Z. Dzelme pārsteidza ar izvēlēto velti, pasniedzot īpaši uzrakstītu un Zviedrijas DV valdes izdotu 80 lpp. brošūru-monografiju „No Kalpaka priedes līdz Minsterei", kuŗā pilkv. V. Janumam rakstus veltījuši K. Lobe, J. Rulliņš, V. Hazners, A. Apse, Z. Vītens, O. Mazarkevics u.c.

Rietumvācijas vanadžu pr-ce T. Gūtmane jubilāru ar dzīvesbiedri sveica globālās vanadžu pr-ce M. Ķeņģes vārdā, simboliski piespraužot pa ziedam, bet DV Rietumvācijas valdes pr-dis J. Cīrulis pēc sumināj uma vārdiem pasniedza latviešu dziesmu svētku vēstures abus sējumus.

Apsveikumu virknei turpinoties, DV ģenerālsekretārs A. Bērziņš nodeva ASV, Kanadas, Austrālijas un Holandes DV saimju, kā arī Latviešu virsnieku apvienības Austrālijā sveicienus, J. Cīrulis vēl sveica DV Adelaides un Argentīnas nodaļas vārdā, J. Gūtmanis no DV Osnabrikas nodaļas, bet J. Olle no DV Bīlefeldas nodaļas.

LAK EC prezidija vārdā gavilnieku sumināja un rozes pasniedza prezidija loceklis I. Freimanis, novēlot visu labu arī no Zviedrijas latviešu centrālās padomes, tāpat no Zviedrijas DV valdes pr-ža K. Lobes, kas dāvanai bija sūtījis kādu no savām kartēm, jo V. Janums ir vēsturisku materiālu cienītājs. Vēl runāja Vācijas latviešu centrālās padomes pr-dis O. Mazarkēvics, Vācijas latviešu centrālās komitejas loceklis P. Valters, sveicot arī no latviešu darba vienībām pie britu armijas, Minsteres latviešu ģimnazijas direktors Z. Vītens, Latvijas Sarkanā krusta valdes loceklis A. Šilde, Latviešu ev.-lut. baznīcas pārvaldes Vācijā vārdā māc. R. Bērziņš, Latviešu studentu apvienības Vācijā uzdevumā P. Bērziņš, Eiropas latviešu jaunatnes apvienības pr-de D. Neimane, laikraksta „Latvija" redaktors O. Kalējs un Diseldorfas latviešu vārdā V. Liekerts.

Kaut runas nebija gaŗas, vairāk nekā 20 apsveicēju parāde un sumināj umi ilga turpat 2 stundas. Jubilārs veltēs saņēma daudz grāmatu, klēpjiem ziedu un labu skaņu aplokšņu. Bez jau minētajām bija arī citas oriģinālas dāvanas. Tā Minsteres latviešu ģimnazijas skolotāji un audzēkņi jubilāru iepriecināja ar kādu 200 gadu vecu Baltijas karti, bet Minsteres latviešu studenti ar vecu šķēpu. Argentīnas vanagi savukārt bija atsūtījuši brūnas krāsas poncho. Bet DV Sidrabenes nodaļa, kuŗu veltīgi meklēt oficiālajos reģistros, jo tā „darbojas" vienīgi delegātu sapulču un dāžādu lielāku svinību gadījumos, apveltīja gavilnieku ar pašu gatavotu „ordeni" zaļā lentē. Cita vidū uz Minsteri bija atsūtīta arī sula, kas izspiesta no ziemeļu polārajos purvos lasītām dzērvenēm.

Daudz bija rakstveida sveicienu, kuŗus nolasīja P. Strante, to vidū no Latvijas sūtniecību vadītājiem Vašingtonā un Londonā Dr. A. Spekkes un T. V. Ozoliņa, Latvijas diplomātiskā pārstāvja Zviedrijā J. Tepfera, LAK EC prezidija pr-ža J. Rankas, LNAK valdes pr-ža J. Niedras u.c.

Pateikdamies apsveicējiem, pilkv. V. Janums atmiņās pakavējās pie nozīmīgākajiem posmiem savās cīnītāja gaitās — strēlnieku pukos, Latvijas atbrīvošanas cīņās un otrā pasaules kaŗā, kā arī par Cēdelgemas gūstekņu nometni Beļģijā, kur dibinājās DV organizācija. Runādams par savu pašreizējo darbību, viņš pasvītroja vēlēšanos vienmēr darīt labu, kas ne vienmēr vieglі iespējams, bet arī piebilda: „Druscin vajadzēs atkratīties no amatiem, lai nāk vidējā paaudze un strādā."

Sarīkojuma atlikušās stundas aizritēja, iesniedzoties krietni pāri pusnaktij, draudzīgām pārrunām vijoties ar dziesmām, it sevišķi latviešu kaŗavīru dziesmām.

J. F.

Voldemars Korsts

Ko darīsim pēc Latvijas 50 gadu izskaņas?

(Nobeigums)

Mums vajadzētu apzināties: ja gribam strādāt lielu mērķu labā, tad nepietiek ar labiem nodomiem un teoriju, bet nepieciešama un paš izšķiroša ir daudzu gadu darbā gūtā pieredze. Jo sevišķi politiskajā darbā nepieciešama arī liela ticība uzdevumam un neatlaidīga pacietība tā īstenošanā. Pie tam ievērojams, ka ne vienreiz vien mērķa sasniegšanai nepieciešami arī kompromisi un pat zināma atkāpšanās, lai, sasniedzot vismaz daļu no iecerētā, uz iegūtās bazes sāktu jaunu cīņu par pagaidām atliktās daļas īstenošanu.

Varbūt laba daļa svešuma latviešu nemaz nezina un neapzinās, ka daudzas citas tautības mūs apskauž tieši mūsu centrālo organizāciju izveidojuma dēļ. Varbūt viens otrs arī īsti neizprot, ka tas ir liels sasniegums, ja, piemēram, Daugavas Vanagi, kuŗi būtībā arī ir zināma veida centrālā organizācija, atraduši veidu, kā, pašiem paliekot patstāvīgiem, tomēr aktīvi un izšķirīgi piedalīties centrālās organizācijas darbā un tās politikas veidošanā. Tas ir teicams apliecinājums faktam, ka mūsu centrālo organizāciju struktūrālā uzbūve ir laba; ja kaut kas liekas nepieņemams vai kritizējams, tad tā nav organizatoriskās uzbūves vaina, bet gan pašu kritizētāju „nopelns", jo viņi vēlas vienīgi kritizēt un pelt, bet nevēlas ieguldīt savu enerģiju līdzdalībā, lai ar personīgo darbu un aktivitāti censtos savas idejas īstenot. Nevis skaldot, bet vienojot, tikai ejot kopīgu ceļu un saņemot savu ideju īstenošanai ne tikai daļas, bet gan visu atbalstu, gūstami panākumi.

Ja mūsu organizāciju struktūrālajā bazē ir kāds vājš punkts, tad, varbūt, tas, ka tās vairāk vai mazāk atzīst, ka dažādu specifisku uzdevumu veikšanai vajadzīgas arī specifiskas organizācijas, bet ne vienmēr rīkojas pēc šīs atziņas. Tādas specifiskas organizācijas, piemēram, ir BAT UN, Americans for Congressional Action to Free the Baltic States, nacionālās sekcijas pie politiskajām partijām un citi iestādījumi. Šīm organizācijām ieņemslu dēļ, kuŗi labi saprotami katram, kas nav politiski naīvs, jābūt savā darbā neatkarīgām. Pretējā gadījumā tās ne tikai nespētu savu uzdevumu veikt, bet drīz vien beigtu pastāvēt atbalsta trūkuma dēļ no tādām ārpus latviešu sabiedrības esošām apņēmīgi, bet arī nepiedodami, šķērsojot okeanu, mēģināt nogremdēt kuģi tikai tādēļ, ka vienam otrąm nepatīk šī kuģa kapteinis vai visa apkalpe. Mums jābrauc ar šo kuģi visiem kopā, vai arī mēs nosliksim katrs atsevišķi. Pie tam mēs pašreiz vēl esam pašu uzsāktā vai arī uzliktā okeana šķērsojuma sākumā, ļoti vētrainu un nenosakāmu viļņu varā. Lai okeanu pārvarētu, mums jārīdējas, lai mūsu kuģis kļūtu arvien izturīgāks, ne jādomā par tā nogremdēšanu. Mācīsimies šai vētrainajā kuģojumā, ka nevis kuģi nogremdējot un atsevišķi mazās laiviņās braucoš, bet gan esot vienotiem, ja nepieciešams, uzlabojot kuģa vadību, pastāv vienīgā iespēja sasniegt kāroto krastu. Šķērsojot okeanu atsevišķās laiviņās šādu cerību nav! Pat tad ne, ja atsevišķās laiviņās ceļojumu uzsāktu ar skaļu reklāmu.

Varbūt būtu pat laiks padomāt, ka mūsu kuģis nav liels, ka tādēļ daudz lielākas cerības šķērsot vētraino okeanu būtu tad, ja ceļā kopīgi dotos trīs kuģi, kuŗiem būtu lepnie nosaukumi Latvija, Lietuva un Igaunija. Bet arī šādam ceļojumam nepieciešama ticība, vienprātība un vienotība, ņemot par ceļvedi Raiņa vārdus: „Mēs maza cilts; mēs būsim lieli tik, cik lieli mūsu gariņ."

Čekas darbība Rietumos

RAIŅA CEDRIŅA RAKSTS PAR MASKAVAS AKTIVITATI UN SPIEGU IEFILTRĒŠANU TRIMDAS SABIEDRĪBĀ

IV

Neviens vēl šobrīd netic, ka izbēgušā padomju diplomāta Kravčenko nāve bija pašnāvība. Viņš labi pazina padomju sistēmu, bija cietis no čekas terrora, spēja pilnībā novērtēt komūnistisko režīmu. Kravčenko publicēja vienu no vērtīgākajām pretkomūnistisko dokumentu grāmatām, kāda Rietumos lasīta, — „Es izvēlējos brīvību" (I Chose Freedom). Šis grāmatas dēļ Parīzē notika gandrīz fantastisks tiesas process starp Kravčenko un padomju un franču komūnistiem, kuŗi grāmatu spzimēja par faktu viltojumu. Kravčenko uzvarēja. Vēl daudz gadu viņš ASV cīnījās pret krelsajām grupām. Cilvēks, kas cīnās, nedodas pašnāvībā! Tādā cilvēkā nav tukšuma izjūtas.

Tādas nebija arī Kušneram. Bet pat gadījumā, ja politiskā slepkaviba Zviedrijā būtu pierādīta, — ko varētu darīt zviedru valdība? Daudz, ja tā iesniegtu diplomātisku protestu. Tomēr Kušners nebija pat Zviedrijas pavalstnieks. Bez tam zviedru ārpolitiku bieži vien nācies atzīt par „zaķu politiku", bailēs no stiprā cenšoties izdabāt.

Padomju terroram un slepkavībām ir visai plaša vēsture un pat savas tradicijas. Lai atceramies kaut vai Trocki, kas pēc vairākiem nesekmīgiem slepkavības mēģinājumiem beidzot tomēr krita par upuri spāņu komūnistam Rio Merkaderam. Nav šaubu, ka nevienai citai valstij nav tik „slavenas" slepkavību vēstures un cieņas trūkuma pret cilvēka dzīvību, kā tieši Pad. savienībai. Mistika vijas ap Maksima Gorkija nāvi. Kas īsti notika ar čechu valstsvīru Janu Masariku? Viens neatbildēts jautājums aiz otra.

Dienās, kad diskutējā par Kušnera nāvi, zviedru laikraksts „Expressen" rakstīja, ka Zviedrijā politiskas slepkavības gandrīz nekad nav notikušas. To gan drīzāk var uzskatit par vēlēšanos, kaut tā būtu bijis. Bet lai kā, šim zviedru žurnālistam vajadzēja kļūt domīgam kaut vai par tām daudzajām politiskajām slepkavībām, kas notikušas citās valstīs. Bet liekas, ka viņš nav redzējis un pat nekā nezina par protesta notu, kuŗu Eksilžurnālistu apvienība Minchenē 1961. gadā piesūtīja visu brīvo valstu valdībām — „Mēs apsūdzam" (We Accuse). Tajā teikts, ka komūnisti pierādītas slepkavības izdarījuši 5 reizes, plānotas 3 gadījumos, ticamas slepkavības 3, organizētas cilvēku nolaupīšanas 7 u. t. t. Daži piemēri: 1) Ungāra Kovača līķi atrada 1950. gadā Austrijā. Slepkavas izrādījās ungāru komūnistu aģenti. 2) Radio Liberation šefu krievu Fatalibeju 1957. gadā atrada mirušu Minchenē. Viņu bija nolaupījuši padomju aģenti. 3) Rumāni Beldanu 1958. gadā nolaupija Rietumberlīnē un divas dienas vēlāk nošāva bēgšanas mēģinājumā. 4) Ukraiņi Rebetu 1957. gadā noindēja Minchenē. Policija sākumā domāja, ka viņš miris ar sirdstrieku. 5) Ukraiņu brīvības cīņas vaditāju Banderu 1959. gadā noslepkavoja Minchenē. Rebeta un Banderas slepkava izrādījās padomju aģents Stašinskis. Banderas likvidēšana bija plānota jau kopš 1951. gada. 6) Slovaku kādreizējais ministrs un sūtnis Černaks 1955. gadā Minchenes pastā izņēma saini, kuŗš eksplodēja, saņēmēju nogalinot un divas citas personas ievainojot. Saiņa nosūtītāju savukārt atrada mirušu Frankfurtē. Policija iztelca pārliecību, ka tas likvidēts, lai „turētu muti" 7) Rumāņu diplomātu Cvisanu 1959. gadā atrada mirušu no saindēšanās sekām kādā rumāņu sūtniecībā. 8) Dāņu pārstāvi Apvienotajās nācijās Bang—Jensenu atrada mirušu 1959. gadā. Atkal bija jautājums — slepkavība vai pašnāvība. Bang—Jensens bija apliecinājis lielas simpatijas pret ungāru bēgļiem un viņu problēmām, kā arī Apvienotajās nācijās nosodījis Pad. savienību. 9) Krievu politiķi Tušnoviču 1954. gadā nolaupīja Rietumberlīnē un pārveda uz Austrumberlīni. Tas pats 1956. gadā notika ar krievu Burhardu. 1957. gadā Austrijā nolaupija un uz Čechoslovakiju aizveda divus čechus. 1961. gadā nolaupīja un uz Ungāriju aizveda ungāru Abraniju, bet krievu eksilžurnālistu Olšanski 1957. gadā nolaupīja Nujorkā un kuģi aizveda uz Pad. savienību. Noslepkavotā ukraiņa Banderas ģimeni čekas aģentiem tomēr nelaimējās nolaupīt, jo vācu policijai izdevās aģentus apcietināt.

Kā redzams, lielākā slepkavību daļa bijusi vērsta pret ukraiņiem un krieviem, tās visbiežāk, tāpat kā cilvēku nolaupīšanas, notikušas Minchenē, Rietumberlīnē un Vinē. Viss minētais noticis pēc Staļina laika. Tas liecina, ka Staļins, kuŗam vienīgajam mēdz piedēvēt visas vardarbības, gan miris, bet komūnistu terrora akcijas turpinās. Uzdevumu Staļinskim noslepkavot trīs ukraiņu trimdinieku vadītājus (divos gadījumos slepkavība arī izdevās) bija devis Kremļa dižvīrs Šeļepins, viens no augstākajiem partijas vīriem, kas Chruščova laikā bija valsts kontrolkomisijas priekšsēdis un kādu laiku čekas šefs. Pēc starptautiskajiem kriminālikumiem Šeļepinu būtu vajadzējis ar Interpola starpniecību nodot vācu tiesai, kuŗa tiesāja slepkavu Stašinski, bet faktiskais slepkava bija čeka, Pad. savienības valsts iestādījums. Bet — starptautiskie likumi uz Pad. savienību neattiecas... Nožēlojami, ka brīvo valstu valdības aizver acis šo noziegumu priekšā.

Rainis Cedriņš

LASĪTĀJU VĒSTULES

PĀRVEIDOTA DOMA

Biju stipri pārsteigts par mana spredika atreferējumu šī laikraksta 27. novembŗa numurā (skat. rakstu „Dīvains valstssvētku spredikis Vinipegā"). Diemžēl, man tikai tagad gadījās izdeviba šo atreferējumu lasīt.

Klausītājiem spredikis var patikt vai nepatikt. Tas būtu cits jautājums. Bet Jūsu ziņotājs J. Z. tā pārveidojis teikto, ka iznācis pavisam kas cits, kas domāts. Piemēram, tas, ka neesmu izsūtījis citiem latviešu mācītājiem aptaujas lapas par spredikī pacelto jautājumu, izskaidrots tā, ka neesmu vispār par šo problēmu ar citiem amatbrāļiem runājis.

Māc. M. Gulbis, Lundarā

☆

PARAUTA SPUNDE VAĻĀ...

LA 1. janvāŗa numurā rakstītājs par lietiskās mākslas izstādi Grand Rapidos mēģinājis dot zināmu kopsavilkumu, kas tam daļēji arī izdevies. Tomēr lielu pārsteigumu lasītājam var sagādāt tas, ka, minot diezgan daudzas personas vārdos, pavisam aizmirstas tās, kuŗu ierosmē šī izstāde radās. Bija izveidota īpaša komiteja, kuŗa ievadīja visus priekšdarbus, lai šī izstāde varētu notikt, rūpējās par eksponātu sakrāšanu un veica citus priekšdarbus. Jāsaka, bez šīs komitejas izstāde nebūtu nemaz noorganizēta. Lasot minēto rakstu, galvenokārt pārsteidz tas, ka sevišķi izcelti vienas ģimenes nopelni. Tas radījis zināmu sarūgtinājumu citos sabiedriskā darba veicējos. Dažkārt minēt personu vārdus par kādiem nebūt veikumiem ir diezgan riskanti, it sevišķi ja darba veicēju bijis stipri daudz. To tad varētu saukt par spundes vaļā paraušanu, kādu apzīmējumu šādai rīcībai devis kāds redaktors. Konkrētajā gadījumā iznācis gluži tas pats, un nepelnīti pārmetumi „nobiruši" arī pār tiem, kuŗi izstādes organizēšanā nemaz nav piedalījušies.

E. P., Grand Rapidos

☆

IZSTĀŽU ORGANIZĒŠANA

Sakarā ar gleznotāja O. Grebža es. 50. izstādi „Latvija Amerikā" 18. decembŗa numurā ievietots dzejnieces V. Tomas raksts „Zelta svētdiena". Cita vidū cienījamā dzejniece un izstādes autors, meditējot par padarīto un vēl darāmo, secina: „... un negaustīes par to, ka oficiālā latviešu kritika noklusē, ka uz Kultūras fonda izstādēm ielūgums pienāk dienu pirms izstādes atklāšanas..."

Man bija pienākums uzņemties daļu no pēdējo (7) Kultūras fonda tēlotājmākslas izstāžu organizēšanas slodzes. Lai tā mūsu tautiešu daļa, kas vairāk vai mazāk aktīvi dzīvo līdz latviešu kultūras norisēm, gūtu aptuvenu ieskatu par to, kā organizētas Kultūras fonda gadskārtējās izstādes, atļaujos paskaidrot sekojošo:

Vispirms tiek atrasta vieta — pilsēta, kuŗā izstāde rīkojama. Līdzšinējā praksē to esam centušies saskaņot ar vietu un laiku, kur un kad notiek gadskārtējais ALAs kongress. To izziņo laikrakstos 3—4 mēnešus pirms izstādes atklāšanas. Ar šo momentu gleznotājs jau principā var izdarīt sīkāk tās par startēšanu vai nestartēšanu. Nekavējoties tiek sagatavotas pieteikuma veidlapas un pēc Kultūras fonda tēlotājmākslas rīcībā esošās kartotēkas izsūtītas gleznotājiem. Tai pašā laikā veidlapu būtiskais saturs (iesūtāmo darbu daudzums, vieta, laiks u.t.t.) tiek publicēts laikrakstos un tiek arī norādīts, kur veidlapas pieprasāmas tiem, kas izstādē startē pirmo reizi resp. kuŗu adreses nav mūsu kartotēkā. Veidlapu saņemšana (ielūgums) vēl nav garantija par dalību izstādē. To nosaka izstādes žūrija. Šo veidlapu saņemšanas iespējas vienmēr bijušas vismaz 5—6 nedēļas pirms attiecīgās gadskārtējās izstādes atklāšanas.

Tātad, kā redzams, gribot negribot jāieskatās latviešu laikrakstos. Jāņūt arī kāda īpata nabas saite — lielāka vai mazāka mīlestība, varbūt tikai cieņa pret mūsu kopīgajiem pasākumiem un izdarībām. Starp steigu, aizelšanos un lielām personīgām varēšanām bez pretenzijām laiku pa laikam jāgrib būt kopā ar savas ticības brāļiem...

Domāju, ka piezīme par ielūguma saņemšanu dienu pirms izstādes atklāšanas būs tikai tāds cienītās dzejnieces un gleznotāja pasprucis Zelta svētdienas meditācijas rezultāts.

Alfreds Krūkliņš,
ALA kultūras biroja tēlotājmākslas sekc. sekretārs

☆

VĒRTĪGS RAKSTS PĀRDOMĀM

„Latvija Amerikā" 8. janvāŗa numurā Latviešu preses biedrības pr-ks Viktors Irbe rakstā „Dažādas paaudzes — dažādas domas" skāris daudz visai interesantu jautājumu, kuŗi patiešam ir pārdomu un pārrunu cienīgi. Lai autoram paldies par uzdrikstēšanos rakstu atklātībā ar šādu rakstu. Pateicība pienākas arī redaktoram, kas atļauja apliecinājās, ka laikraksts „Latvija Amerikā" neierobežo latviešu preses brīvību. (V. Irbe savā rakstā saka: „Latviešu preses brīvība atkarīga no redaktora un izdevēja: tie izšķir, kas ievietojams avīzē, kas ievietojams papīru kurvī.")

Daudz nepatiksanu un bēdu tiktu aiztaupīts, ja visi rakstītājiem, redaktori un izdevēji būtu godīgi sava darba darītāji un ja mums katram būtu drosme celt gaismā un pierādīt netaisnību un melus, kā to nesen pierādīja „Latvija Amerikā" par kādu nepareizu ziņu devēju.

V. Irbe savā rakstā skāris Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres svētkus, sabiedriskos darbiniekus un apbalvojumus. Arī šis ir nopietni pārdomājams jautājums. Vai nav noticis tā, ka šie lielie mūsu tautas svētki ar apbalvojumiem atnesuši un atstājuši vairāk sarūgtinājuma nekā prieka?

V. Irbem ir taisnība, ka klusie darba darītāji negaida atzinības, ne prasa: Kas man par to būs? Tad nu arī noticis tā, ka viņu darbi palikuši „nepamanīti". Ir pieredzēts, ka šāda rīcība nespēj atņemt klusajiem darītājiem viņu darba prieku, bet sabiedrībā radusies kurnēšana pret balvu piespriedējiem. Saka, ka tautas balss ir Dieva balss. Vai tad šī kurnēšana būtu bez pamata?

Varētu minēt daudz vārdu, kuŗi būtu pievienojami V. Irbes minētā Dr. P. Norviļa vārdam. Minēšu kaut vai LPB Kanadas kopas priekšnieci Birutu Senkēviču, kuŗas darbību zina ne vien latviešu saime Toronto. Jau Latvijā viņa bija ne tikai ideju devēja, bet arī īstenotāja. Tāda viņa bija Vācijā bēgļu nometnē, un tāda viņa ir tagad Toronto. Savā darbā viņa ieliek ne tikai sevi, savu personīgo dzīvi, bet dod arī materiāli. Ja esam taisnīgi vērtētāji, ir jāatzīst viņas nopelni.

Z. Avotiņš, Kanadā

☆

APLOKĀ LEKŠANA

„Latvija Amerikā" 8. un 11. janvāŗa numuros ievietots Viktora Irbes raksts „Dažādas paaudzes — dažādas domas". Dažviet teikto es tomēr vērtēju citādi nekā autors, bet ne tādēj, ka piederu pie citas paaudzes. Man gribētos uzsvērt, ka ne jau piederība pie kādas paaudzes izšķirīga. Un vērtējuma pareizība ir visai abstrakts jēdziens, jo domas un ieskati patiešām ir dažādi un pat stipri atšķirīgi. Kas ir tāds ģenijs, lai izšķirtu, kam pareizais vērtējums?

Nav jau nemaz tik brīva arī cittautu prese, kā raksta autors uzsvēris, jo tā bieži vien pat iasītāju vēstules nepublicē, ja tajās izteiktā doma nav pieņemama vai arī tikai nepatīk. Protams, arī tas pieder pie preses brīvības, ka redaktoram vai izdevējam ir tiesības izšķirt publicējamo pēc saviem ieskatiem. Ar to laikrakstam tiek dota noteikta „seja". No šī fakta tomēr nebūtu jāsecina, ka rakstītājam jālec nožogotā aplokā, kuŗā par brīvas domas paušanu negūst atzinību. Piemēram Eduards Silkalns, kas piesakaitāmis pie jaunās paaudzes, četrdaļīgajā rakstā „Pret jauniem horizontiem" (skat. sākumu LA 1. janvāŗa numurā) risina domu gaitu, kuŗu nopietni uztvers katra paaudze.

Tad jau drīzāk „domu moderni-zēšana", lai pielaikotos kādai pasaudzei, ir lēkšana iežogotā aplokā. Nevar taču nesaskatīt, ka daļai jaunās paaudzes ir anarchistiski ideāli, no kuŗiem tā gan atbrīvosies dzīves turpmākajos gados. Tāpat nav noliedzams, ka jaunā paaudze vairumā dzīvē meklē personīgās ērtības un pauž savu brīvo domu, izejot no šiem centieniem, dažreiz nevajadzīgi nonicinot vecās paaudzes sasniegumus. Tādēj labāk atstāt viņu sapņos un neņemt pārāk nopietni katras paaudzes to daļu, kuŗa domā, ka vienīgi pareizais ir tas, ko viņi dara. Katrā paaudzē ir sadzīves kopsakarībai nepieņemami novirzieni, bet vidējā paaudze paliek demokratiskais centrs.

K. Purmals, Toronto

LATVIJA

8. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 25. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčelis,
508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.
Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis,
1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Nelietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —
parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.
Atsevišķa numura cena 25 centi.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Pārkārtota „Technikas Apskata" izdošana

Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs pērnajā gadā ievēlētais prezidijs darbojas šādā amatu sadalījumā: priekšsēdis N. Zoldners (54 Cooper St., Ottawa 4, Ont., Canada), 1. vicepriekšsēdis K. Ieleja, 2. vicepriekšsēdis A. Palejs un sekretārs - kasieris J. Auns (27 Henderson Ave., Apt. 705, Ottawa 2, Ont., Canada).

LIAA prezidijs ar 12. janvāŗa rakstu, kuŗu parakstījis priekšsēdis N. Zoldners un sekretārs J. Auns, mūsu redakcijai ziņo:

„Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs (LIAA) 1968. gada 27. decembŗa paplašinātā prezidija sēdē Montrealā piedalījās priekšsēdis N. Zoldners, vicepriekšsēdis A. Palejs, sekretārs J. Auns un O. Rudzītis. Vicepriekšsēdis K. Ieleja, atrodoties Eiropā, bija piesūtījis savus ieskatus rakstveidā.

Sēdes darba kārtā apsprieda arī LIAA žurnāla „Technikas Apskats" stāvokli. Prezidijs konstatēja, ka pēdējo divu gadu laikā nav iznācis neviens žurnāla numurs un redakcijas kollēģija pašreizējā sastāvā nav spējīga darbu sekmīgi turpināt. Lai reiz izbeigtu šo nožēlojamo stāvokli, sēdes dalībnieki vienbalsīgi nolēma atbrīvot līdzšinējo redakcijas kollēģiju no tās pienākumiem. Sākot ar 1969. gada 1. janvāri, LIAA prezidijs uzņemas pilnu atbildību par žurnāla izdošanu, tā saistībām un līdzekļiem.

LIAA prezidijs par „Technikas Apskata" galveno redaktoru iecēļ būvinž. A. Spūrmani, kuŗš 1952. gadā sāka organizēt žurnālu un bijis tā galvenais redaktors visu iznākšanas laiku, kamēr pirms gada izstājās no redakcijas kollēģijas nesaskaņu dēļ. Viņa uzdevums ir pārorganizēt redakcijas kollēģiju un panākt žurnāla regulāru izdošanu saskaņā ar LIAA prezidija izstrādātajiem „Noteikumiem par LIAA žurnāla Technikas Apskats izdošanu".

Prezidijs lūdz visus, kam latviešu vienīgais tehniskais žurnāls stāv tuvu pie sirds, neliegt savu atbalstu „Technikas Apskata", darbības atjaunošanai latviešu inženieŗu - tehniķu saimei par svētību.

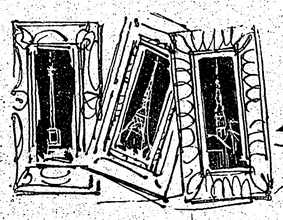

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(79. turpinājums)

1) „Izstādes eksponāti Londonā jau pienākuši un tiklīdz no Foreign Offic'e saņemšu muitas atsvabināšanas certifikātu, mantas tiks pārvestas un uzglabātas drošās telpās.

2) Gleznas un skulptūras tiks apdrošinātas par £ 16.000, t. i., drusku pāri Ls. 400,000.

3) Komitejas apspriedē šodien nolēmām, ka Londonai domājā katalogā būtu uzņemamas visas Parīzes katalogā atzīmētās gleznas, izņemot sešas, kuŗas atstātas Parīzē. Mums ir tā saucamie „screen'i", skaitā 44, bet tā kā gleznas iespējamas kārt katra screen'a abās pusēs, tad faktiski jārēķinājas ar 88 „screen'iem". Pie tam uz katras puses būs iespējams kārt divas un pat vairāk gleznas. (Lielās, protams, pa vienai katrā pusē.) Tātad lielāko daļu izkārt varēsim.

4) Skulptūras un tautas mākslas kollekciju domājam novietot vestibilos. Vitrinas nacionālās mākslu postamentiem un tautisko audumu uzkaŗamiem. Muzeja un citām vietām. Tas pats sakāms par skulptūru postamentiem un tautisko audumu uzkaŗamiem.

5) Kā no piesūtītā kataloga paraugteksta redzat, izstāde tiks atklāta 2. maijā un slēgta 15. maija vakarā.

6) Gleznu uzkaršanu nevarēsim iesākt pirms 29. aprīļa. Šo darbu, ciešā kontaktā ar prof. Purvīti un mākslinieku Šveicu, uzņēmies Sir Cecil Harcourt Smith's ar saviem palīgiem un darbiniekiem no Victoria and Albert mūzeja. Sir Cecils ir pārliecināts, ka šī darba veikšanai laiks būs. Viņam ir piedzīvojumi šādās lietās. Tiks strādāts arī pa svētdienām. Mūsu mākslinieciem vajadzētu ierasties Londonā pirms 29. aprīļa, vismaz Šveica kungam.

7) Kas attiecas uz katalogu, tad ir grūti paredzēt šejienes apstākļos, kāds eksemplāru skaits būtu nepieciešams, bet 1000 līdz 1500 būtu vajadzīgi. Varbūt skaita lietā varētu kādu laiciņu uzgaidīt. Šīs dienas komitejas sēdē noskaidrojās vismaz, ka vajadzētu 1000 eks. Par kataloga izdevumiem negribēju šīs dienas sēdē runāt. Šis jautājums jāapspriež divatā ar Bossomu, jo paredzams, ka izdevumus uz sevi uzņemsies Bossoms. No savas puse mēģināšu darīt iespējamo, lai attiecīgo izdevumu summu komiteja uzņem savā budžetā."*)

Pašas izstādes likteņiem svarīgākā rindkopa te bija 3., kas apliecināja, ka telpu šauruma dēļ jālieto 88 „skrīnus" jeb starpsienas, kas, novietotas stateniski logiem, aklināja uz šīm starpsienām izkārtās gleznas. To atzīmēs arī angļu citādi tik atturīgā kritika.

Var diezgan droši pieņemt, ka prof. V. Purvītis savu neapmierinātību ar izraudzītajām telpām būs paudis ne tikvien sūtnim, bet arī attiecīgajām iestādēm Rīgā.

Sūtnis centās bažīgās balsis nomierināt, meklējot Architektu institūta galerijai kādu autoritātīvu aizstāvi. 8. martā viņš Arnoldam Skrēberam rakstīja, ka sērs Sesils jau lietu prasmīgi izkārtos, jo „arī viņš, zināms, iziet no mākslinieciskā viedokļa un novietojamo iespaidīguma, un nav viņa nolūks pēc iespējas daudz gleznu saspiest čupā". Taču tas, kā daudz liela formāta gleznu sakārt šaurās telpās, tās „čupā nesaspiežot", palika tikpat neatrisināta problēma kā apļa kvadrātūra. Patiesība bija vienkārša un nesaudzīga: Architektu nams ne apjoma, ne apgaismojuma ziņā nebija piemērots tik lielai un plašai mākslas izstādei kā šī. Taču nelīdzēja ne mierinājuma vēstules, ne ekspertu un perfekcionistu sašutums. Retais vērtīgais vīns, lai cik nepiemērotā traukā ieliets, bija jāizdzer. Latvijas mākslas izstādei Londonā bija jāapmierinās ar Alfreda Bosoma izraudzītajām nepiemērotajām telpām.

Bet ja izstādes telpas nebija piemērotas, tad pati pilsēta, kādreizējā romiešu dibinātā Londiniuma, tai laikā bija pasaules lielākās imperijas lielākā metropole, par kuŗu Ralfs Valdo Emersons teicis, ka tā ir „mūsu laiku epitōms un mūsdienu Roma", kas pārstāvēja 58 valstsvienības: 4 Eiropā, 11 Āzijā, 23 Afrikā, 12 Amerikā un 8 Austrālāzijā, to vidū arī kādreizējās Kurzemes hercoģistes kroņa kolonijas Gambiju un Tobago: saistot vienā kopībā pāri par 500,000,000 iedzīvotāju un 16,000,000 kv. jūdžu zemes, pār kuŗu saule patiesi nekad nenorietēja, spējot sevī ieskaut 640 Latvijas.

„Šai „modernajā Babilonā" tad nu arī 1939. gada 15. maijā. Atskatā var teikt: ja izstādes telpas bijušas mākslas izstādi.

Tā ilga divas nedēļas un aizvēra durvis 1939. gada 15. maijā. Atskatā var teikt: ja izstādes telpas bija neveiksmīgas, tad izstādes laiks bija katastrofāls. Visi prāti Eiropā bija hipnotizēti ar politiskajiem notikumiem. Jau kopš pusgada — kopš 1938. gada 29. septembŗa Minchenē Hitlera, Musolīni, Čemberlēna un Daladjē parakstītās vienošanās — Čechoslovakija bija drupināta un drupusi, no visām pusēm plosīta, nu 1939. gada 15. martā bija kļuvusi par Vācijas protektorātu Bohemiju un Moršviju. 20. martā nāca ultimāts Kaunai un 23. martā Klaipēda kļuva Mēmele. 31. martā izsludināja Britanijas un Francijas apņemšanos aizstāvēt Poliju, kas iepriekšējā gada 2. oktobrī bija noplēsusi no Čechoslovakijas 400 kv. jūdžu territorijas un 240.000 iedzīvotāju, no kuŗiem mazāk nekā puse bija poļi... 7. aprīlī Italija bija okupējusi Albāniju un Spānija pievienojusies vācu-italiešu-japāņu antikominterna paktam. 13. aprīlī angļi un franči garantēja Rumānijas un Grieķijas neaizkaŗamību. 17. maijā Zviedrija, Norvēģija un Somija noraidīja Vācijas piedāvāto neuzbrukšanas līgumu, kamēr Dānija, Latvija un Igaunija to pieņēma.

Rietumu demokratijas ar Čechoslovakiju bija zaudējuši varenās Skoda rūpnīcas un 36 kaujas divīzijas 1939. gada februārī britu valdība stājās pie 32 jaunu kājnieku divīziju radīšanas. Pēc Minchenes bija sākusies intensīva britu gaisa aizsardzības izbūve. Britanijai kaŗš nespēja dot nekā, bet atņemt daudz, tāpēc tā tik izmisīgi cīnījās par mieru. Kāds angļu garīdznieks tai laikā presē sludināja: „Vai nu civilizācija novērsīs kaŗu, vai kaŗš novērsīs civilizāciju". 19. martā Čemberlēns sagatavoja vienošanās metu, kas paredzēja kopīgu prētestību Hitlera agresijai, ko parakstītu Anglija, Francija, Polija un Padomju Savienība. Visas ar mieru, izņemot Poliju.

Četras dienas pēc Latvijas mākslas izstādes atklāšanas Čemberlēns izsludināja obligāto kaŗa dienestu.

Patiesi, šis nebija nekāds mākslas izstāžu laiks. 1939. gada pavasaŗa un vasaras laiks bija agresijas un pānikas, klibas diplomātijas un brutālas agresijas laiks, pasaules likteņus sāka rīkot irracionālas jutoņas, nacionālas un sociālas kaislības Deus ex machina, ko bija izaudzējis Versaļas netaisnais miera līgums, marksisms un nacionālsociālisms.

(Turpinājums sekos)

*) Latvijas sūtniecības archīvs, No D. 810.010 39/1990.

Prof. H. Tichovskis

Vērtīgs grāmatniecības

BENJAMIŅS JĒGERS, „LATVIEŠU TRI
1940. — 1960." I DAĻA — GRĀM
IZDEVUSI DAUGAVA

Pagājušā gada beigās Daugavas apgādā iznāca sen solītā un ļoti nepieciešamā grāmata — pārskats par latviešu grāmatām un brošūrām, izdotām ārpus Latvijas. To sakārtojis filoloģijas profesors un mācīts bibliogrāfs Dr. Benjamiņš Jēgers. „Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija 1940. — 1960.", kā autors ievadā saka, „apraksta laikā no 1940. gada 17. jūnija, kad beidza pastāvēt neatkarīgā Latvija, līdz 1960. gada beigām latviešu apgādu trimdā izdotos izdevumus. ŠI grāmata no plaši izplānotā darba ir pirmais sējums; otrā sekos grāmatu apskats par pēdējiem 10 gadiem, bet atsevišķā sējumā pārskats par latviešu periodiskajiem izdevumiem.

Pavisam reģistrēti 2344 izdevumi, kuŗos ietelp latviešu oriģinālā un tulkotā daiļliterātūra, zinātniska, techniska satura un mācību grāmatas, iespiestas vai pavairotas dažādā technikā, izņemot mašīnrakstā gatavotus eksemplārus. Ar to pašu numerāciju autors turpinājis aprakstit latviešu autoru sacerētus un latviešu apgādu izdotus darbus svešvalodās.

Ievērojot nedrošos dzīves apstākļus, neskaidru nākotni un visādus ikdienas šķēršļus, ko trimdas latvieši piedzīvoja sevišķi trimdas pirmajos gados, ir jāatzist, ka aiz šiem skaitļiem slēpjas liela gara enerģija, milzīgs un neatlaidīgs darbs, kuŗu veikusi 100.000 galvainā trimdas latviešu kopība, sacerot, pavairojot, izplatot un lasot latviešu grāmatas. Kaut šī grāmata nesniedz latviešu grāmatu izdevēju skaitu, tomēr pēc izdošanas vietu saraksta redzams, ka no 103 vietām (Eiropā, Amerikā, Austrālijā) pāri par pusi uzrāda Vāciju, no kā secināms, ka jo sevišķi rosīgi grāmatas izdevā tieši Vācijas nometņu laikā; trimdas dzīves pirmajā gadu desmitā Vācijā iespiestas 8/9 no apmēram 2000 izdevumu kopskaita. Dabīgi, lai izdotu šo lielo skaitu grāmatu, blakus pastāvīgiem darbojās arī ļoti daudzi gadījuma izdevēji, tā ka L. Rumaks savā „Trimdas grāmatniecībā" (1955./56.) varēja liecināt, ka ap to laiku varēja skaitīt (kopā ar gadījuma izdevējiem) ap 250 apgādu. Latviešiem izceļojot uz aizjūru, par aktīvāko latviešu grāmatu izdošanā kļuva Ziemeļamerika: Dr. B. Jēgera grāmata uzrāda 23 vietas resp. pilsētas, kuŗās darbojušies vai darbojas latviešu apgādi.

Sakarā ar lielo izdevumu skaitu, kas iznāca sevišķi trimdas pirmajā gadu desmitā, dabīgi radās vajadzība pēc reģistrācijas un pārskatiem par latviešu grāmatu skaitu un ļoti nepieciešamā grāmata — pārskats par latviešu grāmatām un brošūrām, izdotām ārpus Latvijas. To sakārtojis filoloģijas profesors un mācīts bibliogrāfs Dr. Benjamiņš Jēgers. „Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija 1940. — 1960.", kā autors ievadā saka, „aprakstā laikā no 1940. gada 17. jūnija, kad beidza pastāvēt neatkarīgā Latvija, līdz 1960. gada beigām latviešu apgādu trimdā izdotos izdevumus. ŠI grāmata no plaši izplānotā darba ir pirmais sējums; otrā sekos grāmatu apskats par pēdējiem 10 gadiem, bet atsevišķā sējumā pārskats par latviešu periodiskajiem izdevumiem.

Pavisam reģistrēti 2344 izdevumi, kuŗos ietelp latviešu oriģinālā un tulkotā daiļliterātūra, zinātniska, techniska satura un mācību grāmatas, iespiestas vai pavairotas dažādā technikā, izņemot mašīnrakstā gatavotus eksemplārus. Ar to pašu numerāciju autors turpinājis aprakstit latviešu autoru sacerētus un latviešu apgādu izdotus darbus svešvalodās.

Ievērojot nedrošos dzīves apstākļus, neskaidru nākotni un visādus ikdienas šķēršļus, ko trimdas latvieši piedzīvoja sevišķi trimdas pirmajos gados, ir jāatzist, ka aiz šiem skaitļiem slēpjas liela gara enerģija, milzīgs un neatlaidīgs darbs, kuŗu veikusi 100.000 galvainā trimdas latviešu kopība, sacerot, pavairojot, izplatot un lasot latviešu grāmatas. Kaut šī grāmata nesniedz latviešu grāmatu izdevēju skaitu, tomēr pēc izdošanas vietu saraksta redzams, ka no 103 vietām (Eiropā, Amerikā, Austrālijā) pāri par pusi uzrāda Vāciju, no kā secināms, ka jo sevišķi rosīgi grāmatas izdevā tieši Vācijas nometņu laikā; trimdas dzīves pirmajā gadu desmitā Vācijā iespiestas 8/9 no apmēram 2000 izdevumu kopskaita. Dabīgi, lai izdotu šo lielo skaitu grāmatu, blakus pastāvīgiem darbojās arī ļoti daudzi gadījuma izdevēji, tā ka L. Rumaks savā „Trimdas grāmatniecībā" (1955./56.) varēja liecināt, ka ap to laiku varēja skaitīt (kopā ar gadījuma izdevējiem) ap 250 apgādu. Latviešiem izceļojot uz aizjūru, par aktīvāko latviešu grāmatu izdošanā kļuva Ziemeļamerika: Dr. B. Jēgera grāmata uzrāda 23 vietas resp. pilsētas, kuŗās darbojušies vai darbojas latviešu apgādi.

Sakarā ar lielo izdevumu skaitu, kas iznāca sevišķi trimdas pirmajā gadu desmitā, dabīgi radās vajadzība pēc reģistrācijas un pārskatiem par latviešu grāmatu skaitu un ļoti nepieciešamā grāmata — pārskats par latviešu grāmatām un brošūrām, izdotām ārpus Latvijas. To sakārtojis filoloģijas profesors un mācīts bibliogrāfs Dr. Benjamiņš Jēgers. „Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija 1940. — 1960.", kā autors ievadā saka, „aprakstā laikā no 1940. gada 17. jūnija, kad beidza pastāvēt neatkarīgā Latvija, līdz 1960. gada beigām latviešu apgādu trimdā izdotos izdevumus. ŠI grāmata no plaši izplānotā darba ir pirmais sējums; otrā sekos grāmatu apskats par pēdējiem 10 gadiem, bet atsevišķā sējumā pārskats par latviešu periodiskajiem izdevumiem.

Pavisam reģistrēti 2344 izdevumi, kuŗos ietelp latviešu oriģinālā un tulkotā daiļliterātūra, zinātniska, techniska satura un mācību grāmatas, iespiestas vai pavairotas dažādā technikā, izņemot mašīnrakstā gatavotus eksemplārus. Ar to pašu numerāciju autors turpinājis aprakstit latviešu autoru sacerētus un latviešu apgādu izdotus darbus svešvalodās.

Ievērojot nedrošos dzīves apstākļus, neskaidru nākotni un visādus ikdienas šķēršļus, ko trimdas latvieši piedzīvoja sevišķi trimdas pirmajos gados, ir jāatzist, ka aiz šiem skaitļiem slēpjas liela gara enerģija, milzīgs un neatlaidīgs darbs, kuŗu veikusi 100.000 galvainā trimdas latviešu kopība, sacerot, pavairojot, izplatot un lasot latviešu grāmatas. Kaut šī grāmata nesniedz latviešu grāmatu izdevēju skaitu, tomēr pēc izdošanas vietu saraksta redzams, ka no 103 vietām (Eiropā, Amerikā, Austrālijā) pāri par pusi uzrāda Vāciju, no kā secināms, ka jo sevišķi rosīgi grāmatas izdevā tieši Vācijas nometņu laikā; trimdas dzīves pirmajā gadu desmitā Vācijā iespiestas 8/9 no apmēram 2000 izdevumu kopskaita. Dabīgi, lai izdotu šo lielo skaitu grāmatu, blakus pastāvīgiem darbojās arī ļoti daudzi gadījuma izdevēji, tā ka L. Rumaks savā „Trimdas grāmatniecībā" (1955./56.) varēja liecināt, ka ap to laiku var

Prof. H. Tichovskis

Vērtigs grāmatniecības dokumentējums

BENJAMIŅS JĒGERS, „LATVIEŠU TRIMDAS IZDEVUMU BIBLIOGRAFIJA 1940. — 1960." I DAĻA — GRĀMATAS UN BROŠŪRAS; IZDEVUSI DAUGAVA 1968. GADĀ

Pagājušā gada beigās Daugavas apgādā iznāca sen solītā un ļoti nepieciešamā grāmata — pārskats par latviešu grāmatām un brošūrām, izdotām ārpus Latvijas. To sakārtojis filoloģijas profesors un mācīts bibliogrāfs Dr. Benjamiņš Jēgers. „Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija 1940. — 1960.", kā autors ievadā saka, „apraksta laikā no 1940. gada 17. jūnija, kad beidza pastāvēt neatkarīgā Latvija, līdz 1960. gada beigām latviešu apgādu trimdā izdotos izdevumus. Šī grāmata no plaši izplānotā darba ir pirmais sējums; otrā sekos grāmatu apskats par pēdējiem 10 gadiem, bet atsevišķā sējumā pārskats par latviešu periodiskajiem izdevumiem.

Pavisam reģistrēti 2344 izdevumi, kuŗos ietelp latviešu oriģinālā un tulkotā daiļliteratūra, zinātniska, tehniska satura un mācību grāmatas, iespiestas vai pavairotas dažādā tehnikā, izņemot mašīnrakstā gatavotus eksemplārus. Ar to pašu numerāciju autors turpinājis aprakstīt latviešu autoru sacerētus un latviešu apgādu izdotus darbus svešvalodās.

Ievērojot nedrošos dzīves apstākļus, neskaidru nākotni un visādus ikdienas šķēršļus, ko trimdas latvieši piedzīvoja sevišķi trimdas pirmajos gados, ir jāatzīst, ka aiz šiem skaitļiem slēpjas liela gara enerģija, milzīgs un neatlaidīgs darbs, kuŗu veikusi 100.000 galvainā trimdas latviešu kopība, sacerot, pavairojot, izplatot un lasot latviešu grāmatas. Kaut šī grāmata nesniedz latviešu grāmatu izdevēju skaitu, tomēr pēc izdošanas vietu saraksta redzams, ka no 103 vietām (Eiropā, Amerikā, Austrālijā) pārī par pusi uzrāda Vāciju, no kā secināms, ka jo sevišķi rosīgi grāmatas izdeva tieši Vācijas nometņu laikā; trimdas dzīves pirmajā gadu desmitā Vācijā iespiestas 8/9 no apmēram 2000 izdevumu kopskaita. Dabīgi, lai izdotu šo lielo skaitu grāmatu, blakus pastāvīgiem darbojās arī ļoti daudzi gadījuma izdevēji, tā ka L. Rumaks savā „Trimdas grāmatniekā" (1955./56.) varēja liecināt, ka ap to laiku varēja skaitīt (kopā ar gadījuma izdevējiem) ap 250 apgādu. Latviešiem izceļojot uz aizjūru, par aktīvāko latviešu grāmatu izdošanā kļuva Ziemeļamerika: Dr. B. Jēgera grāmata uzrāda 23 vietas resp. pilsētas, kuŗās darbojušies vai darbojas latviešu apgādi.

Sakarā ar lielo izdevumu skaitu, kas iznāca sevišķi trimdas pirmajā gadu desmitā, dabīgi radās vajadzība pēc reģistrācijas un pārskatiem par latviešu grāmatu skaitu un izplatību svešumā. Jau 1948. gadā parādījās J. Veldes „Latviešu trimdas izdevumu rādītājs" (par pirmajiem trim gadiem), tad L. Rumaks jau minētajā „Trimdas grāmatniekā" mēģināja dot pārskatu par trimdas pirmajiem 10 gadiem. Tāpat nozīmīgus pētījumus par latviešu literatūru un visiem izdevumiem deva literatūrvēsturnieks J. Bičolis un inž. K. Ieleja manis rediģētajā grāmatā „Latviešu trimdas 10 gadi" (1954.).

Izdoto latviešu grāmatu un periodisko izdevumu skaits turpināja augt un izplatīties visur, kur svešumā dzīvoja latvieši. Auga arī vajadzība pēc sistēmatiska un pilnīga latviešu izdevumu apskata. Tam bija likti pamati pie Amerikas latviešu humānitāro zinātņu asociācijas 1955. gadā nodibinātajā bibliogrāfijas sekcijā. Pamatojoties uz jau veikto un pašas sekcijas izstrādāto programmu, tā uzsāka kārtot kā gadskārtēju, tā vispārēju bibliogrāfiju. Ar 1958. gadu šo darbu uzņēmās pilnīgi Dr. B. Jēgers. Viņš pārtrauca gadskārtējos apskatus, bet ķērās pie latviešu bibliogrāfijas sastādīšanas par visu trimdas laiku. Kaut viņš arī varēja balstīties jau uz dažiem paveiktiem priekšdarbiem, tomēr viņš uzsāka kā rūdīts bibliogrāfs pilnīgi patstāvīgu darbu, kuŗu, kā viņš grāmatas priekšvārdos pastāsta, atbalstīja daudzas personas un iestādījumi. Lielāko tiesu no pārskatā minētajām grāmatām Dr. Jēgers pārbaudīja personīgi, iztaujājot daudzus individuālus grāmatu krājējus, kā arī izpētījot lielākās bibliotēkas ASV un Eiropā. Viņa pacietīgā un rūpīgā pētīšanas darba rezultātā tad ir radusies šī ievērojamā un nepieciešamā grāmata par latviešu izdevumiem, kuŗa aptver 2677 grāmatu aprakstus ar nepieciešamajiem reģistriem, ievadiem un piekšvārdiem latviešu un angļu valodā, kuŗos viņš attēlo sava darba gaitu un metodi.

Neviens autors nevienā nozarē neatzīst savu darbu par pašu pilnību, to nedara arī Dr. B. Jēgers. Bet viņš var būt apmierināts, un mēs ar viņu, ka viņš veicis visu, kas bija viņa spēkos, zināšanās un rīcībā. Dažs labs grāmatu krājējs vai atsevišķs lasītājs, varbūt, pamanīs vienas vai otras grāmatas vai brošūras iztrūkumu un uz to norādīs, bet autors par to varēs tikai priecāties, lai trūkstošo iestarpinātu nākošajā izdevumā. Dr. B. Jēgera „Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija" tiešām ir liels un ssvlaicīgs devums. Šī grāmata lieti noderēs kā svešuma un dzimtenes bibliotēkām, tā visiem latviešu grāmatu mīļotājiem. Lielākā atzinība viņa darbam būs, ja grāmata atradīsies jo daudzu tautiešu plauktos.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Valdemars Ģinters „Karogi senajā Latvijā", izdevis apgāds Daugava 1968. gadā, Normunda Hartmaņa sējuma mets un grafiskais iekārtojums, 16 ilustrāju, 80 lpp.

Arturs Kroders „Atmiņas", tautas sacelšanās dalībnieka stāsts, izdevis apgāds Imanta 1968. gadā, Ernas Geistautes vāks un iekārtojums, 359 lpp.

Valentīns Pelēcis

LAIKS BŪTU . . .

Ja no telpas saltajiem tālumiem
var cilvēks pats noraudzīties
uz savu dzimteni Zemi,

laiks būtu tad arī saredzēt,
cik īslaicīgi, nepastāvīgi,
cik sīki un nenozīmīgi esam.

Laiks būtu arī saredzēt,
ka niecīgajam dzīvības pulteklim Zemei,
mēs esam ļaunākie bērni . . .

Varbūt ar ūdens plūdiem,
varbūt ar ledus laikmetiem,
tā mēģinājusi atbrīvoties no kaunа?

Bet nezāles neiznīkst . . .
Kā ērces, kā laundabīga kaite,
mēs iekodušies skaistajā Zemē.

No telpas saltajiem tālumiem,
laiks būtu nu saredzēt,
cik nejēdzīgi sevi esam slepkavojuši.

Cik nejēdzīgām slepkavībām,
ar meliem un māņiem apsisti,
savu ļaunuma elku ēnā vēl gatavojamies.

Laiks būtu . . .
bet laikam to nesaredzēt nekur,
nekad un ne no kurienes.

Tautas dejām veltīta dzīve

Tautas deju kopējam Voldemāram Dzelmem 18. janvārī piepildījās 60 mūža gadu. Viņš dzimis Rīgā un zēna un jaunības gadus pavadījis Grīziņkalna tuvumā. Jau agrā jaunībā V. Dzelme pievērsās divām savas dzīves galvenajām interesēm: skautismam un latviešu tautas dejām. Skautu darbā viņš sasniedzis jau 43. gadskārtu, ieguvis Gaŗezera kursu augstāko apbalvojumu — divas meža zīmes un par rosīgu darbību skautu kustībā apbalvots ar Baltās lilijas ordeni. Viņš darbojies mazskautu, skautu un roveru pulciņos. V. Dzelme dejojis latviešu tautas deju celmlauža Jēkaba Stumbŗa kopā Rīgā, bet vēlāk Vācijā J. Brīvnieka un A. Līdumas kopās. Apmeties uz dzīvi Čikagā, viņš, jauniešu aicināts, kopā ar dzīvesbiedri 1951. gadā nodibināja tautas deju kopu, kuŗa gadu gaitā, līdzīgi latviešu sestdienas skolai, kļuvusi par Čikagas latviskās dzīves stūŗakmeni. Grūti būs saskaitīt visus latviešu, cittautu un amerikāņu sarīkojumus, kuŗos dejojusi Dzelmes kopa, reprezentēdama latviešus un Latvijas vārdu tālu ārpus Čikagas robežām, kaut vai minot pasaules izstādes Ņujorkā un Montrealā, starptautisko festivālu Pitsburgā un visus tautas deju lieluzvedumus ASV un Kanadā.

Bet ne tikai dejas soļus mācījis Voldemārs Dzelme. Gandrīz jau par kopas devīzi kļuvis vadītāja aizrādījums un lūgums: „Runāsim latviski!" Latviski dejodami, runādami un dainodami, jaunieši ievadīti latviskajā pasaulē, kas tiem paliks kā mantojums visam mūžam. 1964. gadā V. Dzelme atradis laiku uzsākt arī bērnu kopas nodarbības.

Voldemārs Dzelme

Šķiet, V. Dzelmes darba dienai ir 25 stundas, jo bez jau minētajiem sabiedriskajiem pasākumiem viņš sastopams arī kā skolotājs Čikagas Kr. Barona latviešu skolā un lektors sešu nedēļu nogaļu kursos, uz kuŗiem dažkārt mērots simtiem jūdžu. Viņš ir arī valdes loceklis Čikagas latviešu biedrībā un priekšsēdis latviešu tautas deju apvienībā. Un tomēr viņam vēl atliek brīdiņš laipnam vārdam draugu pulkā.

Lai gavilniekam vēl ilgi nepagurst siltā sirds, čaklās rokas un vieglais solis!

Ilze Šīmane

Trīs indiešu deju uzvedumi Ņujorkā

Vija Vētra ar partneri, Indijas dejotāju S. Dutu un savas deju studijas audzēkņu ansambli Ņujorkas Linkolna centra zālē janvāŗa sākuma dienās rīkoja 2 izrādes, pēc tam arī Indijas studentu apvienības uzaicinājumā Ņujorkas universitātē. Publikas pieplūdums bija tik liels, ka ļoti daudzi netika iekšā, kas liecināja par mākslinieces popularitāti arī amerikāņu un īpaši indiešu sabiedrībā. Ne velti Vija Vētra studiju laikā Indijā saņēmusi šīs valsts pabalstu savām studijām.

Ņujorkas izrādēs redzēja jaunu un interesantu programmu. Bez Vētras un S. Duta solo dejām bija arī audzēkņu ansambļa dejas gan kopā ar vadītāju, gan Dutu. Beidzamā dejā uzstājās abi solisti ar ansambli.

Vija Vētra, kā arvien, pārsteidza ar savu mūzikālitāti, grāciju, temperamentu, acu un ķermeņa izteiksmi, kā arī ar roku brīnišķīgo tehniku un vijīgumu. Liekas, ka no ikviena viņas pirkstu galiņa plūstu mūzika. Programmā bija kā Vētras choreografijā iestudētas, tā arī Indijas autentiskās tempļu dejas, parādot visas Indijas klasisko deju formas. Par dažām dejām māksliniece sniedza ilustrācijas, paskaidrojumus. Lielu piekrišanu guva Vētras „Lūgšanas deja", kā arī viņas un audzēkņu ansambļa „Gaismas deja" ar degošām svecēm. Sevišķi izcēlās Indijas tautas deju virkne: trīs audzēkņu dejotā „Lakatiņu deja" un Dienvidindijas „Čigānietes deja", kuŗu ar lielu temperamentu un labu izteiksmi dejoja V. Vētra. Interesants bija arī programmas pēdējais sniegums — tautas deja ar abiem solistiem un ansambli. Studijas 4 audzēknes rādīja jau gluži labu tehniku un precīzu ritmu, kaut mācās tikai nelīgu laiku.

S. Duts labi pārvalda Indijas deju stilu, viņam arī laba roku un kāju tehnika, bet sejā varētu vēlēties vairāk izteiksmes, arī staltais stāvs atlētisks un pasmags. Jauki bija jaunie, grezniе un īpatnējie kostīmi. Visām dejām piemērots ieskaņotu Indijas tautas instrumentu pavadījums, kuŗā dominēja pūšamie un sitamie instrumenti, dažviet atskaņēja iedziedātas tautas dziesmas motīvs. Melodiju apjoms nelielā diapazonā, tās diezgan vienmuļas un skumjas, bet ir arī strauja temperamenta pilni momenti, kā „Pavasaŗa", „Lakatiņu" un citās tautas dejās. Ritmam labi palīdzēja zvārguļi, apvīti ap dejotāju kāju potītēm.

Skatītāji ar lielu interesi sekoja īpatnējam uzvedumam. Bija ieradušies dažādu tautību skatītāji: daudz indiešu, ķinieši, japāņi, nēģeŗi un citi, tikai latviešus varēja skaitīt uz rokas pirkstiem. Uzvedumā ieradās Indijas un Ceilonas ģenerālkonsuli, kā arī īgauņu slavenā dejotāja Ella Ilbaka (īgauņu avīzes kritiķe), kas latviešiem dzīvā atmiņā no viesizrādēm Nacionālajā operā.

Šo pašu deju programmu Vija Vētra sniedza arī Ņujorkas universitātes Stony Brook nodaļā. Bez dejas mākslas Vija Vētra interesējas arī par dejas paidagoģiju, darbodamās savā studijā. Menhetenā, uzstādamās ar lekcijām un Indijas deju demonstrējumiem kolledžās un Kolumbijas universitātē. Viņa uzstājusies arī televīzijas un filmu raidījumos. Ar deju uzvedumiem Vētra apceļojusi ASV, Eiropu, Kanadu, Austrāliju un Jaunzēlandi, visur gūdama labas atsauksmes. Arī Ņujorkas lielais laikraksts New York Times labi novērtējis viņas mākslas sasniegumus. Atsauksmes par viņas deju vakariem bijušas kā cittautu, tā lietuviešu un īgauņu presē.

Alise Cenne

KULTŪRAS CHRONIKA

Austrālijas DV saime savā nesenajā delegātu sanāksmē nolēmusi aicināt rakstnieku Anšlavu Eglīti viesoties tālajā kontinentā. Paredzēts arī izsludināt kaŗa stāstu sacensību sakarā ar šā gada veltīšanu latviešu kaŗavīru atcerei.

Par Vijas Vētras deju vakara sniegumu 9. un 10. janvārī Linkolna centrā, Ņujorkā, amerikāņu recenzents „New York Times" rakstījis visai atzinīgus vārdus. Mūzikas kritiķis Dons Makdonavs latviešu dejotāju salīdzina ar dārgakmeni, izceļot viņas delikātās kustības un deju stilu.

Mūziķis Nikolajs Gabruševs Manheimā, Vācijā, kuŗa latviešu tautas deju melodijas orķestra aranžējumā atskaņotas Vācijas tautiešu svinībās, kā arī radioraidījumos, cītīgi nodevies jaunu mūzikas darbu komponēšanai. Darbodamies par vijolnieku Kūrfalcas orķestrī, viņš sarakstījis sonātu vijolei, tautasdziesmu syītu vīru korim ar orķestri u. c., bet visvairāk pētī un apstrādā latviešu tautas melodijas.

ASV nule parādījusies filma „Isadorc", darināta pēc slavenās dejotājas Aisadoras Dunkanes memuāru grāmatas materiāliem. Titullomu tēlo Vanessa Redgrēva, ar savu nopietno tēlojumu un dejošanas prasmi atveidojot vētrainās mākslinieces ticamu raksturojumu.

IRĒNE BŪMFELDE

Ilūzijas

STĀSTS

(2. turpinājums)

Visi mani draugi pārvēršas manos sīvākajos ienaidniekos. Tas viss dzeršanas dēļ, no kuŗas es kā no lāsta nespēju atbrīvoties. Daudzreiz esmu mēģinājis nedzert, bet — cik gars labprātīgs, tik miesa vāja. Reizēm veselu mēnesi vai vēl ilgāk esmu noturējies skaidrs, tad radniecīgas sabiedrības un dziesmu izslāpis, saskandinu glāzes ar pirmo svešinieku, kas mani nenoraida. Tas tādēļ, ka esmu viens. Viens svešajā zemē, lielajā pilsētā. Aivars atcerējās gadījumus, kad bija atmodies rūgtās pagirās, ar pašpārmetumiem, nožēlu par pazaudēto darbu un kaunu, ja viņam vēlāk atstāstīja dzēruma ālēšanos, ko pats vairs neatcerējās: kā viņš bija uzmācies precētām sievām, iecirtīgi lamājies un kaitinājis viņu vīrus, dzinies pakaļ izvirtušām prieka meitām vai jaunām meitenēm, bez paspārnes palicis, mētājies pa pilsētas parkiem un apstādījumiem. Notirpušiem locekļiem, galvu plecos ierāvis, sēdējis uz garajiem dārza soliem. Tur ne reizi vien no kabatas grāmatiņas izvilka zīmuli un sāka rakstīt mēness gaismā, uzticēdams papīram savas sāpes un maldīšanos, par ko citi smēja. Izmisumā meklēja jēgu, atbildi un attaisnojumu savai eksistencei, cerēdams dienās kļūt rakstnieks. Ar skaudru nožēlu viņš domāja par vērtībām, kuŗas savā dzīvē palaidis garām, tās neapjēgdams un neizmantodams. Aivars saviebās. Jaunībā, strādādams Rīgā par pasta ierēdni, viņš iestājās universitātē, lai studētu filozofiju, bet pēc pirmā pusgada, nodzerdams lekciju naudu un kavēdams mācības, bija spiests izstāties. Mātes radu mājā viņam bija sakars ar izsmalcinātiem mākslinieкiem, mūzikālu kultūru. Reizēm mātes māsas mājā notika mēģinājumi. Tuvumā Aivars raudzījās uz skatuves pieredzes bagātām prima donnām, iepazinās ar mākslinieku sabiedrību. Kāds mūzikas un dziedāšanas skolotājs viņu pat sāka mācīt balsi vingrināt, bet Aivaram ātri pietrūka pacietības mērķtiecīgam un sistēmatiskam darbam, pilnīgas atdošanās nežēlīgajām mūzām. Atskārzdams, ka viss pagājis uz neatgriešanos, viņa sirds ar ļaunu rūgtumu bija gatava sagāzt un saārdīt visu pasauli... bez apdoma viņš nodevās alkoholam. Kā murgā pagaisa baigais gads, dzimtenes atstāšana, nometņu laiki ar ilgu bezdarbību un iedzeršanām, līdz beidzot atvērās jaunā pasaule — svešs un neierasts kontinents.

Izmežģītā kāja iesāpējās. Aivars atminējās būves, nokrišanu no stalažām un to, ka viņam nebija ne centa kabatā.

Ja kaut kur dabūtu divdesmit dolaru, vismaz desmit, varētu kādai nedēļai saņemt gultas vietu... Pie sētnieka, kur pagājušo nakti bija pārgulējis un kur bija nolikta viņa mantība, ilga palikšana nebija paredzama... Sagumušiem pleciem, iestingušu drūmu skatienu viņš blenza sienā, rokas uz ceļgaliem atspiedis, kad negaidot atvērās guļamistabas durvis. Aivars Sprukts pacēla galvu. Viņa pleci iztaisnojās un vaibsti pārmainījās.

„Ā — tu ienāci gan?", viņš šķelmīgi uzrunāja Liliju Rozi, ar mazu ironijas pieskaņu balsī, ieraudzīdams savas draudzenes izskaistināto seju. Nespodros, ilgi nemazgātos matus viņa bija ar redzamu rūpību sakārtojusi. Pūderēta, koši noziestām, spilgtajai rīta kleitai, kuŗā viņa bija tērpusies, līdzīgām lūpām un spēcīgi ievilktiem uzacu lokiem kā putna spārniem augstajā pierē, platām piedurknēm, ar zilo pūķi uz muguras, dekorātīva, kā skatuvei greznojusies, Lilija Roze cēli parādījās uz guļamistabas sliekšņa, reljefi asi izdalīdamās uz neapkoptā dzīvokļa pieputējušā fona. Lai slēptu savu iekšējo nedrošību un bailes Aivaram tuvoties, nevarēdama paredzēt, kā viņš uzvedīsies, Lilija turēja cigareti mutē.

„Kāpēc tu neapģērbies? Ir taču pēcpusdiena," skatienu no Lilijas nenovērsis, viņas pārvērtības apmulsināts, Aivars teica.

„Man karsts. Es neciešu neērtības."

„Nu, tad nāc šurp," Aivars ar roku norādīja uz zvilni.

Lilijas dzīslās ielija dzīvības eliksīrs. Viņa kokeli uzsmaidīja, visai telpai pāri skatīdamās, Aivaram cieši acīs. Tad, vijīgi šūpodamās, ar jaunavīgu grāciju veikli paspēra zelta rīta kurpēs ieautās kājas, droši soļoja uz priekšu.

Atdzimusi un priecīga viņa nosliga Aivaram Spruktam blakus uz zviļņa un, lai vēl vairāk sajustu viņa tuvumu, izstiepa vienu roku viņam aiz muguras. Pārplūstošu laimes īzteiksmi zilajās acīs viņa lūkojās tam sejā:

„Ko tu dzer? Alu?"

Paskatījusies uz skārdenēm, viņa uzmeta „Parlamenta" kārbiņu uz galda.

„Tās tavas cigaretes. Tu tās biji aizmirsis. Tu, droši vien, esi izsalcis," viņa teica, līdzjūtīgi vērodama Aivara izģindušo profilu. „Es paskatīšos ledus skapī. Kādu nedēļu neesmu ārā, veikalos bijusi. Nezinu, ko vīrs pircis un atnesis." Lilija piecēlās, un arī Aivars klusēdams tai sekoja.

„Būtu tu man piezvanījis iepriekš, ka šodien nāksi," viņa atgriezās, „es būtu pagatavojusi ēdienu, kas tev vislabāk garšo."

Virtuve kā parasti pēdējā laikā bija ārkārtīgi netīra. Nemazgātu trauku kaudzes pieblīvēja izlietni. Plīts virsa bija aplieta ar kafiju un brūnas notecējušas svītras kalta gar tās sāniem. Atsevišķi trauki un šķīvji ar ēdienu atliekām, nažiem un dakšiņām un pusizdzertas sulu glāzes stāvēja uz galda, kuŗa ārējā malā gaŗš kā sens kaŗa šķēps gulēja jauns plats virtuves duncis.

Kamēr Lilija Roze, uzlikusi kafiju vārīties, drebošiem pirkstiem gatavoja sviestmaizes, Aivars Sprukts no galda paņēma gaŗo virtuves nazi un sāka ar to rotaļāties kā bērns.

„Pameklē sāli," Lilija ar galvu pamāja pret pieliekamo skapi pie sienas. Ar nazi rokā Aivars to atvēra un viņa seja, it kā kādas pārdabiskas gaismas apmirdzēta, kļuva laiņīga un gaiša.

„Džins!" acīm zibot, viņš iesaucās. „Kādēļ tu liki man tik ilgi gaidīt? Kādēļ tu neteici, ka tev mājā ir dzēriens?"

Neapvaldāmas iekāres nepacietībā brīvo roku un visu augumu izstiepis, viņš iekrita skapī. Lilijas rokas apstājās kustēties un viņa ziņkāri skatījās uz plauktu, no kurienes Aivars nocēla plakanu, caurspīdīgu pudeli.

„Kāpēc tu to slēpi?" pudeli gaismā pacēlis, viņš pārmeta Lilijai.

„Pagājušās nedēļas nogalē manam vīram bija atbraukuši daži darba biedri," Lilija atkal noliecās un sāka strādāt gar sviestmaizēm, „viņi dzēra. Es pie viņiem neiznācu, bet palikšu guļamistabā, jo nejutos labi un viņu runas par būvēm un naglām mani neinteresēja. Nezināju ko un cik viņi dzēruši un kas viņiem palicis pāri."

„Tās ir zāles, zāles, kas stiprina," vienā rokā turēdams dunci, otrā pudeli, Aivars apgriezās apkārt.

Kad viņi atkal ar kafijas traukiem un uzkožamiem bija novietojušies dzīvojamā istabā, Aivars piepildīja glāzes. Savējo pie mutes pielicis, viņš to izdzēra sausu vienā paņēmienā. Piepildījis glāzi otrreiz, viņš pamanīja, ka Lilija savai glāzei nebija pieskārusies.

„Dzer, dzer. Vismaz pagaršo."

Pa zemā galdiņa virsu Aivars pabīdīja glāzi Lilijai tuvāk. Viņa tai negribīgi pielika roku:

(Turpinājums sekos)

Eksperiments ar 4000 latviešiem

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (1)

Par pirmo latviešu ieceļošanu Kanadā nav saglabājušās tikpat kā nekādas ziņas. Tās nav arī vāktas. Pēc veco ieceļotāju atmiņām, pirmie divi latvieši no Sibirijas caur Alasku Montrealā ieradušies jau 1893. gadā. Cara Krievijā vajāti, viņi Kanadā atrada ilgoto brīvību.

Ieceļošanā vērojami divi lielāki viļņi — ap šā gadsimta sākumu un pēc 1905. gada nemieriem Baltijas valstīs. Ieceļošana, kaut ļoti mazā apjomā, turpinājusies visu laiku līdz lielajam vilnim pēc otra pasaules kara, bet tai pašā laikā notikusi arī latviešu pārcelšanās no Kanadas uz ASV, jo daudziem skarbās Kanadas ziemas nebija panesamas. Tā no Rietumkanadas ieceļojušie latvieši devušies uz siltākām vietām, piemēram, Kaliforniju, bet bijuši arī pretēji gadījumi: Brazilijā iebraukušie latvieši nav varējuši pierast pie tropu karstuma un meklējuši vēsāku klimatu Kanadā. Tā laikā no pagājušā gadsimta deviņdesmitajiem gadiem līdz 1947. gadam Kanadā ieceļojuši ap 4000 latviešu, kas apmetušies izklaidus pa visu milzīgo zemi, bet visvairāk Manitobas provincē. Tie bija izturīgi cilvēki, fiziski stipri un gudri, veicot pionieru darbu vēl neizkoptajā zemē.

Par latviešu sabiedriskās dzīves veidošanās sākumu varētu uzskatīt 1897. gada 4. jūliju, kad Misūri sinodes mācītājs Hanss Rebane no Bostonas Albertas provinces Josefsburgā (pie Medicine Hat) nodibināja pirmo latviešu luterāņu draudzi, kuŗa saucās latviešu Sv. Pētera draudze Asinibojā. Latviešu namdaŗi tur uzcēla arī pirmo baznīcu, kuŗu nodeva dievkalpojumiem 1903. gadā. Dievkalpojumus vadīja māc. Joans Silaks. Tagad šī dievnama, kuŗš tolaik kopīgi piederēja latviešu un vācu kolonistu draudzēm, vairs nav. Jau ap 1905. gadu šī pirmā Latviešu draudze bija izputējusi.

Ilgi nepastāvēja arī luterāņu draudzes Siftonā un Loblijā (Manitobā), jo māc. J. Sillaks nevarēja tās garīgi saturēt kopā, arī par maz aprūpēja. Viņa darbu apgrūtināja lielie attālumi un aktīvā sociālisma kustība ieceļotāju vidū. Pat daudz lielākos centros, kā Lakdubonetā (Lac du Bonnet), Vinipegā, Dofinā (Dauphin) un Līriverā (Lee River, draudžu dibināšanai pietrūka interesentu, un tā latviešu luteraņi palika it kā pabērnu lomā. 1913. gadā visas draudzes palika arī bez mācītāja. No ASV palaikam ieradās mācītāji Buchrots, Cālis un Odiņš, vadot dievkalpojumus farmeŗu mājās. Bet farmeri lielāko tiesu bija spiesti apmierināties ar pašu kārtotiem svētbrīžiem, kādam uzņemoties lasīšanu no bībeles. Pēc šādām sanāksmēm namamāte viesus parasti pacienāja ar pusdieniņām, pēc tam visi vēl pakavējās kopā un dziedāja latviešu tautas dziesmas.

Lētā zeme latviešus kārdināja, tādēļ ieceļotāju vairums kļuva farmeŗi. Zemes iegūšanas noteikumi bija ļoti izdevīgi, bet tās iepircējiem trūka naudas nepieciešamā inventāra iegādei. Tas bija grūts laiks, kuŗu nācās pārvarēt šiem pirmajiem latviešu ieceļotājiem, kuŗu tuvumā mita tikai indiāņi, ar kuŗiem nevarēja labi sapraste. Mazie latviešu farmeŗi rudeņos devās peļņā pie lielajiem kviešu audzētājiem, palīdzot ražas novākšanā un kulšanā, bet ziemās — trapeŗu gaitās uz ziemeļiem. Tā bez farmu saimniecībām še izveidojās jauna un visai ienesīga profesija: trapeŗi — mednieki ziemas sezonā nopelnīja tik daudz, ka vasarā nevajadzēja strādāt. Par tādiem galvenokārt kļuva strādnieki, kuŗi nevēlējās iegādāties pašu zemi.

Latviete Vilma Ose no Lee River Falls Camp raksta: „Pirmajiem ieceļotājiem bija grūts uzdevums. Vajadzēja piemēroties jaunajai zemei un tās paražām, tomēr paturot savu latviskumu, uz ko vēl šodien katrs latvietis ir tik lepns. Viņiem vajadzēja panākt, lai pārējā sabiedrība tos atzīst par latviešiem un kā tādus uzņem savā vidū par pilntiesīgiem pilsoņiem, ne minoritāti. Viņi sevi neuzskatīja par pilntiesīgiem kanadiešiem, pirms pārējie tos neakceptēja kā latviešus, kas nāk no vecas tautas, kuŗai pašai ir sava ievērojama pagātne, cienījami likumi un paražas. Bet latvietību bija grūti apstiprināt, jo vienā kopīgā maisā bāza visus, kas nāca no Austrumeiropas."

Jaunie farmeŗi strādāja smagi, cenšoties viens otram palīdzēt. Viņu pirmās mājas bija baļķu guļbūves, bet pirmie palīgi zemes un citos darbos — govis un vērši, kaut latvieši no dzimtenes laika bija paraduši mīlēt zirgus. Bet valdības inspektori jau 1913. gadā latviešu ieceļotājiem Lakdubonetā izteica atzinību par labi celtajām mājām un ierīkotajiem tirumiem. 1912. gadā latvieši Edmontonā nodibināja dārzkopības biedrību, kuŗa rīkoja izstādes un piešķīra godalgas, lai veicinātu šo vēl neizkopto lauksaimniecības nozari. Latviešu lauksaimnieki iestājās arī Kanadas farmeŗu apvienībā un citās organizācijās, kuŗas šķita lietderīgas.

Sabiedriski - politiskajā dzīvē noteicēja loma piekrita sociālistu pulciņiem, kuŗi bija nodibinājušies gandrīz visur, kur apmetās latvieši, piemēram, Fernijā (Britu Kolumbijā), Vankuverā, Medisinhetā (Medicine Hat, Albertā), Vinipegā, Lakdubonetā (Manitobā), Portarturā (Ontario) un citur. Šie pulciņi iekārtoja bibliotēkas ar latviešu literatūru, organizēja pūtēju orķestrus, koŗus un teātŗa izrādes, bet arī politiskas diskusijas, abonējot Bostonā izdoto „Strādnieku" un aicinot pie sevis viesos bostoniešus, ilgi atrodoties to garīgajā ietekmē. Kā aģitātori ieradās Jānis Kļava, Vilis Dērmanis, Milda Kļaviņa—Salnā, Nikolajs Dozenbergs un citi. Šie sociālistu pulciņi piederēja pie Kanadas sociālistu partijas, bet tai pašā laikā arī pie Amerikas latviešu sociālistu koporganizācijas, kuŗa savukārt bija ASV sociālistu partijas sastāvdaļa. Ar „amerikāņiem" tos saistīja praktiski iemesli: bostonieši bija tie, kas sagādāja latvisku literatūru, jo tolaik tikai retais prata pietiekami angļu valodu. Tā, piemēram, 1909. gadā Vinipegas pulciņā nebija neviena, kas spētu kārtot saraksti angļu valodā. Valodas nepārvaldīšana lika ciešāk saistīties ar ASV sociālistiem. Vēlāk, kad sociālisti sašķēlās mazliniekos un lieliniekos, latviešu vairums izvēlējās radikālo pusi. Tā attīstījās stāvoklis, ka latvieši iestājās Kanadas komūnistu partijā. Viņu simpatijas nekad nepiederēja Latvijas valstij, kuŗas neatkarību pasludināja 1918. gadā, bet gan Pad. savienībai.

1911. gadā no Anglijas galvaspilsētas Londonas Vinipegā ieceļoja skolotājs Jānis Šmits, kuŗa iniciātīvā nodibināja pirmo latviešu biedrību Kanadā — Vinipegas latviešu sadraudzības biedrību (The Winnipeg Lettish Friendly Association, 171 Sinclair St.), kuŗas mērķis bija apvienot sociālistus un pārējos latviešus, lai izbeigtu savstarpējo apkaŗošanos, palīdzētu citiem ieceļotājiem ar nepieciešamajiem tulkojumiem angļu valodā, sagādātu grāmatas un laikrakstus, rīkotu koncertus un referātus. 1913. gadā šī biedrība sāka izdot pirmo latviešu žurnālu „Kanadietis", kuŗu rediģēja J. Šmits, kas darbojās arī Lielbritanijas bībeļu biedrībā. Ar šī žurnāla palīdzību biedrība centās īstenot savus mērķus, bet izdevumum trūka financiāla nodrošinājuma un pēc 23. numura izmākšanas tas gaitas izbeidza. Bija jāpalet 35. gadiem, kamēr Kanadā atkal sāka iznākt laviešu laikraksts.

Pēc Latvijas nodibināšanās nacionāli noskaņotie latvieši ziedoja līdzekļus jaunajai Latvijas valdībai, bēgļiem un trūcīgajiem iedzīvotājiem, kas šavā zemē pārdzīvojuši vairāku armiju postīšanas. 1922. gadā Latvijā atgriezās arī J. Šmits, kļūdams par Rīgas angļu valodas institūta direktoru. 1941. gadā komūnisti viņu deportēja uz Sibiriju, kur tas mira.

Latvieši Kanadā darbojušies visdažādākajās nozarēs un amatos, bijuši pašvaldību dienestā par tiesnešiem, bijuši arī pastnieki, skolotāji, mācītāji, inženieŗi un virsnieki Kanadas bruņotajos spēkos. Bet arī praktiskajos amatos viņi izcēlās kā namdaŗi, mūrnieki, maiznieki, mednieki, rūdas meklētāji. Visur, kur vien pavērās kādas iespējas, latviešu brīvais pionieŗu gars vēlējās izmēģināt laimi. Glezniecībā slavens kļuva tagad jau visiem jaunieceļotājiem labi zināmais skulptenietis Andrejs Lapiņš (Andrē Lapine), bet ievērību guva arī tautsaimnieks Kristafors Bitners, preses fotografs Harvejs Belgins u. c.

Pirmie latviešu ieceļotāji Kanadā devuši arī latviskus vietu vārdus, piemēram, Letonija, Lībava, pēc dažām ziņām arī — Rīga.

Osvalds Akmentiņš

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas 6. klases audzēknes „uguns līnijā" ar sniega pikām: no kreisās — Lilita Māliņa, Rita Lāma, Aida Putniņa un Ingrida Kaņķe.

Foto: J. Liģers

Līdzekļu trūkums apgrūtina darbību

Hamiltonas latviešu biedrības gada sapulci 19. janvārī vadīja H. Vilks, protokolējot A. Aditājam. Ziņojot par aizvadīto gada darbību, biedrības pr-ks R. Kreišmanis norādīja, ka sarīkota tikai viena balle, bet dāmu komitejai bijuši vairāki sarīkojumi, kā arī pateicās N. Ozoliņam (sen.) par dāvināto gleznu un Elzai Luidmanei par statūtu tulkošanu no angļu valodas. 10. maijā biedrība un tās koris ar īpašu koncertu un balli atskatīsies uz 20 darbības gadiem. Biedrzinis D. Skrūzmanis ziņoja, ka biedrībā pašreiz 97 biedri un 1 goda biedrs. Pēc īsām pārrunām sapulce pieņēma ari kasieŗa J. Martinova un revidenta V. Ozola ziņojumus.

Sapulces tālākajā gaitā H. Vilks aicināja pārrunāt jaunos no angļu valodas pārtulkotos statūtus. Lēmums bija lūgt E. Luidmani pārtulkot latviski līdz nākošajai sapulcei arī biedrības inkorporācijas aktu un izraudzīt īpašu komisiju, kuŗa sagatavotu pārvēlēja H. Tēraudu, E. Luidmani un H. Vilku.

R. Kreišmanis norādīja, ka pēdējā laikā sevišķas grūtības ojušas ar nama apsaimniekošanu un grāmatnīcu. Pēdējā atvērta visu dienu, bet biedrībai nav līdzekļu grāmatnīcas vadītāja atalgošanai par tik daudzām darba stundām. Arī nams dod maz ienākumu, kā rezultātā līdzekļu trūkums kavē biedrības sekmīgu darbību. Nama saimnieks un grāmatnīcas vadītājs V. Rudzītis arī šoreiz par jaunu prasīja atdot viņam grāmatnīcu ar īpašiem noteikumiem, bet sapulces dalībnieki pēc ilgām un dedzīgām debatēm nolēma to nedarīt. Kaut sapulce aicināja V. Rudzīti turpināt nama apsaimniekošanu un bibliotēkas un grāmatnīcas vadību kā līdz šim, viņš vairs nebija pierunājams un nodeva visus dokumentus un atslēgas revīzijas komisijas pārstāvjiem V. Ozolam un T. Tēraudam.

V. Ozols aizrādīja, ka aizvadītais Latvijas dibināšanas 50. jubilejas gads daudzos radījis sarūgtinājumu, it sevišķi jaunatnē. Īpaši radītā Latvijas 50 gadu atceres rīcības komiteja pārņēmusi jaunatnes pulciņa darbu, rīkojot Latvijas valstssvētku atzīmēšanu, bet jauniešu ierosinājumus un idejas atstājusi bez ievērības. Tā nozīmīgajās svinībās jaunieši jutušies it kā atstumti. Ar šādu rīcību nav panākama jauniešu iesaistīšana latviešu sabiedriskajā darbā, tādēļ V. Ozols ieteica biedrībai veicināt jaunatnes darbu un mudināt jauniešus aizmirst rūgtumus un aktīvi darboties kopīgo uzdevumu labā.

Biedrības jaunajā valdē ievēlēja Ģenovevu Jasmani, D. Skrūzmani, K. Ozolu, P. Zariņu un J. Martinovu, bet revīzijas komisijā — T. Tēraudu, V. Ozolu un A. Locu. Nobeigumā sapulces vadītājs H. Vilks novēlēja jaunajai valdei sekmīgu darbību un pateicās visiem par līdzšinējo sadarbību. BSK

Viesturieši aicina

Vīru koris Viesturs jau kopš aizvadītās vasaras sākuma rūpīgi gatavojies savam gadskārtējam koncertam, kas notiek 25. janvārī plkst. 7 vakarā Kolumba zālē (582 Sherbourne St.). Arī pēdējās nedēļās 40 vīru, spītēdami sniegam, salstošam lietum un maiņu darbam, divreiz nedēļā pulcējās Latvieša namā, lai dotu dziesmām pēdējo slīpējumu. Daļa no viņiem meroja ceļu uz Toronto no Hamiltonas, citi no Niagaras, pat pāri robežai no ASV.

Koncerta programmu sastādot, šoreiz iets mazliet neparasts ceļš. Pirmajā mēģinājumā diriģents Jānis Barušs koristiem vaicāja: „Kādas dziesmas jūs vēlētos savā nākošajā koncertā?" Bez vilcināšanās no visām pusēm sāka atskanēt dažādu dziesmu nosaukumi. Diriģentam atlika tos tikai pierakstīt, pievienot dažas dziesmas arī no savas puses un — programma bija sakārtota! Tās pirmajā daļā būs J. Norvila, V. Baštika un H. Pavasara oriģināldziesmas, otrā ieskanēsies mazliet skarbāki akordi (Ed. Šēnfelds, L. Apkalns), bet nobeigumā mūsu krāšņās tautas dziesmas.

Pirmatskaņojums būs Longina Apkalna godalgotajai dziesmai „Celsim māju", kur ieskanas pavisam neparastas melodijas un harmonijas. Tā nav viegli dzledama. Koris šīs dziesmas sagatavošanai veltījis vairāk nekā gadu. Tomēr šīs darbs ir uzrakstīts ar tik lielu izteiksmes spēku, ka ir vērts to dziedāt un klausīties.

Pirmo reizi Toronto atskanēs Klīvlendas dziesmu svētku jaundarbu koncertā atskaņotās dziesmas. No tām īpaši gribētos pieminēt V. Baštika „Jātnieciņa dēliņš biju". Tā ir krāšņi apdarināta tautas dziesma ar soprāna solo iepinumiem. Vērtīgs ieguvums mūsu vīru koŗu literatūrā. Maz dzirdēta arī Daumanta Vītola dziesma „Es mācēju dancī vest" — soprāna solo vīru koŗa pavadījumā.

No iepriekšējā gada programmas paturēta V. Ozoliņa kantāte „Iebrukums naktī". Tā rakstīta ļoti vienkāršiem izteiksmes līdzekļiem, un mūzikas kritiķu spriedumi par to bija diezgan atturīgi. Tomēr šai kantātē ir daudz patiesas mūzikas! Dziedātāji to pamazām ir iemīļojuši. Arī klausītāji nevilsies, to vēlreiz dzirdēdami.

Soliste kantātē un tautas dziesmās būs Ērika Beitāne, soprāns ar gaišu un pilnskanīgu balsi. Klavierpavadījumi būs komponista Imanta Saksa drošajās rokās.

V.

ANDREJSONS
APDROŠINA
163-7313

TORONTO ZIŅAS

● Toronto ziņās 4. janvāŗa numurā ziņojām, ka CBC radioraidītājs sagatavojis īpašu raidījumu seriju — dzejoļu antoloģiju, kuŗā sniegs Kanadā dzīvojošo autoru dzejoļus, kas nav rakstīti angļu vai franču valodā. Paredzētais raidījumu laiks tagad mainīts: tie notiks 5., 15. un 22. februārī plkst. 10.03 vakarā uz viļņu gaŗuma 740. Latviešu autoru darbi (Ingridas Vīksnas „Gold Dust" un „Now" pašas autores tulkojumā un Veltas Tomas „Nocturne" Džona Rīva (Reeves) tulkojumā kopā ar ungāru, igauņu, žīdu, itāliešu, krōātu un poļu autoru dzejojiem paredzēti 22. februāŗa raidījumā. Mūsu dzejnieču darbus raidījumā vispirms sniegs angļu valodā, pēc tam Intas Purvas skandējumā latviski. Šis BBC-CBL raidījums būs uztveŗams visā Kanadā, interesentiem tikai ievērojamas lokālā pulksteņa laika atšķirības.

● Trīs viencēlienus, kas iestudēti teātŗa studijas darbības laikā, DV teātris Kanadā izrādīs 16. februārī plkst. 6 vakarā Latviešu namā. Šie iestudējumi — Čechova viencēlieni „Lācis" un „Bildinājums" un Feido „Kad sievasmāte mirst" — stila un satura ziņā uzskatāmi par eksperimentu. Vadoties no konservātivas mēraukļas, pēdējais viencēliens nav piemērots jauniešiem zem 16 gadiem. Ieejas cena 2,50 dol. Vietas nebūs numurētas. — Piezīmējams, ka DV teātris Kanadā pagājušajā gadā iestudēto lugu „Pieci stabi" pēdējo reizi izrādīs 8. februārī Nujorkā.

● TLB sestdienas skolas skolotāju referāta vakarā 14. janvārī psiholoģijas doktore Solveiga Miezīte referēja par tematu „Kā ietekmēt bērnu uzvešanos", iztirzājot audzināšanas pamatprincipus, piemērotākos soda veidus, uzslavas u. t. t. Referāta vakarā piedalījās vairāk nekā 20 skolotāju, arī TLB valdes pr-dis A. Gribusts. Pēc referāta bija pārrunas pie kafijas galda. Iepriekš notika arī skolas padomes sēde pārzines A. Martinsones vadībā, kuŗā pārrunāja iespējas skolas darbam piesaistīt jaunus skolotājus.

● Pēc ilgākas slimošanas Riverdēlas slimnīcā 19. janvārī 70 gadu vecumā mirusi Marija Mitenberga. Nelaiki pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu 23. janvārī izvadīja māc. A. Briedis. Par aizgājēju sēro dēlvas meitas un dēls ar ģimenēm un mazbērniem.

● LPB Kanadas kopas sarīkojumā 19. janvārī Latviešu namā rakstnieks Tālivaldis Ķīķauka referēja par reālismu un modernismu mākslā un literatūrā. Referātu papildināja ar apm. 400 krāsu uzņēmumiem, kuŗus visu referāta laiku uz diviem ekrāniem projicēja M. Zandbergs. Sarīkojuma nobeigumā kopas pr-ce B. Senkēviča pateicās referentam un Benjamiņa filmu laboratorijai, kuŗa bija ziedojusi krāsu filmu uzņēmumu sagatavošanai un tos attīstījusi. Referātam atsaucīgi sekoja ap 130 apmeklētāju. Nākošais kopas literārais sarīkojums paredzēts 9. februārī plkst. 4.30 pēcpusdienā Latviešu namā, kuŗā savus jaunākos, vēl nepublicētos darbus lasīs vietējie autori. Šī sarīkojuma vadmotīvs būs — „baltais" latviešu literatūrā.

● Sakarā ar nesen aizvadīto Toronto latviešu biedrības 20 gadu darbības atceri valde 19. janvārī biedrības telpās Latviešu namā bija rīkojusi īpašu pēcpusdienu jubilejas sarīkojuma tiešajiem organizātoriem un viesiem, kuŗu ar uzrunu atklāja valdes pr-dis J. Gribusts, bet B. Senkēviča pakavējās vēsturiskās atmiņās no biedrības dzīves. Apmēram stundu ilga krāsu filmas izrāde, kuŗu pagājušajā gadā uzņēmis Valdis Briedis. Tajā ietilpa Rīgas latviešu biedrības 100 gadu atceres sarīkojums, kā arī TLB galveno nozaŗu darbība un sarīkojumi.

● Latviešu nama dāmu komitejas gadskārtēji rīkotā „Pankūku balle" ar jautru programmu notiks 1. februārī plkst. 7 vakarā Latviešu namā. Apmeklētāji varēs nogaršot vismaz 15 dažādu šķirņu pankūkas, tāpat dažāda veida un stipruma tējas. Darbinieces iecerējušas arī jaunu loterijas veidu, kuŗā ikviens savu laimi varēs „atslēgt" ar īpašu laimes atslēgu. Ieeja brīva.

● TLTA sestdienas ģimnazijas skolotāju un vecāku sanāksmi dažādu audzināšanas jautājumu pārrunāšanai 19. janvārī Latviešu namā vadīja direktrise V. Slaviešа, piedaloties ap 50 dalībniekiem. Šoreiz galvenais pārrunu temats bija, kā uzlabot praktiskās latviešu valodas zināšanas un to lietošanu ikdienas sarunās. Līdz šim ģimnazijas vadība bija ieskatos, ka praktisko sarunu valodu audzēkņi jau apguvuši ģimenēs, vasaras nometnēs, svētdienas skolās un jaunatnes organizācijās. Tomēr arvien biežāk jākonstatē, ka dažu jauno audzēkņu valodas zināšanas ir pat nepietiekamas, lai sekotu mācībām. Pēc plašākām pārrunām sapulce atzina, ka nākotnē bērni jau no mazatnes kā ģimenēs, tā arī visos jaunatnes pasākumos pieradināmi sarunāties vienīgi latviešu valodā, to ieviešot par zināmu tradīciju. Šai ziņā tieši gados vecākie varētu rādīt priekšzīmi un mudināt jaunākos sarunāties latviski. Pārrunās skāra arī jautājumu par tīcības mācības atzīšanu kā obligātu mācību priekšmetu, tāpat nacionālpolitiskās audzināšanas paplašināšanu. To tagad velc dažādo interešu pulciņos, kā arī dzīves mācības stundā. Visrosīgāko darbību izrāda drāmatiskais pulciņš režisora H. Miķelsona vadībā, tagad jau ap 40 dalībnieku, atsevišķu grupu vadot Hedvigai Pētersonei. Pulciņš pēdējos gados iestudējis vairākas lugas, to pirmizrādes sniedzot Draudzīgā aicinājuma sarīkojumā, bet atkārtojumus arī ārpus Toronto, parasti viesojoties Montrealā, Hamiltonā un Londonā. Arī šogad iestudētās K. Binkas lugas „Jaunaudze" pirmizrāde notiks ģimnazijas rīkotajā Draudzīgā aicinājuma sarīkojumā 26. janvārī plkst. 5 pēcpusdienā Latviešu namā. Ģimnazijas sāime cer, ka labvēļi arī šogad to atcerēsies ar ziedojumiem, kuŗus varēs nodot arī Draudzīgā sarīkojuma laikā. Gadskārtēji tiek izdots arī Ģimnazijas audzēkņu žurnāls, kuŗu sagatavo abiturientu klase. Šogad žurnāla redaktors ir Dāvis Maksiņš.

● TLMM kluba gadskārtējā Zaķu balle 18. janvārī Latviešu namā bija pulcinājusi ap 160 apmeklētāju. Paredzams, ka tā dos vairāk nekā 600 dol. atlikumu. Balles loterijā izlozēja arī 3 zaķus. — Kluba biedru gada sapulce notiks 26. janvārī plkst. 10 rītā Latviešu namā. Visiem biedriem ierašanās obligāta.

● Andreja draudzes lauku īpašuma Sidrabene vasaras mājiņu un zemes īpašnieku gada sapulci 19. janvārī, piedaloties 23 dalībniekiem, vadīja R. Roze, bet protokolēja Z. Birne. Iepriekšējā gada rakstveida darbības pārskats visiem bija piesūtīts iepriekš, bet papildziņojumu sapulcē vēl sniedza pārvaldes pr-ks P. Plīsis. Paveikti vairāki plašāka apmēra pārbūves un uzlabošanas darbi, kā arī piepirkta zeme 4 akru platībā, galvenokārt bērnu vasaras nometnes paplašināšanai. Tā izdevumi (4344 dol.) pārsniedz ienākumus (3925 dol.), bet no iepriekšējo gadu atlikuma kasē vēl paliek 264 dol. Sidrabenes izbūves komisijas pr-dis A. Rāviņš sniedza plašāku ziņojumu par nākotnes plāniem, kuŗi iesniedzami Burlingtonas pilsētas valdei apstiprināšanai un saskaņošanai ar pilsētas izbūves plāniem. Pārrunāja arī iespējas Sidrabenei algot pastāvīgu pārvaldnieku, bet plašākus uzpošanas un uzlabošanas darbus arī turpmāk veiks talku veidā. Sidrabenes pārvaldē ievēlēja Ingridu Birni, Jāni Kalniņu, Gunāru Lūri, Frici Pavasaru un Pauli Plīsi. Pārvaldē darbosies arī 6 draudzes padomes izraudzīti locekļi, no kuŗiem jau zināmi Jānis Cers, Jānis Ozoliņš, Kristaps Ozols un Alberts Siliņš. Pārvaldē darbojas arī draudzes mācītājs A. Cops.

PILNSAPULCE

Toronto Daugavas vanadžu kopas valde sasauc vanadžu kopas pilnsapulci 1969. g. 9. februārī, plkst. 2 p.p. 125 Broadview Ave., DV namā. Kvoruma neierašanās gadījumā pilnsapulce būs pilntiesīga pie katra ieradušos vanadžu skaita plkst. 2.30 p.p. Dienas kārtība: 1. Sapulces vadības vēlēšanas; 2. Iepriekšējā gada pilnsapulces protokola pieņemšana; 3. Kopas valdes ziņojumi; 4. Jaunas valdes vēlēšanas; 5. Delegāšu izraudzīšana salidojumam; 6. Dažādi jautājumi un ierosinājumi.

Toronto vanadžu kopas valde

Jau vairāk nekā 10 gadu Toronto Sv. Jāņa draudzes kori vada diriģents J. Barušs (pa kreisi), dziedot ar saviem koristiem arī nesenajā draudzes 20 gadu darbības atceres sarīkojumā.

Foto: J. Liģers

Drāmatiska izšķiršanās B

DV apvienība Bostonā ārkārtas biedru sapulcē n
savu namu Roksberijā (23 Kenilworth St.), kuŗā
skanējusi kopš 1916. gada. Šo namu apvienība
1955. gadā nopirka no Bostonas latviešu strādnieck
21.000 dol. Nama pārdošanas iemesli ir ne vien sa
stura, bet arī nedrošība nēģeru „ielenktajā" Roks
tajiem dzīve vairs nav patikama. Namu par 42.000
kādai nēģeru organizācijai. Reizē ar šo lēmumu
posms Bostonas latviešu sabiedriskajā dzīvē. No
nās ir skumja, jo nama uzturēšanā un izveidošan
vien daudz līdzekļu un pūļu, bet tajā vairāk nekā
pulsējusi latviešu sabiedriskā dzīve, tautas deju,
nodarbībās pulcējoties arī latviešu jaunatnei, kas
dzimusi svešumā.

DV namā 19. janvārī ārkārtas sapulcē sanāca 56 Bostonas DV apvienības biedri, lai apspriestu valdes ierosinājumu namu pārdot. Viņu vidū bija arī kādreizējie apvienības priekšnieki V. Antiņs un F. Hervarts, kuŗi pirms 14 gadiem bija nama pirkšanas iniciātoru vidū, toreiz neparedzot, ka latviešiem būs atkal jāšķiras no „vecās Roksberijas", ar kuŗu saistījusies daudzu latviešu dzīve jau iepriekšējās emigrācijās.

Pēc kopīgi nodziedātās DV dziesmas apvienības pr-ks V. Ruduzuroga atklāja sapulci, apsveicot neparasti kuplo dalībnieku skaitu, kas ieradies šai vēsturiskajā sanāksmē. Par sapulces vadītāju ievēlēja T. Dreimani, kas tikko bija nosvinējis savu 65. dzimšanas dienu, bet par sekretāriem Baumani un Kažu. No valdes locekļu J. Zariņa, R. Liepiņa un A. Treizes ziņojumiem par nama stāvokli izrietēja, ka tautiesi to maz izmanto, bet DV apvienībai vienai pašai nams nav vajadzīgs. Nama tālākai apsaimniekošanai arī būtu nepieciešami jauni remonti, kuŗi izmaksātu ap 10.000 dol., bet sarīkojumu ienākumi aizvadītajā gadā rādījuši deficitu. Sevišķi vāji apmeklēts bijis Jaungada sarīkojums, kad bostonieši sirga gripas epidēmijā. Apvienības darbinieks Lincis rūgti piebilda: „Es šai namā pazistu katru skrūvīti un naglu, kuŗu esmu iesitis. Mums ir žēl no šī nama šķirties, jo tajā ieguldīts mūsu nesamaksājams darbs, bet — ko lai darām 3 vai 4 valdes locekļi vien vairs nespēj iznest nama saimniecību uz saviem pleciem..."

F. Hervarts nama pārdošanu salīdzināja ar bērēm, kuŗās stāv pie mīļa bērna zārciņa. „Kad namu pirkām, mums bija daudz sapņu un cerību," viņš sacīja. „Šodien šie sapņi mums jāaprok. Tomēr mums jādomā arī vairāk nekā tikai par atbrīvošanos no šī nama. Sakiet, kur paliks mūsu skauti, gaidas, koris, bibliotēka? Kur noliksim savas daudzās grāmatas, inventāru?"

V. Antiņš stingri iestājās par nama pārdošanu un aicināja izbeigt debates, lai stātos pie nobalsošanas. Tās noteikumus skaidrojot, sapulces vadītājs paziņoja sēdes pārtraukumu, kuŗa laikā sanāksmes dalībnieki stiprinājās ar vanadžu gatavotajām maizītēm un kafiju, taču debates turpinājās arī še. Jau pirms nobalsošanas rezultāts likās skaidrs, vairumam domājot par pārdošanu. Dažiem gan piedāvātā summa šķita par mazu, bet F. Hervarts vēlāk paziņoja: „Ja cena kristos līdz 35.000 dol., tad ziņojiet man. Es pats tad pirkšu šo namu!" Skautu vadītājs I. Oga savukārt atzina: „Mēs ar skautiem še nevaram palikt. Vai jūs sūtītu savu dēlu vakaros uz šo rajonu?" Nav nekāds noslēpums: nama tuvumā vairākas latvietes jau aplaupītas, nozagtas automašīnas. Tas viss radījis nedrošības izjūtu, negribu apmeklēt namu. Bet bija arī runātāji, kas norādīja, ka automašīnas zog arī labos rajonos un uzbrukumi sievietēm, nolaupot rokas somiņas, notick arī pilsētas dārgajos rajonos.

Atklātā nobalsošanā tad arī par nama pārdošanu nodeva 53 balsis, tikai 2 biedriem balsojot pretim, bet 1 atturoties. Šis nobalsošanas rezultāts uz brīdi telpā ieviesa klusumu, skumjas, tām kļūstot it kā par ardievām kādam emigracijas vēstures posmam. Bet šāds balsošanas iznākums bija droši paredzams, it sevišķi pēc tam, kad apvienības priekšnieks pirms nobalsošanas it kā brīdinājumam nolasīja izvilkumu no statūtiem: „Katrs biedrs nes materiālu atbildību." Pie tā V. Rudzuroga vēl piebilda: „Tagad jūs ziniet, kā rīkoties, ja, piemēram, te kaut kas notiek." Nama pārdošanas formālitātes jānokārto un tas jāatstāj līdz 4. jūlijam.

Ar šo lēmumu ne vien DV ap-

vienības saime, b
latviešu sabiedrī
nas un nepare
priekšā. Dažiem
pārdošanas lēn
mazliet sasteigti
par šo nodomu
informēta, jo v
biedri bija sanēr
kārtraksts. Ko
gad darīs? Pirks
Kas turpmāk do
jaunatni, kā to
liedzīgi darīja D
jau gan vēl Amer
tiskās savienības
Plēnā, bet arī t
ko vēlētos lat
arī tā rajonā s
iespiestes nēģeŗ
šu vairākumam
kopā ar melna
ma un nepanes

DV nams bi
Tajā ir divas lī
ve, latviskas er
teikt — šta latv
tikusi Preses ba
nieku dienas, s
Kultūras fonda
latviešu skolas e
u.c. Nama apkā
voja daudz latv
kušas vairs tika
pārējie izvākušie
land ielā kā maz
vēl ir Bostonas
nības draudzes
ciņa. Cik ilgi tā

Lai šķiršanās
pārāk skumjā,
priekšnieka viet
aicināja: „Atnāc
masku balli 8.
to būs Mori d
tris labas godal
tā namā vēl no
krastes DV ap
jas darbinieku

Vēsturiskās
mā F. Hervarts
uzrunu, aicinot
šu kultūras cen
tonas latviešī
jaunu kopīgu n

A

(Pārresun
tenis ironiski s
glābj vīrs, ku
ar kuŗu viņa
sies dalīties bēd
darītu, viņa s
viškigo kārtību
kapā miera. N
pat izgaist arī
Gīzi. Savu jaun
nes ar cēlu le
ņu apbrīno pat
— bende. Gars
nāvi. M. Zīver
mējis ar traģis
ir likteņīgā kļū
vām taisnībām.
ses, te ir daudz
vu humora un
nopietnības."

Šo K. Freim
jumu var vārdā
skatīt par M. Z
ga dimd". rec
māju, ka tā da
derēt. Tālākais
zināms no N.
laikraksta sleja
minēts, visumā
maņa ieskatiem

No teātŗa t
vērsīsimies mū

Jau iepriekš
kultūras dienu
certu un sniedz
les recenziju. M
mēr interesant
kuŗi par Austrā
vi interesējas,
sperta un seni
tājumos K. N
koncertu. Tāde
no viņa vērtēju

„Šo koncertu
par 18. kultūra
koncertu, jo, i
Dzintaru Veid
tāji — pianist
un Zane Volko
jolniece Marij
der pie mūsu j
Patiešām jāpr

TO ZIŅAS

gadu atceres sarīkojums, kā arī TLB galveno nozaru darbība un sarīkojumi.

● Latviešu nama dāmu komitejas gadskārtēji rikotā „Pankūku balle" ar jautru programmu notiks 1. februārī plkst. 7 vakarā Latviešu namā. Apmeklētāji varēs nogaršot vismaz 15 dažādu šķirņu pankūkas, tāpat dažāda veida un stipruma tējas. Darbinieces iecerējušas arī jaunu loterijas veidu, kurā ikviens savu laimi varēs „atslēgt" ar īpašu laimes atslēgu. Ieeja brīva.

● TLTA sestdienas ģimnazijas skolotāju un vecāku sanāksmi dažādu audzināšanas jautājumu pārrunāšanai 19. janvārī Latviešu namā vadīja direktrise V. Slaviešа, piedaloties ap 50 dalībniekiem. Soreiz galvenais pārrunu temats bija, kā uzlabot praktiskās latviešu valodas zināšanas un to lietošanu ikdienas sarunās. Līdz šim ģimnazijas vadība bija ieskatos, ka praktisko sarunu valodu audzēkņi jau apguvuši ģimenēs, vasaras nometnēs, svētdienas skolās un jaunatnes organizācijās. Tomēr arvien biežāk jākonstatē, ka dažu jauno audzēkņu valodas zināšanas ir pat nepietiekamas, lai sekotu mācībām. Pēc plašākām pārrunām sapulce atzina, ka nākotnē bērni jau no mazatnes kā ģimenēs, tā arī visos jaunatnes pasākumos pieradināmi sarunāties vienīgi latviešu valodā, to ieviešot par zināmu tradiciju. Šai ziņā tieši gados vecākie varētu rādīt priekšzīmi un mudināt jaunākos sarunāties latviski. Pārrunās skāra arī jautājumu par ticības mācības atzīšanu kā obligātu mācību priekšmetu, tāpat nacionālpolitiskās audzināšanas paplašināšanu. To tagad veic dažādo interešu pulciņos, kā arī dzīves mācības stundā. Visrosīgāko darbību izrāda drāmatiskais pulciņš režisora H. Miķelsona vadībā, tagad jau ap 40 dalībnieku, atsevišķu grupu vadot Hedvigai Pētersonei. Pulciņš pēdējos gados iestudējis vairākas lugas, to pirmizrādes sniedzot Draudzīgā aicinājuma sarīkojumā, bet atkārtojumus arī ārpus Toronto, parasti viesojoties Montrealā, Hamiltonā un Londonā. Arī šogad iestudētās K. Binkas lugas „Jaunaudze" pirmizrāde notiks ģimnazijas rīkotajā Draudzīgā aicinājuma sarīkojumā 26. janvārī plkst. 5 pēcpusdienā Latviešu namā. Ģimnazijas saime cer, ka labvēļi arī šogad to atceršies ar ziedojumiem, kurus varēs nodot arī Draudzīgā sarīkojuma laikā. Gadskārtēji tiek izdots arī Ģimnazijas audzēkņu žurnāls, kuru sagatavo abiturientu klase. Šogad žurnāla redaktors ir Dāvis Maksiņš.

● TLMM kluba gadskārtējā Zaķu balle 18. janvārī Latviešu namā bija pulcinājusi ap 160 apmeklētāju. Paredzams, ka tā dos vairāk nekā 600 dol. atlikumu. Balles loterijā izlozēja arī 3 zaķus. — Kluba biedru gada sapulce notiks 26. janvārī plkst. 10 rītā Latviešu namā. Visiem biedriem ierašanās obligāta.

● Andreja draudzes lauku īpašuma Sidrabene vasaras mājiņu un zemes īpašnieku gada sapulci 19. janvārī, piedaloties 23 dalībniekiem, vadīja R. Roze, bet protokolēja Z. Birne. Iepriekšējā gada rakstveida darbības pārskats visiem bija piesūtīts iepriekš, bet papildziņojumu sapulcē vēl sniedza pārvaldes prks P. Plīsis. Pavelkti vairāki plašāka apmēra pārbūves un uzlabošanas darbi, kā arī piepirkta zeme 4 akru platībā, galvenokārt bērnu vasaras nometnes paplašināšanai. Tā izdevumi (4344 dol.) pārsniedz ienākumus (3925 dol.), bet no iepriekšējo gadu atlikuma kasē vēl paliek 264 dol. Sidrabenes izbūves komisijas pr-dis A. Rāviņš sniedza plašāku ziņojumu par nākotnes plāniem, kuri iesniedzami Burlingtonas pilsētas valdei apstiprināšanai un saskaņošanai ar pilsētas izbūves plāniem. Pārrunāja arī iespējas Sidrabenei algot pastāvīgu pārvaldnieku, bet plašākus uzpošanas un uzlabošanas darbus arī turpmāk veiks talku veidā. Sidrabenes pārvaldē ievēlēja Ingridu Birni, Jāni Kalniņu, Gunāru Lūri, Frici Pavasaru un Pauli Plīsi. Pārvaldē darbosies arī 6 draudzes padomes izraudzīti locekļi, no kuriem jau zināmi Jānis Cers, Jānis Ozoliņš, Kristaps Ozols un Alberts Siliņš. Pārvaldē darbojas arī draudzes mācītājs A. Cops.

Drāmatiska izšķiršanās Bostonā

DV apvienība Bostonā ārkārtas biedru sapulcē nolēmusi pārdot savu namu Roksberijā (23 Kenilworth St.), kurā latviešu valoda skanējusi kopš 1916. gada. Šo namu apvienība kā pirmā ASV 1955. gadā nopirka no Bostonas latviešu strādnieku biedrības par 21.000 dol. Nama pārdošanas iemesli ir ne vien saimnieciska rakstura, bet arī nedrošība nēģeru „ielenktajā" Roksberijā, kur baltajiem dzīve vairs nav patīkama. Namu par 42.000 dol. arī pārdos kādai nēģeru organizācijai. Reizē ar šo lēmumu beidzas kāds posms Bostonas latviešu sabiedriskajā dzīvē. Notikušā izšķiršanās ir skumja, jo nama uzturēšanā un izveidošanā ieguldīts ne vien daudz līdzekļu un pūļu, bet tajā vairāk nekā pusi gadsimta pulsējusi latviešu sabiedriskā dzīve, tautas deju, koru un skautu nodarbībās pulcējoties arī latviešu jaunatnei, kas augusi un pat dzimusi svešumā.

DV namā 19. janvārī ārkārtas sapulcē sanāca 56 Bostonas DV apvienības biedri, lai apspriestu valdes ierosinājumu namu pārdot. Viņu vidū bijā arī kādreizējie apvienības priekšnieki V. Antiņs un F. Hervarts, kuri pirms 14 gadiem bija nama pirkšanas iniciātoru vidū, toreiz neparedzot, ka latviešiem būs atkal jāšķiras no „vecās Roksberijas", ar kuru saistījusies daudzu latviešu dzīve jau iepriekšējās emigrācijās.

Pēc kopīgi nodziedātās DV dziesmas apvienības pr-ks V. Rūdzuroga atklāja sapulci, apsveicot neparasti kuplo dalībnieku skaitu, kas ieradies šai vēsturiskajā sanāksmē. Par sapulces vadītāju ievēlēja T. Dreimani, kas tikko bija nosvinējis savu 65. dzimšanas dienu, bet par sekretāriem Baumani un Kažu. No valdes locekļu J. Zariņa, R. Liepiņa un A. Treizes ziņojumiem par nama stāvokli izrietēja, ka tautiešu to maz izmanto, bet DV apvienībai vienai pašai nams nav vajadzīgs. Nama tālākai apsaimniekošanai arī būtu nepieciešami jauni remonti, kuri izmaksātu ap 10.000 dol., bet sarīkojumu ienākumi aizvadītajā gadā rādījuši deficītu. Sevišķi vāji apmeklēts bijis Jaungada sarīkojums, kad bostonieši sirga gripas epidēmijā. Apvienības darbinieks Lincis rūgti piebilda: „Es šai namā pazistu katru skrūvīti un naglu, kuru esmu iesitis. Mums ir žēl no šī nama šķirties, jo tajā ieguldīts mūsu nesamaksājams darbs, bet — ko lai darām 3 vai 4 valdes locekļi vien vairs nespēj iznest nama saimniecību uz saviem pleciem..."

F. Hervarts nama pārdošanu salīdzināja ar bērēm, kurās stāv pie mīļa bērna zārciņa. „Kad namu pirkām, mums bija daudz sapņu un cerību," viņš sacīja. „Šodien šie sapņi mums jāaprok. Tomēr mums jādomā arī vairāk nekā tikai par atbrīvošanos no šī nama. Sakiet, kur paliks mūsu skauti, gaidas, koris, bibliotēka? Kur noliksim savas daudzās grāmatas, inventāru?"

V. Antiņš stingri iestājās par nama pārdošanu un aicināja izbeigt debates, lai stātos pie nobalsošanas. Tās noteikumus skaidrojot, sapulces vadītājs paziņoja sēdes pārtraukumu, kura laikā sanāksmes dalībnieki stiprinājās ar vanadzu gatavotajām maizītēm un kafiju, taču debates turpinājās arī še. Jau pirms nobalsošanas rezultāts likās skaidrs, vairumam domājot par pārdošanu. Dažiem gan piedāvātā summa šķita par mazu, bet F. Hervarts vēlāk paziņoja: „Ja cena kristos līdz 35.000 dol., tad ziņojiet man. Es pats tad pirkšu šo namu!" Skautu vadītājs I. Oga savukārt atzina: „Mēs ar skautiem še nevaram palikt. Vai jūs sūtītu sāvu dēlu vakaros uz šo rajonu?" Nav nekāds noslēpums: nama tuvumā vairākas latvietes jau aplaupītas, nozagtas automašīnas. Tas viss radījis nedrošības izjūtu, negribu apmeklēt namu. Bet bija arī runātāji, kas norādīja, ka automašīnas zog arī labos rajonos un uzbrukumi sievietēm, nolaupot rokas somiņas, notiek arī pilsētas dārgajos rajonos.

Atklātā nobalsošanā tad arī par nama pārdošanu nodeva 53 balsis, tikai 2 biedriem balsojot pretim, bet 1 atturoties. Šis nobalsošanas rezultāts uz brīdi telpā ieviesa klusumu, skumjas, tām kļūstot it kā par ardievām kādam emigracijas vēstures posmam. Bet šāds balsošanas iznākums bija droši paredzams, it sevišķi pēc tam, kad apvienības priekšnieks pirms nobalsošanas it kā brīdinājumam nolasīja izvilkumu no statūtiem: „Katrs biedrs nes materiālu atbildību." Pie tā V. Rudzuroga vēl piebilda: „Tagad jūs ziniet, kā rīkoties, ja, piemēram, te kaut kas notiek." Nama pārdošanas formālitātes jānokārto un tas jāatstāj līdz 4. jūlijam.

Ar šo lēmumu ne vien DV apvienības saime, bet visa Bostonas latviešu sabiedrība nostādīta jaunas un neparedzētas situācijas priekšā. Dažiem liekas, ka nama pārdošanas lēmums pieņemts mazliet sasteigti, jo sabiedrīoa par šo nodomu nebija tikpat kā informēta, jo vienīgi apvienības biedri bija saņēmuši attiecīgu aprkārtrakstu. Ko DV apvienība tagad darīs? Pirks jaunu īpašumu? Kas turpmāk domās par latviešu jaunatni, kā to līdz šim pašaizliedzīgi darīja DV apvienība? Ir jau gan vēl Amerikas latviešu tautiskās savienības nams Džamaika Plēnā, bet arī tas nav gluži tas, ko vēlētos latviešu sabiedrība, arī tā rajonā sāk arvien vairāk iespiesties nēģeri. Un arī latviešu vairākumam šķiet, ka dzīve kopā ar melnajiem ir neiespējama un nepanesama.

DV nams bija labi izbūvēts. Tajā ir divas lielas zāles, skatuve, latviskas emblēmas. Varētu teikt — īsta latviešu māja. Še notikusi Preses balle, plašas rakstnieku dienas, studentu kongresi, Kultūras fonda izstāde, koncerti, latviešu skolas eglītes sarīkojumi u.c. Nama apkārtnē agrāk dzīvoja daudz latviešu, tagad pašlaikus vairs tikai dažas ģimenes: pārējie izvākušies. Netālajā Highland ielā kā maza vientuļa saliņa vēl ir Bostonas latviešu Trīsvienības draudzes pašu celtā baznīciņa. Cik ilgi tā še vēl paliks?

Lai šķiršanās no nama nebūtu pārāk skumja, DV apvienības priekšnieka vietnieks R. Liepiņš aicināja: „Atnāciet vēl uz pēdējo masku balli 8. februārī. Tai moto būs 'Mori dumpojas', bez tam trīs labas godalgas." 1. un 2. martā namā vēl notiks austrumu piekrastes DV apvienību informācijas darbinieku sanāksmes.

Vēsturiskās sapulces nobeigumā F. Hervarts vēl teica dedzīgu uzrunu, aicinot iegādāties Latviešu kultūras centra pajas, lai Bostonas latvieši varētu iegādāties jaunu kopīgu namu.

O. Akmentiņš

Jaundibinātās Amerikas latviešu republikāņu apvienības valde: priekšā no kreisās prof. Dr. T. Šmits, A. Matuzele-Korbeta un priekšsēdis V. Korsts; aizmugurē Dr. L. Streips un Dr. I. Spilners. Iztrūkst Dr. J. Bungs, E. Dundurs un K. Balodis. Foto: O. Upatnieks

Detroitas DV godina vecos cīnītājus

DV apvienības Detroitā 4. janvārī rīkotais eglītes vakars, kurā piemiņēja arī veco strēlnieku Ziemsvētku kaujas, bija pulcinājis kuplu apmeklētāju skaitu. Mācītājs Līventāls svētbrīdī svecīšu gaismas mirdzumu eglītes zaros salīdzināja ar svecītes liesmiņu strēlnieku nosaulošajās plaukstās Ziemsvētku naktī sniegotajā purvājā vācu frontes aizmugurē. Apvienības pr-ks A. Tīdemanis pateicās visiem vanagiem, vanadzēm un vanadzēniem par sadarbību un pašaizliedzīgu darbu organizācijā, bet pārējiem tautiešiem par DV mērķu izpratni, materiālu un morālu sekmēšanu, kā arī paziņoja, ka 1969. gads DV organizācijā izsludināts par karavīru gadu, tādēļ šai vakarā pieminami mūsu vecākie cīnītāji — latviešu strēlnieki un to leģendārās Ziemsvētku kaujas.

Vietējās Strēlnieku kopas pr-ks J. E. Bērziņš pateicās DV apvienībai par atzinību un strēlnieku godinājumu viņu ievērojamāko kauju ateres dienā, norādot, ka strēlniekiem bijušas tās pašas vēlmes un centieni, kuŗus vēlāk īstenoja Latvijas atbrīvošanas cīņās un par kuŗiem cīnījās leģionāri un Kurzemes aizstāvji otrā pasaules karā. Ne personīgu ieguvumu un slavas dēļ savu dzīvību kauju laukos ziedoja latviešu karavīri, bet viņu varonības un slavas spožums ir un paliks visas tautas daļa.

Strēlnieku Ziemsvētku kauju dalībnieks O. Eliņš stāstīja par veco strēlnieku 2. brigādes Ziemsvētku kauju norisi, pārvarot stipri nocietinātās vācu pozicijas Tīreļpurva rajonā un ielaužoties ienaidnieka aizmugurē pirmās kauju dienas rītā — 1916. gada 23. decembrī (pēc jaunā stila 1917. gada 5. janvārī). Godināšanas nobeigumā A. Tīdmanis strēlniekus salīdzināja ar tērauda virieni, kas nebaidījās sala, sniega un ienaidnieka uguns, bet traucās preti pārspēkam, lai atbrīvotu dzimtās sētas.

Sarīkojuma turpinājumā A. Tīdemanis pasniedza J. Kovaļenko DV centrālās valdes atzinības rakstu, kas viņam piešķirts par sekmīgu darbu kā ilggadējam šaušanas kopas dalībniekam un tās bijušajam vadītājam, tāpat pateicās Lidijai un Leo Zariņiem par izkārtoto radioraidījumu Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres dienā, pasniedzot abiem apvienības valdes piešķirtos pateicības rakstus. Vanadžu kopas pr-ce A. Tīdemane piesprauda organizācijas nozīmes jaunuzņemtajām vanadzēm Vēsmai Baumanei un Veronikai Trapikai.

Pēc tradicionālās Ziemsvētku apdāvināšanās vakara dalībnieki vairākas stundas pakvēlēs pie vanadžu klātajiem galdiem.

Nākošajā dienā, 5. janvārī, māc. Līventāls Sv. Pāvila draudzes baznīcā Zvaigznes dienas dievkalpojumā arī pieminēja latviešu strēlniekus un viņu leģendārās cīņas Ziemsvētku laikā pirms 52 gadiem, kad aiz viņiem stāvēja visa latviešu tauta. **O. E.**

Iesniegums brīvo valstu galvām

Tikai iepazīstoties ar latviešu skautu organizācijas tagad saņemtajām iekšējām publikācijām, kļūst zināms, ka aizvadītajā gadā, kuŗu Apvienotās nācijas bija izsludinājušas par Cilvēka tiesību gadu, latviešu skautu priekšnieks Fricis Sīpols piesūtījis brīvo valstu vadītājiem šāda satura iesniegumu:

„Apvienotās nācijas 1968. gadu deklarējušas par Cilvēka tiesību gadu. Tādēļ ir īstais brīdis uzsvērt, ka cilvēka pamattiesības joprojām pārkāpj Igaunijas, Latvijas un Lietuvas territorijās, kuŗas okupējusi valsts, kas ir Apvienoto nāciju locekle un parakstījusi Cilvēka tiesību deklarāciju. Pad. savienības okupācija atņēmusi iedzīvotājiem šīs tiesības. Okupanti aizliegto organizāciju vidū ierindojuši arī Igaunijas, Latvijas un Lietuvas skautu organizācijas.

Kā skauti visā pasaulē, tā arī Latvijas skautu organizācija bija bez jebkādām saistībām ar militārismu vai politiku. Tā visur uzsvēra uzticību, laba pilsoņa pienākumu veikšanu un starptautiskā skautisma brālības ideju. Padomju okupācijas iestāžu nostāju pret skautisma garu vislabāk ilustrē fakts, ka pirma's upuris, kas ar savu dzīvību samaksāja par savu pārliecību, bija Kārlis Goppers, Latvijas skautu organizācijas prezidents.

Mēs, latviešu skauti trimdā, lūdzam Jūsu atbalstu cilvēka tiesību atjaunošanā Igaunijas, Latvijas un Lietuvas iedzīvotājiem."

Austrālijas latviešu kultūras dienu atskaņas

(Pārresums no 1. lpp.)

tenis ironiski spēlējas: viņai jāglābj vīrs, kuŗu tā nicina, bet ar kuŗu viņa pie altāŗa solījusies dalīties bēdās. Ja viņa to nedarītu, viņa saceltos pret dievišķigo kārtību un viņai nebūtu kapā miera. No otras puses, viņai izgaist arī visas ilūzijas par Gīzi. Savu jauno vientulību viņa nes ar cēlu lepnumu. Tāpēc viņu apbrīno pats nāves pārstāvis — bende. Gars ir stiprāks par nāvi. M. Zīverts savu lugu izzīmējis ar traģisku pieskaņu: tur ir likteņīgā kļūda, cīņa starp dižvām taisnībām. Bet no otras puses, te ir daudz ironijas, karātavu humora un maz ciešanu un nopietnības."

Šo K. Freimaņa lugas iztirzājumu var vārda pilnā nozīmē uzskatīt par M. Zīverta lugas „Rīga dimd" recenziju, tādēļ domāju, ka tā dažiem var labi noderēt. Tālākais jau lasītājiem zināms no Ņ. Luces kritikas šī rajonos un uzbrukumi sievietēm, nolaupot rokas somiņas, notiek arī pilsētas dārgajos rajonos.

Atklātā nobalsošanā tad arī par nama pārdošanu nodeva 53 balsis, tikai 2 biedriem balsojot pretim, bet 1 atturoties. Šis nobalsošanas rezultāts uz brīdi telpā ieviesa klusumu, skumjas, tām kļūstot it kā par ardievām kādam emigracijas vēstures posmam. Bet šāds balsošanas iznākums bija droši paredzams, it sevišķi pēc tam, kad apvienības priekšnieks pirms nobalsošanas it kā brīdinājumam nolasīja izvilkumu no statūtiem: „Katrs biedrs nes materiālu atbildību." Pie tā V. Rudzuroga vēl piebilda: „Tagad jūs ziniet, kā rīkoties, ja, piemēram, te kaut kas notiek." Nama pārdošanas formālitātes jānokārto un tas jāatstāj līdz 4. jūlijam.

Ar šo lēmumu ne vien DV apvienības saime, bet visa Bostonas latviešu sabiedrība nostādīta jaunas un neparedzētas situācijas priekšā. Dažiem liekas, ka nama pārdošanas lēmums pieņemts mazliet sasteigti, jo sabiedrīoa par šo nodomu nebija tikpat kā informēta, jo vienīgi apvienības biedri bija saņēmuši attiecīgu aprkārtrakstu. Ko DV apvienība tagad darīs? Pirks jaunu īpašumu? Kas turpmāk domās par latviešu jaunatni, kā to līdz šim pašaizliedzīgi darīja DV apvienība? Ir jau gan vēl Amerikas latviešu tautiskās savienības nams Džamaika Plēnā, bet arī tas nav gluži tas, ko vēlētos latviešu sabiedrība, arī tā rajonā sāk arvien vairāk iespiesties nēģeri. Un arī latviešu vairākumam šķiet, ka dzīve kopā ar melnajiem ir neiespējama un nepanesama.

DV nams bija labi izbūvēts. Tajā ir divas lielas zāles, skatuve, latviskas emblēmas. Varētu teikt — īsta latviešu māja. Še notikusi Preses balle, plašas rakstnieku dienas, studentu kongresi, Kultūras fonda izstāde, koncerti, latviešu skolas eglītes sarīkojumi u.c. Nama apkārtnē agrāk dzīvoja daudz latviešu, tagad pašlaikus vairs tikai dažas ģimenes: pārējie izvākušies. Netālajā Highland ielā kā maza vientuļa saliņa vēl ir Bostonas latviešu Trīsvienības draudzes pašu celtā baznīciņa. Cik ilgi tā še vēl paliks?

Lai šķiršanās no nama nebūtu pārāk skumja, DV apvienības priekšnieka vietnieks R. Liepiņš aicināja: „Atnāciet vēl uz pēdējo masku balli 8. februārī. Tai moto būs 'Mori dumpojas', bez tam trīs labas godalgas." 1. un 2. martā namā vēl notiks austrumu piekrastes DV apvienību informācijas darbinieku sanāksmes.

Vēsturiskās sapulces nobeigumā F. Hervarts vēl teica dedzīgu uzrunu, aicinot iegādāties Latviešu kultūras centra pajas, lai Bostonas latvieši varētu iegādāties jaunu kopīgu namu.

O. Akmentiņš

Atkal uzbrukumi baltiešiem Zviedrijā

Stokholmā iznākušais arodbiedrību laikraksts „Aftonbladet" ziņo, ka Ventspils žīds Hiršs Leibovičs Jakobsons piesūtījis Zviedrijas ministru prezidentam Erlanderam vēstuli ar lūgumu izdot tiesāšanai kādu tagad Zviedrijā dzīvojošu latvieti. Laikraksts nemin izdodamā vārdu.

Jakobsons esot kara laikā dienējis sarkanarmijā un, pēc kara atgriezies Ventspilī, konstatējis, ka visus viņa 78 radiniekus kopā ar citiem 120 žīdiem iznīcinājusi kāda latviešu „pašaizsardzības vienība". Tagad viņš esot ieguvis pierādījumus, ka šīs latviešu vienības vadītājs dzīvojot Zviedrijā. Viņa ģimetne esot publicēta kādā latviešu laikrakstā, kuŗu viņš Ventspilī saņēmis no Zviedrijas. Šis bijušais sarkanarmietis Jakobsons esot Erlanderam nodevis lielu daudzumu pierādījumu, droši vien, falsifidēt ziņo, ka Ventspils žīds Hiršs cētus uzņēmumus un neeksistējošu liecinieku liecības.

Zviedru laikraksts piezīmē, ka uz privātpersonas pieprasījumu nevienu nevar izdot; bez tam Zviedrijai ar Pad. savienību nav arī izdošanas līguma. Apsūdzētā eventuālos nodarījumus kara laikā varot gan pārbaudīt zviedru tiesa.

★

Tallinas laikrakstā publicēta gaŗa safantazēta apsūdzība pret baltiešu bēgļiem un to aizstāvjiem Zviedrijā. Padomju preses birojs to tulkojumā piesūtījis zviedru laikrakstu redakcijām. Raksts galvenokārt vērsts pret prof. Nērmanu un viņa vadīto Baltijas komiteju. Tā esot nodibināta 1943. gadā. ASV slepenā panākt Baltijas padomju republiku „atbrīvošanu", kā arī esot mēģinājusi izjaukt jaunatnes festivālu Helsinkos.

Rakstā minētas vārdā arī vairākas baltiešu trimdinieku vadītājas personas, apvainojot tās par ASV aģentiem, kas algu saņemot no Zviedrijas valsts kases (domāti t. s. archīva darbinieki). 1968. gadā vien esot izmaksāts 426.000 kronas. Bez tam Igauņu komiteja tekošajiem izdevumiem no kāda zviedru institūta esot saņēmusi vēl 75.000 kronu.

—s

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

NJUORKA

● Latviešu ev.-lut. draudzes prks M. Kļaviņš ziņo, ka reizē ar Amandas Libertes dāvinātajām 188 prof. Ludolfa Liberta gleznām draudze saņēmusi 20.000 dol. mūzeja iekārtošanai. Tā paplašināšanai vai īpašas ēkas celšanai mūzeja vajadzībām nepieciešamo līdzekļu pavairošanai draudze saņēmusi A. Libertes atļauju pārdot vai izlozēt dažas no dāvinātajām gleznām. Kopā ar agrāk dāvinātajiem darbiem 160 gleznu būs novietotas Salas īpašumā, bet vēlāk iekārtotajā mūzejā, 34 draudzes dievnamā Jonkeros, 3 draudzes namā Bruklinā, bet 1 draudzes svētdienas skolas telpās Džamaikā.

● Pagājušā gada 14. jūnija ziedojumu vākšanas akcija beigusies ar visu ASV DV apvienību kopīgo savākumu 5719,37 dol. apmērā. Visvairāk līdzekļu savākusi DV apvienība Ņujorkā — 1015 dol., seko Klīvlenda ar 570 dol., Bostona 562 dol. un Nudžersija ar 475 dol. Lielāko atsevišķo ziedojumu Ņujorkā nodevis J. Pētersons — 35 dol., bet 35 ziedotāji devuši 10 — 25 dol.

● A. Graubiņa ziedojusi DV apvienības bibliotēkai 300 grāmatu, kuŗas novietotas DV namā Kvīnsā.

● DV apvienības biedru gada sapulce notiks 1. februārī plkst. 7 vakarā DV namā, bet vanadžu kopas gada sapulce tai pašā dienā un vietā plkst. 4 pēcpusdienā. Apvienībā pēdējā laikā iestājušies 14 jauni biedri, bet miruši 2. Laikā no 18. — 25. janvārim DV namā notika gleznotāja E. Priedīša darbu izstāde, bet 8. februārī plkst. 7 vakarā Modes institūta telpās (227 W. 27 St. Manhatenā) DV teātris Kanadā izrādīs lietuviešu autora A. Landsberga lugu „Pleci stabi".

ROČESTRA

● DV apvienības rīkoto veco strēlnieku cīņu atceri 4. janvārī ievadīja vainaga nolikšana uz strēlnieka un apvienības biedra Antona Leonova kapa Riversaldes kapos, apvienības vārdā runājot strēlnieku cīņu līdzgaitniekam Zanim Mitenbergam. Strēlniekiem un Zvaigznes dienai veltīto dievkalpojumu Miera baznīcā vadīja Krusta draudzes mācītājs T. Ziraks. Pēc tam baznīcas sarīkojumu telpās notika veco cīnītāju atceres vakars, kuŗam kafijas galdu bija klājušas vanadzes. Vakaru atklāja apvienības pr-ks A. Izaks, bet klātesošo strēlnieku E. Bergmaņa, J. Dzeņa un Ž. Mitenberga svārku atlokus ar nacionālo krāsu lentīti un baltu neļķes ziedu rotāja vanadžu kopas pr-ce N. Krēsliņa, ar to izteicot pateicību strēlniekiem par viņu devumu Latvijai. Priekšnesumu daļā M. Pavasara deklamēja strēlniekiem veltītus dzejoļus. Rīkotājiem pateicās Ž. Mitenbergs, bet atmiņas par strēlnieku laikiem stāstīja K. Serdāns un R. Zaļups. Ar šo sarīkojumu DV apvienība ievadīja latviešu karavīru gadu, par kādu 1969. gadu izsludinājusi DV organizācijas centrālā valde.

A. I.

KALAMAZŪ

● Koris Dziesmu Vairogs 4. janvārī Latviešu biedrības namā pabeidzis vietējo latviešu Ziemsvētku eglīšu sarīkojumu virkni. Māc. A. Plebalga svētrunas sākumā un nobeigumā koris dziedāja Ziemsvētku dziesmas, bet uzrunu teica kora pr-ce A. Sīle, pasniedzot balvas uzticīgajiem jaunajiem koristiem S. Kajakai, L. Puriņai un D. Vizulei, bet gadu jubilejas balvas saņēma O. Blankenburģe, A. Zuika un A. Mazkrists. Bez rakstveida novēlējumiem kori sveica R. Zuika un P. Austriņš no Kalamazū, viru koŗa. Priekšnesumu daļā D. Vizule, S. Kajaka, M. Skrupškele un D. Aistare sniedza klavieru solo, A. Balka skandināja savu dzejoli „Divējāds nemiers", D. Jumiķe un A. Sīle dziedāja duetus, bet 8 jaunākās koristes — J. Ciruļa „Sidrabiņa upi bridu" un „Mežmalā", kuŗas vēlāk uz publikas vēlēšanos vajadzēja atkārtot. Pārsteiguma priekšnesumi ar meitēņu tēlojumu un V. Aistara lasījumu ventiņmēlē sekoja azaida laikā. Bija arī paskapdāvināšanās, skaņu plašu mūzika un kopīga dziedāšana.

● Latviešu mednieku un makšķernieku kluba gadskārtējo sapulci 5. janvārī vadīja R. Ozols, protokolēja J. Strautkalns. Klubs apvieno 70 biedru, bet sapulcē piedalījās tikai 20. Šogad aprit 10 gadu kopš kluba dibināšanas. Arvien tas veicis aktīvu darbu savu mērķu īstenošanai. Pagājušajā gadā kluba biedri 3 reizes piedalījušies arī draudzības sacensībās Kanadā. Valdē par priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo A. Tralmaku, viņa vietnieku V. Šmitu, sporta daļas vadītāju H. Strepu, kasieri A. Milleru un seketāru V. Rinkušu, bet revīzijas komisijā L. Skrupškeli, A. Balceru un J. Strautkalnu.

MILVOKI

● DV apvienības un sporta kopas Auseklis Jaungada sagaidīšanas sarīkojums notika Eagle kluba tikko izbūvētajā augšstāva zālē. Pateicoties kluba saimniecības vadītāja tautieša J. Ciekurža pretimnākšanai, latvieši vienā no kluba daudzajām zālēm vienmēr atrod vietu saviem sarīkojumiem. Jaungada sagaidīšanā piedalījās ap 200 tautiešu, to vidū daudz jaunās un vidējās paaudzes pārstāvju, kas sarīkojumam piešķīra svaigu un priecīgu noskaņu. Daudzi viesi, par spīti sniegputenim un aukstajam laikam, uz sarīkojumu bija mērojuši gaŗu ceļu no Viskonsinas tālākajām pilsētām, pat no Rokfordas Ilinojā. Sarīkojums izdevās labi, no jauna apliecinot, ka latvieši joprojām meklē tautiešu sabiedrību un labi jūtas savējo vidū.

—ep—

GRAND RAPIDI

● Vienības draudzes skolas eglītes vakaru 22. decembrī baznīcas sabiedriskajās telpās ievadīja māc. J. Lazda ar svētbrīdi. Priekšnesumu daļā klavieres spēlēja Roberts Eriņš Sellija Blančarde, Ramona Poga un Eriks Zušmanis, flautu — Ingrida Birze, vijoli — Eriks Zušmanis un akordeonu Ramona Poga. Klavierpavadījumus veica Vita Liepiņa un Richards Bacāns. Deklamēja Š. Blančarde, R. Eriņš un Valdis Zušmanis, kopīgu Poruka „Ziemas svētku" skandējumu saskaņīgi paveica 8. klases skolēni. L. Caukas ludziņu „Pārsliņa" ar skolēniem bija iestudējusi Elvira Brūna, bet dekorācijas bija gatavojusi J. Rumberga, sen. Nobeigumā visus iepriecināja E. Pagegles baleta studijas audzēknes. Ieradās arī Ziemsvētku vecītis — Gunārs Liepiņš, kuŗš šo uzdevumu veica jau 10. gadu, bet nelikās nemaz vecāks kļuvis. Veltes saņēma arī skolotāji un draudzes mācītājs.

● Jaungada sagaidīšana Latviešu biedrības namā bija pulcinājusi ap 200 dalībnieku, kas aizņēma abas zāles. Spēlēja arī divas deju kapellas. Bija neliels humoristiska satura priekšnesums. Gadu mijā klātesošos uzrunāja biedrības priekšnieka vietnieks A. Grīnbergs, novēlot labākos panākumus un veselību jaunajā gadā. Loterijā Linda Rudzīte „izvilka" prof. A. Annus gleznu Vilnim Meieram.

V. Z.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSĀJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZAS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāža. Cena $24.000, iemaksa $4000.

Coxwell — Mortimer: Atsevišķa 5 istabu dubultķieģeļu māja ar pagrabā izbūvētu atpūtas telpu. Privāts iebraucamais ceļš un garāža. Iemaksa $5.500.

Avenue Rd. — Lawrence: Atsevišķs dubultķieģeļu divu gulamistabu bungalovs. Garāža. Cena $19.900, iemaksa $3.000. Atlikums uz 1 atklātu 10-gadīgu hipot.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTĪKOŠOS VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NERAISTOŠAI INFORMĀCIJAI MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

KAD ZŪD LĪDZSVARS

Cilvēkus nākotnē sagaida daudzas neatrisināmas problēmas, kuŗas pasauli var novest līdz lieliem satricinājumiem. Mūsu pasaules iedzīvotāju skaits tūkstošiem gadu turējies gandrīz vienāds, bet tā pieauguma diagrammas līkne sākusi strauji kāpt, sākot ar 17. gadsimtu.

Anglis sērs Johans de Bērs, kas interesējies par iedzīvotāju skaita pieaugumu, konstatējis, ka bija jāpaiet miljoniem gadu, kamēr mūsu zemes lodes apdzīvotāju skaits pieauga līdz 750 miljoniem. Bet tagad, lai šis skaits divkāršotos, vajadzīgi vairs tikai 30 gadi. Pie šāda tempa 1965. gadā zemes lodi apdzīvoja 3 miljardi cilvēku, bet jau pēc 35 gadiem — 2000. gadā to būs 6, ja ne 7 miljardi. Ap šo laiku pārtikas ražošanas iespējas būs stipri izsmeltas. Līdzsvars būs zudis, un to varēs atjaunot tikai masveidīga mirstība bada nāvē vai kādas epidēmijas sekās.

Rietumeiropā iedzīvotāju skaits pieaugs par 0,7%, Pad. savienībā — 1,7%, Āzijā — 2,5%. Tā Āzijā dzīvos 58% no visas pasaules iedzīvotāju skaita. Sarkanajā Ķīnā jau tagad ar 13,5 milj. gadskārtēju pieaugumu ir 712 milj. iedzīvotāju, bet 2000. gadā šis skaits būs sasniedzis 1 miljardu. Ar šādu iedzīvotāju masu Ķīna piespiedīs Pad. savienību aizmirst „brālīgo ideoloģiju" un padomāt par reālākām lietām. Fakts, ka sarkanajai Ķīnai ir 712 milj. iedzīvotāju, bet Pad. savienībai tikai 232 milj., jau tagad iedveš Maskavai bailes. Vēlāk vispār nebūs vairs runas par kādu komūnistisku ideoloģiju, jo ķiniešiem vienkārši būs nepieciešama dzīves telpa un maize. Tā Ķīna ar savu milzīgo iedzīvotāju masu piespiedīs Pad. savienību atdot tās pārvaldībā esošos Āzijas apgabalus, kuŗos jau tagad 20% iedzīvotāju ir āziātiskas izcelsmes. Jāšaubās, vai tad Pad. savienība spēs atturēt ķiniešu vilni arī no Sibirijas pārplūdināšanas, kas varētu nozīmēt Maskavas imperijas sabrukuma sākumu.

Ja paraugāmies uz dažiem uzgudrojumiem, tad redzam, ka miljonu gados cilvēki nekā daudz nav varējuši izgudrot; tikai pēdējos gadsimtos izgudrojumu diagrammas līkne strauji ceļas. Par piemēru var minēt visa mechaniskā izmantošanu. Te atkal kopš Neandertāla cilvēka laika līdz ķiniešu kalendāra sākumam, t.i. 5000 gadu pirms mūsu laika, attiecīgās diagrammas līkne iet horizontāli. Pēc sviras, riteņa, bloka izgudrošanas līkne rāda, ka cilvēki pratuši palielināt savu spēku desmitkārtīgi. Un atkal pagāja tūkstošiem gadu, kamēr izgudroja tvaika mašīnu, un pēdējos 200 gadus noticis tas pats, kas ar iedzīvotāju skaita pieaugumu — līkne iet arvien augstāk un pāriet vertikālā raķetes trajektorijā. Šāds paātrināts attīstības temps raksturīgs arī citām cilvēku darbības nozarēm. Piemēram, attālumu pārvēršanā: tikai dažu paaudžu laikā izgudroti tvaikoņi, dzelzceļi, automobiļi, dirižabļi, lidmašīnas, raķetes un kosma kuģi. Pārvietošanās ātrums, kas pirms tūkstoš gadiem nebija lielāks par 10 jūdzēm stundā, pēdējos 150 gados taisījis milzīgu lēcienu — līdz 18.000 jūdzēm stundā. Arī še vairs nav tālu, kad līdzsvars var sākt zust.

Par traģiskāko var uzskatīt cilvēku izgudroto pašiznīcināšanās līdzekļu spējo vairošanos. Kopš krama cirvja un koka mieta pagāja simttūkstoši gadu, šos ieročus neuzlabojot. Tikai tad, kad izgudroja šaujampulveri, ieroču attīstība strauji pieauga. Pēc pirmā pasaules kara statistiķi bija aplēsuši, ka vajadzējis caurmērā izšaut 10.000 ložu vai 10 lauku lielgabala šāviņu, lai nogalinātu vienu cilvēku. Turpmāk šis stāvoklis strauji mainījās par labu iznīcināšanas līdzekļiem. Pirms 50 gadiem no lidmašīnām sāka nomest bumbas tikai dažu kilogrammu svarā, bet otrā pasaules karā tās jau svēra līdz 2 tonnām. Pirmā atombumba virs Nagasaki ledarbībā bija līdzīga 20.000 tonnām trinitrotuola (ļoti eksplozīva viela(, bet jau 10 gadu vēlāk ūdeņraža bumba bija līdzīga 20 milj. tonnu. Teorētiski varētu izgatavot milzīgu bumbu. Ja tāda eksplodētu 100 jūdžu attālumā no ASV krasta, tad paceltos 20 metru augsts vilnis un applūdinātu visas zemākās piekrastes pavalstis, ieplūstot dziļi kontinentā. Tālāka attīstība šai nozarē nav vajadzīga. Cilvēcei jau ir ierocis totālai pašnāvībai. Šī ieroča attīstības process jau zaudējis līdzsvaru un izgājis no cilvēku kontroles.

Pavisam citādi ir ar cilvēku morālajām vērtībām. Par priekšvēstures laikiem nav ko runāt. Arī tad, kad sākās civilizācijas laikmets, diagrammas līkne tikpat kā nemaz nepacēlās. Gadsimtu tecējumā tā svārstījās, gan paceldamās, gan atkal noslīdēdama atpakaļ. Vēl pirms 50 gadiem nebija masu errora kā valsts soda līdzekļa. Nebija genocīda gadījuma — plānveidīgas veselu tautu iznīcināšanas. Bija gan daži ieroBežojumi emigrācijai, bet nebija tāds stāvoklis kā tagad, kad vienai trešdaļai pasaules iedzīvotāju vispār nav tiesību izbraukt no savas zemes.

Pirms daudziem gadsimtiem uzcelts Ķīnas mūris, lai atvairītu mežonīgo nomādu uzbrukumus, bet tagad uzcelts Berlīnes mūris, lai aizkavētu pašu pilsoņu bēgšanu. Cilvēku smadzenēs notikusi revolūcija — sausais intelekts ņēmis virsroku pār garīgo pasauli. Iespējams, ka šai traģiskajā lielajā starpībā starp materiālajiem sasniegumiem un ētiskajām atziņām radušies cēloņi nākošajai cilvēces katastrofai.

St.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

25. janvārī — pl. 7 vak. Columbus zālē Vīru koŗa Viesturs koncerts un balle.

26. janvārī — pl. 5 p.p. TLTA — SĢ Draudzīgā aicinājuma atcere. Akts un K. Binkas luga „Jaunaudze" pirmizrāde H. Mļkelsona režijā Latviešu namā.

30. janvārī — pl. 8.30 vak. First Unitarian Church auditorijā — 175 St. Clair Ave. koncertapvienības trešais koncerts: Valija Melliņa — mecosopr. un Vilnis Cleminš — klavieres.

2. februārī — pl. 5 p.p. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē — Edites Timermanes audzēkņu vakars.

8. februārī — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas sarīk. zālē Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību gadasvētki.

8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.

9. februārī — plkst. 4.30 pēcp. „baltais" literārais sarīkojums ar autoru piedalīšanos. LPB Kanadas kopas sarīkojums Latviešu namā.

15. februārī — pl. 7.30 vak. Sv. Jāņa bazn. sarīk. zālē uzvedīs izvilkumu no A. Brigaderes jautrās spēles „Lielais loms" V. Pukata vadībā.

16. februārī — pl. 6 pēcpusdienā Latviešu namā trīs viencēlieni DV teātŗa Kanadā uzvedumā.

16. februārī — plkst. 2 p.p. Latviešu namā TLB sestdienas skolas vecāku padome rīko bazāru par labu skolai.

21. februārī — plkst. 8 vak. Mākslinieku vienības Latvis slēgts karnevāls „Joka pēc" Kolumbus zālē — 36 Linden St., Toronto.

22. februārī — pl. 4 p.p. Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

22. februārī — pl. 7.30 vak. Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpās.

22. februārī — plkst. 7 vakarā DV namā kārtējais „Ventiņu vakars" ar jautru un nopietnu programmu.

1. martā — pl. 7 vak. Dainas koris rīko Em. Dārziņa vakaru Latviešu namā.

2. martā — pl. 4 p.p. Plkv. O. Kalpaka bataljona sarīkojums, ziedu nolikšana Jorkas kapos; pl. 6 vak. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

8. martā — pl. 7.30 vak. balle (pret ielūgumiem Seaway Towers, 1926 Lakeshore Blvd. W.

HAMILTONA

15. februārī — pl. 7.30 vak. Pigbridžas karnevāls „Melns un balts" Roberts restorānā King St. E. Ebony zālē.

Politisko trimdinieku cīņa pirms 70 gadiem

Anglijas galvaspilsētā Londonā 1899. gadā sāka iznākt politisks žurnāls „Latviešu Strādnieks", kuŗu izdeva un pierakstīja latviešu trimdinieki, kas pēc vajāšanām cara Krievijā patvērumu bija atraduši Rietumeiropā. Viņi sevi apzīmēja par sociāldemokratiem un iestājās par augstiem ideāliem, kaut vēlāk dzīvē tie ne visi bija istenojami. Bet tā kā šī bija pati pirmā organizētā kustība, kas skāra latviešu tautu, tad tai piekrīt liela nozīme, jo, līdzīgi citām tautām, tā sagatavoja ceļu arī uz latviešu tautas brīvību. Šie trimdinieki bija pirmie, kas no ārzemēm uzsāka cīņu pret lielo Krieviju. Toreiz, pirms 70 gadiem, mērķi vēl nebija skaidri, nebija arī skaidrs kā tos panākt. Tomēr tie, kas bija izkļuvuši no lielā tautu cietuma, drosmīgi aicināja savu tautu uz cīņu, jo saprata, ka vienīgi ar cīņu var panākt pārmaiņas Krievijā, kuŗa, līdzīgi mūsdienām, arī toreiz apspieda daudzas mazākas tautas.

Šo trimdinieku darbībā un centienos bija dažādas nošķiecs. Viens virziens iestājās par strādnieku apvienošanu Krievijā, lai tie uzņemtos bruņotas sadursmes vadību. Bet bija arī tālāki mērķi — tautu pašnoteikšanās tiesības, ko pauda Dr. Miķelis Valters un Ernests Rolavs. Viņi bija drosmīgi cilvēki un lieli idealisti ar tikpat lieliem sapņiem, kuŗus tagad sapņojam par jaunu pēc tik daudz gadiem.

„Latviešu Strādnieka" 1. burtnīcā bija ievietota angļu dzejnieka Viljama Morisa (1834. — 1896.) dzejolis „Pirmos gaijos", kuŗā varēja lasīt: „Un starp ļemīlējušos skūpstiem jūsmīgs vārds tad atskanēs,/ Tos, kas reiz bija sapņotāji, svinīgi tad pieminēs./ Tur tad jaunceltā dzīvē dzīvos mūsu zemes darbs,/ Lai gan mūsu vārds būs piemirsts, piemirsts mūsu liktens skarbs./ Mirt vai dzīvot, kas ies prasīt, ko viņš zaudē, ko viņš gūst,/ Liktens stāv laika ziņā, cīņā dzīve jauki plūst."

Tā paša numura ievadrakstā „Ko mēs gribam" par toreizējiem apstākļiem, kur uzsvērta sociālā cīņa, cita vidū bija lasāms: „Kas senāk bija derīgs un prātīgs, tas tagad launs un neprātīgs, kas senāk bija par svētību, tas tagad ķļuvis par lāstu. Mēs redzam, vecais spredīķis vairs neder jaunajā svētdienā, puišelis ir izaudzis no saviem kamzoļīšiem. Vajaga šūdināt jaunus, vajaga meklēt jaunajai ražošanas kārtībai piemērotas sabiedrības formas..." Tālāk šai rakstā bija uzsvērta strādnieku lielā nozīme, kas varētu pārveidot cara Krieviju. „Strādnieki kā šķira ir vienīgie, kam tieša interese cīnīties un gāzt līdzšinējo sabiedrības kārtību. Strādnieki kā šķira ir arī vienīgais materiāls, no kuŗa var uzbūvēt jauno sabiedrību, kliņģa, uz kuŗas var dibināt nākotnes brīvības templi..."

Strādniekiem, šiem mazajiem cilvēkiem, kas dažādi dzīti un izmantoti, kā sabiedrības grupai tomēr piekritusi liela loma katras tautas, arī latviešu tautas dzīvē. Tādēļ šim faktam nevar vienaldzīgi paiet garām, lielos vēstures notikumus pieminot. Tā nebija naida grupa, bet tautas mazākie brāļi. Ja tie ir apspiesti, tad ceļas balsis: „Kur ir spaids, tur arī pretspaids; kamēr valdīs netaisnība un pārestība, tikmēr neapklusīs nemieri."

Kā pašreiz Latvijā nedrīkst pieminēt trimdas literātūru, tā toreiz nedrīkstēja pieminēt strādnieku literātūru, par kuŗu teica: „Bet mūsu svētajā žandarmu, kazaku, cenzoru un knutas valstī tā sauktā nelegālā literātūra nedrīkst ne pieminēt sociāldemokratu mācības. Tādēļ tās mūsu strādniekiem ir svešas, un viņi nevar bez aizliegtu rakstu palīdzības nākt pie vienīgi pareizās cīņas formas."

Toreiz šo nelegālo literātūru no Londonas ar kuģiem slepeni ieveda Latvijā. Tā latvieši iepazinās ar trimdinieku darbību ārzemēs un saskaņojās cīņai 1905. gadā.

Latvieši cīņā nebija vieni, bet biedrojās ar citām tautām, jo saprata, ka tikai kopīgi var nokratīt verdzības jūgu. Tādēļ žurnālā redaktors rakstīja: „Teltmēs sevišķu svaru piegriezīsim krievu, poļu, lietuvju, žīdu u. c. strādnieku kustībai, kuŗi cīnās tajos pašos politiskajos apstākļos kā latvieši."

Mūsdienu problēma palikusi tā pati, jo tāpat kā pirms 70 gadiem cara Krievijā, arī sarkanajā Maskavas imperijā tautas ir apspiestas. Liekas, ka tagad mainīt stāvokli ir daudz grūtāk, jo Pad. savienība kļuvusi militāri stipra un Kremļa varasvīri veikli prot apmānīt strādniekus un viņiem iestāstīt, ka tie dzīvo īstā „strādnieku paradīzē". Krievu komūnistiskie vadoņi izmanto strādnieku politisko kapitālu, kuŗu savā laikā attīstīja trimdinieki. Tā atkal Krievija ar pakļautajām tautām kļuvusi par strādnieku problēmu, tiecoties pēc humānāka stāvokļa. Ja Kremļa varmākas atkal deportē uz Sibīriju brīvdomātājus, tad tas liecina, ka sākusies jauna cīņa Pad. savienības iekšienē, pret kuŗu par vēlu vērsties ar militāro spēku. Jaušams, ka arī sarkano krievu imperiju piemeklēs revolūcija, jo reiz atkal mazais cilvēks, kam daudz kas liegts dzirdēt par ārzemēm, pacels dūri pret nelietīgajiem valdniekiem.

Tā arī uz pašreizējo stāvokli var attiecināt vārdus, kuŗi „Latviešu Strādniekā" bija lasāmi pirms 70 gadiem: „Vai esat nolādēti, ka nedrīkstat baudīt, ko zemes māmuļa sniedz? Vai esat nolādēti, ka nedrīkstat baudīt, ko jūsu pašu roka darinājusi, kur jūs esat ieguldījuši savu miesu un gara spēku, savas smadzenes un savas asinis? Jums saka, mēs dzeram vīnu — jūs varat lakt ūdeni, mēs ēdam cepešus — jūs varat sprāgt badā, gan mēs dabūsim citus jūsu vietā."

Senas liecības runā no mūsu tautas pagātnes, no tāluma uz tālumu, arī uz šādienas svešu ceļu gājējiem — mūsu tautiešiem kā še, tā tur.

Osvalds Akmentiņš

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVINIET
A. BERZIŅA
THE TWO FACES OF CO-EXISTENCE $6.00
GRĀMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CIŅU PRET KOMŪNISMU.
Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada

Ontario Hospital
Insurance
vēlētos saņemt ziņas no jums
(pirms vēl nav par vēlu)

Kad esat tikko apprecējies, ģimenes" slimnīcas apdrošināšanas maksa jānokārto, lai segtu kā vīru, tā sievu. Ja esat iesaistījies grupas maksājumā, nekavējoties paziņojiet savu ģimenes stāvokli, vai arī — ja abi kārtojat iemaksas tieši — paziņojiet H. I. R. B.

Ja pārejat jaunā darbā, varat turpināt apdrošināšanos, ievērojot norādījumus „Hospital Insurance Certificate of Payment Form 104", kas darba devējam jums jāizsniedz, atstājot veco darba vietu.

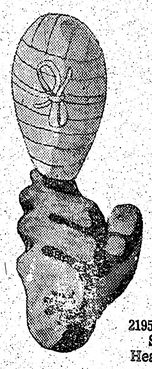

Kad kļūstat 21 gadu vecs, jūs vairs netiekat ieskaitīts vecāku slimnīcas apdrošinājumā. Jums jāiestājas individuāli 30 dienu laikā. Dabūjiet apdrošinājuma veidlapu bankā, slimnīcā vai arī H. I. R. B.

Ja jūs esat mainījis adresi, paziņojiet to savai grupai. Ja esat apdrošināts individuāli, rakstiet H.I.R.B.

H.I.R.B.
Health Insurance Registration Board,
2195 Yonge St., Toronto 7.
Serving Ontario's Health Insurance Plans

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss .....
Adrese: .....
.....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....
..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts .....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 mēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

SĪKAS ZIŅAS

● Pēc 300 dol. soda naudas samaksāšanas par „zvejošanu militāros ūdeņos" pie Norvēģijas krasta, Norvēģija atbrīvojusi 3 apķīlātus Pad. savienības „zvejas kuģus". Kapteiņi prasīto soda naudu samaksāja pēc sazināšanās ar padomju sūtniecību Oslo. Norvēģu ātrlaivas pārsteidza „zvejotājus" aizliegtajā militārajā joslā, tuvu Norvēģijas gaisa spēku bazei.

● Pēc ilgāka starplaika atkal atsāktas sarunas starp Pad. savienību un Rietumvāciju par neuzbrukšanas paktu, kuŗas bija pārtrauktas kopš padomju iebrukuma Čechoslovakijā. Pēc pusotras stundas ilgas apspriedes Rietumvācijas ārlietu ministrs Brants un padomju sūtnis Carapkins vienojušies jautājumu apspriest nākošajos mēnešos.

Vai esat nokārtojuši abonementu?

Apgādā DAUGAVAS VANAGS iznākusi
Johana H. Vigmana

VIENS NO MILJONIEM

Tulkojis Alfrēds Vinčels
Vāku darinājis Alfreds Jaunzems

J. H. Vigmans ir VIENS NO MILJONIEM, kas pavadījis 3650 dienu KRIEVIJĀ un SIBIRIJĀ..., beidzamā pasaules kara laikā viņš, būdams holandietis, krievus uzskatija par saviem draugiem . . . Ko viņš savā naivumā pārdzīvojis SIBIRIJĀ, lasiet šai atmiņu grāmatā, kuŗā viņš brīdina brīvo pasauli miljonu vergu vārdā . . .

Grāmatai 216 lapas puses. Glīta apdare. Cena $4.00.

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICAI,
491 College St., Toronto 4, Ont. Canada
Lūdzu piesūtiet „Viens no miljoniem" ..... eks.
Samaksai pievienoju $.....
Vārds un uzvārds .....
Adrese: .....
.....
Datums, ... Paraksts:

Steidzamos gadījumos sūtiet
MŪSU ĀTROS
GAISA PASTA SAIŅUS
UZ LATVIJU
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCAS SAIŅĪŠU NODAĻĀ,
491 College Street, Toronto 4, Ont.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKAS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131

✝
Mūsu sirsnīgais, svešumā iepazītais drau
inž. mežkopis
Rūdolfs Strads
beidzis sava mūža gaitu 1968. g. 19. noven
Anglijā.
PIEMIŅĀ PATUR
ALMA un LEONĪDS BALODIS K

Cik maksā labs padoms?
Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" nezinas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

VALD. BE
apdrošināšanas
769 — 02

ROSAR-MORRISON FUNERAL HO
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORON
RŪPIGA UN SMALKJŪTIGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJ
IZKĀRTOŠANA

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTE
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENI
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W.
Ont., tālr. 533-2837.

A. EGLITIS — TV RENTA
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. L

DĀVANU SAIŅ
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Sa
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz
netto. Šie saiņīši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas
saiņiem.
Arpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savu
jumus un saiņīšus ar ekspresu vai pastu mums
sūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu
saņemšanas. Lietuviešu
BALTIC EXPORTING C
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, O
Tel. 531-3098

KAS? KUR? KO? TORONTO

789-1511
Alfred Stikuts, Realtor
Diplomēts Kana
Institūta
A. STIKU
2889 Dufferin St.

BROADVIEW DELIKATEŠU
105 DANFORTH AVE (pie B
Tel.: HO 5-9905 AUSMA MI

Ādolfa Kristapsona gaļas
un desu veikals - darbnīca HO 6
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un
konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. īpašniek

KRĀSU UN MELNBALTĀS
attīstīšana pailelinājumi
citi darbi izcilus kvalitāte
BENJAMIŅA FILMU LABOR
247 Richmond St. E., Toron
Tel. 363-6496

I SAVUS ĪPAŠUMUS!

nce: Atsevišķs dubultkleģeļu lovs. Garāža. Cena $19.900, ie- uz 1 atklātu 10-gadīgu hipot.

EKIEM UZ 6 GADIEM UZ KLA IZVELĒ VISĀ PILSĒTĀ.

kalendārs

6. februārī — plkst. 2 p.p. Latviešu namā TLB sestdienas skolas vecāku padome rīko bazāru par labu skolai.

1. februārī — plkst. 8 vak. Māksliniekiu vienības Latvis slēgts karnevāls „Joka pēc" Kolumbus zālē — 36 Linden St., Toronto.

2. februārī — pl. 4 p.p. Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

2. februārī — pl. 7.30 vak. Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpās.

3. februārī — plkst. 7 vakarā DV namā kārtējais „Ventiņu vakars' ar jautru un nopietnu programmu.

martā — pl. 7 vak. Dainas koris rīko Em. Dārziņa vakaru Latviešu namā.

martā — pl. 4 p.p. Plkv. O. Kalpaka bataljona sarīkojums, ziedu nolikšana Jorkas kapos; pl. 6 vak. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

martā — pl. 7.30 vak. balle (pret ielūgumiem Seaway Towers, 1926 Lakeshore Blvd. W.

HAMILTONĀ

februārī — pl. 7.30 vak. Pīgoridžas karnevāls „Melns un baltš" Roberts restorānā King St. E. Ebony zālē.

piem iestāstīt, ka tie dzīvo Is- „strādnieku paradīzē". Krie- komūnistiskie vadoņi izman- strādnieku politisko kapitālu, ru savā laikā attīstīja trimdi- ki. Tā atkal Krievija ar pa- autajām tautām kļuvusi par rādnieku problēmu, tiecoties c humānāka stāvokļa. Ja emja varmākas atkal deportē Sibīriju brīvdomātājus, tad s liecina, ka sākusies jauna ci- Pad. savienības iekšienē, pret ru par vēlu vērsties ar militā- spēku. Jaušams, ka arī sar- no krievu imperiju piemeklēs volūcija, jo reiz atkal mazais vēks, kam daudz kas liegts irdēt par ārzemēm, pacels dū- pret nelietīgajiem valdnie- em.

Tā arī uz pašreizējo stāvokli r attiecināt vārdus, kuŗi „Latešu Strādniekā" bija lasāmi rms 70 gadiem: „Vai esat noēti, ka nedrīkstat baudīt, ko mes māmuļa sniedz? Vai esat ādēti, ka nedrīkstat baudīt, ko u pašu roka darinājusi, kur esat ieguldījuši sāvu miesu gara spēku, savas smadzenes savas asinis? Jums saka, s dzeram vīnu — jūs varat t ūdeni, mēs ēdam cepešus jūs varat sprāgt badā, gan s dabūsim citus jūsu vietā." Senas liecības runā no mūsu tas pagātnes, no tāluma uz umu, arī uz šādienas svešu u gājējiem — mūsu tautiem kā še, tā tur.

Osvalds Akmentiņš

et
TROS
SAIŅUS
VIJU
NICAS SAINISU NODAĻĀ,
oronto 4, Ont.

✝

Mūsu sirsnīgais, svešumā iepazītais draugs

inž. mežkopis

Rūdolfs Strads

beidzis sava mūža gaitu 1968. g. 19. novembrī Anglijā.

PIEMIŅĀ PATUR

ALMA un LEONIDS BALODIS KANADĀ

Cik maksā labs padoms?

Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" nezinas vai viegliprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

VALD. BEBRIS
apdrošināšanas speciālists
759 — 0266

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.

TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO

RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA

APBEDĪŠANAS CEREMONIJU

IZKĀRTOŠANA

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales

Aldonas ĶIVLENIEKS

VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

A. EGLITIS — TV RENTAL

17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī

161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE78-1401

DĀVANU SAIŅI

uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.

Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.

Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie saiņīši ir pilnīgi apdrošināti.

Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas saiņiešiem.

Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un saiņīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

KAS? KUR? KO? TORONTO

789-1511
Alfred Stikuts Realtor

Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
A. STIKUTS, FRI.
2889 Dufferin St. 789-3949

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals

105 DANFORTH AVE (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905 AUSMA MIĶELSONS

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO 6-5152
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana ■ pašlelinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont
Tel. 363—6496

Latviešu centra „GAŖEZERS" mantu loterijas laimestu saraksts.

1. E 8311 Apbūves gabals latviešu ciemā pie Gaŗezera $1500.00 vērtībā.
2. C 8755 $500.00 ASV iekšējā aizņēmuma zīmes.
3. C 6218 Marku kollekcija $200.00 vērtībā.
4. B 3712 O. Grundes glezna — puķes.
5. B 3419 Galda televīzija, Zenith.
6. E 6856 Radio — pulkstenis G. E.
7. C 5763 Radio RCA
8. B 9078 Izšūts spilvens
9. C 1853 Izšūts spilvens
10. B 9598 Izšūts linu galdauts

Apbūves gabala laimētāju līdz stāties sakaros ar V. Treimani 552 Philip, Detroit, Mich. Tel: 1-313- VA 12333. Pārējos laimestus piesūtīs pēc piederības.

Zemāk minēto ložu numuri laimējuši: 151 — „Treji Vārti" 1968 gada gājumu. Pēdējais „Treji Vārti" numurs iznāks šāgada janvārī un tad tiks piesūtīts attiecīgās lozes īpašniekam.

51 laimējis lietuviešu rakstnieka A. Landsberģa lugu „Pieci Stabi", kas arī tiks piesūtīti attiecīgās lozes īpašniekam.

A — Serija „Treji Vārti" 347, 378, 816, 1366, 1633, 1851, 2053, 2381, 2827, 2929, 3181, 3313, 3314, 3973, 4821, 5545, 5771, 6696, 6720, 7345, 7524, 7546, 7601, 8470. „Pieci Stabi" 5805, 7341, 7766, 8766.

B — Serija „Treji Vārti" 134, 135, 615, 631, 1258, 1446, 1527, 1757, 1957, 2134, 2156, 2355, 2638, 2788, 3300, 3335, 4171, 4837, 5253, 5361, 5461, 5464, 5727, 6326, 6847, 9892, 7140, 7161, 7177, 7506, 7512, 7874, 8099, 8201, 8823, 9368, 9422, 9599, 9633, 9638, 9879.

„Pieci Stabi" 13, 175, 344, 1689 2191, 2727, 4159, 5553, 5730, 6281, 6828, 6948, 6949, 7162, 7509, 7837, 8824, 8840, 9338, 9339, 9786.

C — Serija „Treji Vārti" 115, 121, 315, 419, 583, 817, 981, 1210, 1546, 1721, 2058, 2953, 3044, 3203, 4186, 4506, 4547, 4862, 4883, 4884, 4943, 5059, 5205, 5273, 5775, 5795, 6007, 6125, 6145, 6761, 6822, 6925, 7002, 7440, 7888, 7889, 7929, 7948, 7978, 8080, 8936, 8512, 8534, 8553, 8946, 8949, 9180, 9189, 9191, 9480. „Pieci Stabi" 576, 1547, 2954, 3310, 4040, 6041, 6096, 6144, 6395, 6717, 7212, 7762, 8681, 9647.

D — Serija „Treji Vārti" 1006, 1008, 1116, 1186, 1910. „Pieci Stabi" 1005, 1009, 1055, 1166, 1176.

E — Serija „Treji Vārti" 584, 832, 1081, 1187, 1226, 1227, 1640, 1646, 1716, 2352, 3794, 4002, 4051, 4112, 4217, 4247, 4377, 4461, 4522, 6847, 7099, 7100, 7120, 7301, 8223, 8231, 8435, 9180, 9402, 9914, 9912. „Pieci Stabi" 18, 531, 1901, 3090, 3810, 7216, 665.

LATVIEŠU NAMĀ, 491 COLLEGE IELĀ, TORONTO
1. FEBRUĀRĪ, PL. 7 VAKARĀ

Pankūku balle

■ JAUTRA PROGRAMMA ■ SKAŅU PLAŠU MŪZIKA ■
■ DAŽĀDU STIPRUMU TĒJAS ■

Ieeja brīva.

Apmeklēt lūdz
Latviešu nama dāmu komiteja

Dabīgais nepasterizētais **MEDUS**

ar visām medicīniskām īpašībām — pēc senlatviešu ticējuma līdzeklis 89 dažādām kaitēm, dabūjams:

Ērgļu ligzdā un Happy Hills slēpētavā
Toronto, 30 Dewson St., tel. 534-0563
DV grāmatnīcā 491 College St.
A. Kristapsona gaļas veik. 1095 Queen St. E.
A. Miķelsona delik. veik. 105 Danforth Ave.
Pavasara konditorejā 361 Roncesvalles Ave.
Pa pastu neizsūtām.

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAI

VAJADZĪGS BIROJA DARBINIEKS - CE

Pieteikties pa tālruni vai personiski pie A. Svennes kunga darbdienās no plkst. 12 — 1 pēcp., sestdienās no 9 — 1.

Latvian (Toronto) Credit Union ltd.
491 College St., Toronto 4,
tālr. 924-2775.

Katrs, kam vēl nav 1969. gada

LATVIEŠU BANKU KALENDĀRS,

var to saņemt

PAR BRĪVU

darbdienās no plkst. 12—8 vak. sestdienās no plkst. 9—1 pēcp.

491 College St. Toronto 4, Ont. Canada.

Uz pieprasījumu izsūtām arī pa pastu.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
atsevišķi numuri dabūjami
Toronto latviešu veikalos

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

Esta 1874

Turner & Porter

APBEDĪŠANAS BIROJS

Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Apbedīšana abās bēru mājās

LATVIEŠU NAMS
īrē telpas
sarīkojumiem un viesībām.
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak., sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
Uz vēlēšanos nama dāmu komiteja rīko godību galdus.
TELEFONS 922-2931
491 COLLEGE ST. TORONTO.

PĀRSŪTĀM
naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIŅU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

LATVIAN MUSIC

Skaņu plates cena $5.50

LP 1

Reitera koris, diriģents Teodors Reiters;
E. Dārziņš SENATNE; H. Pavasars BĒRZI; A. Kalniņš SVESUMA KLĪSTOT; P. Barisons PAVASARA JAUSMA, solo E. Ziverte; J. Graubiņš AIZ KRŪMIŅA AIZVĒJIŅA, solo E. Ziverte; J. Graubiņš ALUTIŅŠ — BALELIŅŠ; E. Melngailis JĀŅU VAKARS, solo V. Brodiņa.

LP 2

Reitera koris, Stokholmas Filharmonijas orķestris, diriģents Teodors Reiters;
K. Baumanis DIEVS SVĒTI LATVIJU; J. Graubiņš EZERZEME, solo H. Holm un E. Ziverte; A. Kalniņš ŪDENSROŽU VAINAGS; J. Vītols BEVERĪNAS DZIEDONIS; E. Melngailis DZIEDAT MAKU, DANCOT MAKU, solo E. Jaunvīksna; V. Ozoliņš MAN SAJĀJA TRĪS TAUTIEŠI; E. Melngailis CIRULA VEDĪBAS solo E. Ziverte; J. Poruks PAVASARA DZIESMA.

LP 3

Stokholmas Filharmonijas orķestris, diriģents Teodors Reiters
Jānis Mediņš ARIJA; E. Dārziņš MELANCHOLISKAIS VALSIS; J. Kalniņš SUITU DANCIS; A. Abele MEDITACIJA; J. Vītols 5 TAUTAS DZIESMAS: Skaisti dziedi, lakstīgala, Āvu, āvu baltas kājas, Pūt, vējiņi, Tautiešam roku devu, Ej, saulīte, drīz pie Dieva.

LP 4

Ziemsvētku dziesmas:
Reitera koris ar simf. orķ. diriģents Teodors Reiters
J. Vītols DIEVIŠĶAIS MIRDZUMS; E. Melngailis ES SKAISTU ROZĪTI ZINU; L. van Beethoven SVĒTA NAKTS, AK IZLEJ TU; E. Melngailis KLUSA NAKTS, SVĒTA NAKTS; J. Graubiņš NĀVES ĒJAS, A. Kalniņš SENA AUKLES DZIESMA; A. Kalniņš NAKTS DZIESMA; W. A. Mozart AVE VERUM CORPUS.

LP 5

Stokholmas Filharmonijas orķestris, Zviedrijas I karaliskais diriģents Sixten Ehrling;
Jānis Mediņš LATVIJAS AINAS, III svīta: Kurzeme, Vidzeme, Zemgale, Latgale; LATVJU RAPSODIJA I; PUIŠU DEJA; MEITEŅU DEJA

LP 6

Paula Brīvkalne, soprāns, Stokholmas Filharmonijas orķestris;
Jānis Mediņš VĒSTULES PĒRAM GĪNTAM I, II — Elzas Ķezberes teksts, diriģents — autors; 6 TAUTAS DZIESMAS: Saulīt' tecēj' tecēdama, Puiši jāja pieguļā, Aiz ezera augsti kalni, Tautiešam roku devu, Ziedi, ziedi, rudzu vārpa, Raibie cimdi, diriģents Arvīds Noritis.

LP 7

Adele Pulciņa-Karpa, soprāns; Latviešu Stīgu Kvartets: A. Noritis, V. Rušēvics, E. Vīnerts, A. Ozoliņš.
J. Vītols PIE TAVA AUGSTĀ BALTĀ LOGA; AIZVER ACTIŅAS; MAN PRĀTA STĀV; MAZIŅŠ BIJU, NEREDZĒJU; W. A. Mozart MEDĪBU KVARTETS (K. 458).

DABŪJAMAS

DV GRĀMATNĪCĀ

CENA $5.50 + 5% PST.

Pasūtiniet sev un saviem draugiem žurnālu

DAUGAVAS VANAGU MĒNEŠRAKSTS

Šis izdevums veltīts LATVIJAS brīvībai un labākai nākotnei un ir Daugavas Vanagu centrālās valdes izdevums.

Atbildīgais redaktors — VILIS HAZNERS

Redaktori: RAIMONDS ČAKS, RITA GĀLE un TONIJA KRŪKA.

DVM iznāk regulāri sešas reizes gadā ar plašu literāro daļu, idejiska un politiska satura rakstiem un apcerēm, ievērojamu darbinieku atmiņām, DV dzīves informāciju, vanadžu, sporta un humora nodaļām.

Abonēšanas maksa vienam gadam: Amerikas kontinentā $5.50, uz ārzemēm, ja maksā dolaros, $3.60. Atsevišķu numuru cena $1.00.

PASŪTINĀJUMI ADRESĒJAMI —

Apgāds DAUGAVAS VANAGS — 491 College Street,
Toronto 4, Ont. Canada.

IEGĀDĀJIETIES LATVIEŠU KARAVĪRAM VELTĪTĀS SKAŅU PLATES!

Daugavas Vanagu Grāmatnīca,
491 College St., Toronto 4, Ont., Canada.

DV Nr. 3
LATVIEŠU KARAVIRU DZIESMAS
Stereo $5.50
Mono $5.00

Saturs: Junda, Daugavas Vanagu dziesma. Dziesmā ietilpināta pulkveža K. Lobes runa. Daugav' abas malas. Viru zvērests. Par zemi, ko mīlam. Latvijas evaņģ. baznīcas archibīskapa A. Lūsa runa. Lielā junda. Sardzes maršs. Sardzes priekšnieka komandas pie Brīvības pieminekļa. Apsveikšanas maršs. Svēts mantojums. Rīga dimd. Ardievu, Saulcerīte. Kam tu zviedzi, kumeliņ. Pa to ceļu, kas gar ciemiem. Es karāi aiziedams.

DV Nr. 2
Stereo $5.50
Mono $5.00

Saturā: Mīrdzot šķēpiem. Jau saule riet. Balta roze. Kad pār austrumiem. Mana dzimtene Kurzeme. Kur Gauja plūst. Pumpiņrasā.

15. Divīzijas dziesma. Es vēlos mājās pārnākt. Tur Cēdelgemā draugs. Balta roze nozied. Vedēj. Virši zili, virši sārti. Aizgāja latvietis. Komanda un Jundas signāls.

DV Nr. 1
Stereo $5.50

Saturs: Paliec sveiks, mans mazais draugs. Dzimtenes meitenes dziesma. Kad šķiroties no tēva mājām. Man dzīvē laimes nav. Tumba rasā. Ikkatru sestdienas vakaru.

Saule uzlec mirdzēdama. Paliec sveika, baltā bērzu birze. Zilais lakatiņš. Augstienē pie Madonas. Klip klap. Kad ar uzvaru šo kauju.

Diriģents I. Sakss, solisti — P. Geistauts, Maiga Dežardēna (soprāns), DV viru ansamblis un E. Slaucitāja pūtēju orķestris — dir. E. Slaucitājs.

UNO MANKIN REALTOR
Member Toronto Real Estate Board
Ont. Association of Real Estate Boards.
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

Godājamie tautieši!

Paziņojam, ka vairāk nekā pārsteidz mums ir māju pircēji ar lielām izmaksām, tādēļ laipni lūdzam, ja kāds nodomājis māju pārdot, sazināties ar mums. Brīva īpašumu novērtēšana.

Konst. Kārkliņš

MĒS SAGĀDĀJAM NAUDU MĀJAS IZMAKSAI, PIRMO UN OTRO HIPOTĒKU BEZ ATLIDZIBAS

SPORTS

KANADAS LATVIEŠU REKORDU SARAKSTS
VIEGLATLĒTIKĀ SĀGADA 20. JANVĀRĪ

Sieviešu disciplīnās

60 m	7,8	Anita Jaunzeme	1968
100 m	12,5	Anita Jaunzeme	1968
200 m	26,0	Anita Jaunzeme	1968
400 m	67,0	Kaiva Ceļdoma	1965
80 m barj.	13,2	Anita Jaunzeme	1967
lodē	10,95	Ņina Tomase	1952
diskā	34,80	Valda Strauta	1968
šķēpā	33,66	Marianna Tērauds	1968
augstlēkšanā	1,60	Kaiva Ceļdoma	1968
tāllēkšanā	5,20	Kaiva Ceļdoma	1968
pieccīņā	3432 p.	Kaiva Ceļdoma	1968
4 x 60 m	32,7	Izlases vienība	1961
	(Ceļdoma, Brūniņa, Lol. Kalniņa, Gūtmane)		
4 x 100 m	57,9	Izlases vienība	1961
	(Lappo, Ādmine, Skujiņa, Vilsone)		

Vīriešu disciplīnās

100 m	10,9	Valdis Priedītis	1962
200 m	22,5	Svens Goldmanis	1967
400 m	51,7	Valdis Priedītis	1958
	51,7	Ojārs Balcers	1960
	51,7	Juris Zivtiņa	1965
800 m	1:56,8	Mārtiņš Jurjāns	1967
1000 m	2:39,1	Valdis Teteris	1951
1500 m	4:18,7	Valdis Teteris	1954
3000 m	9:32,5	Valdis Teteris	1954
5000 m	17:29,8	Māris Smilga	1967
10.000 m	37:21,8	Māris Smilga	1966
110 m barj.	15,8	Ivars Zvaigznīte	1968
400 m barj.	63,3	Juris Priedītis	1962
augstlēkšanā	1,35	Andris Lakstīgala	1968
tāllēkšanā	6,98	Juris Zivtiņa	1966
trīssolis	14,60	Ivars Dravinskis	1968
kārtslēkšanā	3,96	Eduards Veiss	1968
lodē	19,25	Juris Pūce	1968
disks	64,40	Juris Pūce	1968
šķēps	69,82	Ervīns Liepiņš	1968
veseris	56,96	Juris Pūce	1968
pieccīņā	3242 p.	Ivars Zvaigznīte	1967
desmitcīņā	6477 p.	Ivars Zvaigznīte	1968
4 x 100 m	44,6	Izlases vienība	1968
	(Kudrašovs, Zvaigznīte, Ziemelis, Zivtiņa)		

A. Z.

Nasers kaŗos par katru pēdu arabu zemes

Prezidents Nasers Ēģiptes nacionālsapulcē apņēmīgi deklarējis, ka labāk izšķirsies par kaŗu, bet neatteiksies ne no pēdas arabiem piederošās zemes. „Nekad mēs nesāksim sarunas ar ienaidnieku, kuŗš okupējis mūsu apgabalus!" uzsvēra Nasers savā runā, kuŗa pārraidīta arī Beirutā. Zīmīgi, ka Nasers runāja tai pašā dienā, kad amatā ieveda ASV jauno prezidentu Niksonu. Nasera vārdi uzskatāmi par atbildi ASV ārlietu ministrijas ziņojumiem, kuŗi publicēti Kairo presē un kuŗos pausts mīkstinātais Maskavas viedoklis, ka Izraēlai būtu jāatvelkas, bet ne pilnīgi, savās agrākajās robežās, kādas tai bija pirms 1967. gada jūnija zibenkaŗa. Nasers neaizmirsa arī pieminēt Pad. savienību par sniegto palīdzību Ēģiptes bruņoto spēku atjaunošanai. Visielākos aplausus izraisīja Francijas prezidenta Degolla pieminēšana, kuŗu Nasers apzīmēja par vienu no slavenākajiem vīriem mūsu gadsimtā.

Izraēlas uzbrukums Beirutas lidlaukam atbalsojies arī Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas padomes sēdē Montreālā, kuŗā Libanonas valdība pieprasīja Izraēlas izslēgšanu kā sankciju par notikušo uzbrukumu. Libanonas pārstāvis Dr. Kotaite pieprasīja atņemt Izraēlai visas tiesības un pakalpojumus, kādas tā saņem no šīs organizācijas, jo uzbrukums Beirutas starptautiskajam lidlaukam nozīmē organizācijas konvencijas varmācīgu pārkāpumu. Izraēlas armijas vienības iznīcinājušas 13 no 24 trīs civilo gaisa satiksmes līniju lidmašīnām, kuŗas uzbrukuma laikā atradušās Beirutas lidlaukā, apdraudot neskaitāmu cilvēku dzīvību un sapostot lidlauka ierīces, tā ka radītā chaosa dēļ lidlauks nav bijis spējīgs darboties ilgāku laiku. Libanonas pārstāvis norādīja, ka pēc šī uzbrukuma Vidējo austrumu gaisa satiksmes līniju pašažieŗu skaits samazinājies par 75%, bet apdrošinājumu maksa 3 līnijām paaugstināta par 1 milj. dolaru gadā, kā rezultātā lidojumu maksa divkāršojusies.

Izraēla atkārtoja agrākos argumentus par arabu teroristu uzbrukumiem, kuŗi organizēti viņu bazēs Libanonā, pieprasot apspriest arī arabu teroristu organizēto uzbrukumu divām Izraēlas lidmašīnām. Šo prasību atbalstīja 12 valstis, ieskaitot ASV, Kanadu un Angliju, bet priekšlikumam nobalsošanā nebija vajadzīgā absolūtā vairākuma. Dažām daloties, arī Libanonas sūtņa palika „karājoties gaisā". Iespējams, ka to izlems kāda speciālā sesijā.

Vēl nav beigušās Beirutas starpgadījuma atskaņas, kad jau starptautiskajā arenā „uzpeldējis" jauns notikums. Reutera ģentūra nule ziņoja no Telavivas, ka Izraēlas kaŗavīri apšaudījuši arabu sieviešu grupu, kuŗa nav paguvusi „pazust", kad sākusies policijas stunda. Gadījums noticis Rafas priekšpilsētā, okupētās Gazas joslas dienvidu sektorā. Kāda arabu sieviete nogalināta, bet 10 ievainotas.

Izraēlas armijas pārstāvis paskaidrojis, ka sievietes rīkojušas demonstrāciju, neievērojot iziešanas aizlieguma stundu, un tuvojušās dzelonstiepju žogam, aiz kuŗa pratināti 16 arabi, turēti aizdomās par mīnu izlikšanu. Pirms 11 dienām, mīnai eksplodējot, nogalināts kāds Izraēlas virsnieks. Kad sievietes tuvojušās žogam, aiz kuŗa pratināti arabi, izraēliešu kaŗavīri vispirms šāvuši gaisā, pēc tam sieviešu barā.

◍ Ziemeļkorejiešu nolaupītā amerikāņu izlūkkuģa „Pueblo" kapteinis Bakers izteicies, ka nav paguvis saspridzināt slepenās ierīces pirms padošanās. Lai to izdarītu, vajadzējis divarpus stundu laika, bet ziemeļkorejieši kuģi savā varā pārņēmuši daudz ātrāk.

◍ Henrijs Kabots Lodžs jau ieradies Parīzē, lai pārņemtu ASV delegācijas vadību Vietnamas miera sarunās. Viņš izteicies, ka darīs iespējamo, lai sarunas būtu sekmīgas. Lodžs kā prezidenta Niksona sūtnis aizstājis līdzšinējo delegācijas vadītāju Everilu Herimenu, kas Parīzē pavadījis 8 mēnešus.

Čechoslovakijā pašsadedzināšanās turpinās

Čechoslovakijā noticis jau trešais pašnāvības mēģinājums, aplejoties ar benzīnu un pielaižot uguni, lai, dzīvam sadegot, draudzīgā veidā protestētu pret tautai uzspiesto nebrīvību. Pašnāvnieki upurēšanās laiku izvēlējušies naktī, lai atklātā vietā kā dzīvas lāpas paustu savu protestu.

Šī veida pašnāvību sērijā Brno pilsētā ierindojies 23 gadus vecais Miroslavs Malinka, aizdedzinot sevi laukumā, kuŗā paredzēts celt pieminekli pirmajam pašsadedzināšanās upurim — Prāgas universitātes 21 gadu vecajam filozofijas fakultātes studentam Janam Pelacham, kuŗš, ievietots slimnīcā ar 85% apdegumu, pēc dažām stundām mira. Arī Malinka steidzīgi nogādāts slimnīcā, kur konstatēts 12% ķermeņa apdegums, kādēļ ārsti cer viņa dzīvību glābt.

Sekojot Pelacha piemēram, kā otrs sadedzinājās 25 gadus vecais Jozefs Havati Pilzenē, kas ar smagām apdeguma brūcēm guļ slimnīcā ļoti kritiskā stāvoklī.

Janu Pelachu apbedīja čechoslovakijas varoņu kapos Prāgas tuvumā, kur atdusas arī lielie čechu komponisti, rakstnieki un citi izcili gara darbinieki. Bēru ceremoniju ierobežoja tikai ar piederīgo un tuvāko draugu pieaicināšanos, valdībai baidoties no masu demonstrācijas. Kā šo bēru ceremonija varoņu kapos norisinājusies, līdz mūsu redakcijas slēgšanai ziņu vēl nebija.

Spontāna masu demonstrācija Prāgā tomēr notika pirms Pelacha apbedīšanas, ielas pārpildot ap 50.000—60.000 demonstrantiem. Tas kļuva par iemeslu masu pielūduma aizliegumam Pelacha bēru dienā. Prāgas iedzīvotāji Vencela laukumā stājās gaŗās rindās, lai parakstītu līdzjūtības apliecinājumu Pelacha mātei, kuŗa, uzzinot par dēla nāvi, sabruka un ievietota slimnīcā.

Žurnālisti pieprasījuši Pelacha nāves dienu izsludināt par valsts sēru dienu, jo viņš upurējies lai protestētu pret okupantu uzspiesto preses cenzūru un padomju izdoto propagandas un melu avīzi „Zpravy".

Iekšlietu ministrs Grosers izteicies, ka ir lielas grūtības noskaidrot cik daudz dalībnieku ir šai studentu pašnāvnieku grupā. Valdībai un partijas vadībai vispār radušās lielas rūpes par to, kā cīnīties pret šo drausmīgo studentu „akciju" un novērst turpmākus pašnāvības gadījumus, jo studentu varonīgie ugunsnāves protesti ne vien asi noskaņo tautu pret okupācijas varu, bet arī pret augstāko partijas vadību. Studentu vaditāji iesnieguši valdībai jaunas prasības, tajās iekļaujot arī brīvas vēlēšanas. Pagaidām nav zināms, kā reaģējušas valdības iestādes.

Čechoslovakijas prezidents Svoboda brīdinājis, ka šāda veida studentu protesti var valsti novest grūtībās. Šī pašnāvnieku akcija, kuŗa galvenokārt vērsta pret Pad. savienības iejaukšanos Čechoslovakijas iekšējās lietās un brīvības apspiešanu, Svobodam dara nopietnas raizes, jo varētu mudināt Maskavu pārņemt pilnīgu varu. „Maza dzirkstelīte var izraisīt lielu ugunsgrēku un maksāt tūkstošiem dzīvību", brīdināja prezidents, uzrunājot tautu televizijā un aicinot šīs briesmas nenovērtēt par zemu. Svoboda lūdza tautu sniegt valdībai atbalstu, pretējā gadījumā rēķinoties ar iespēju, ka valsts nogrims anarchijā, kas novedīs pie tā, ka valdību pārņems sveša vara.

Studentu demonstranti piedalīties tūkstošiem Prāgas strādnieku, piestiprināja Pelacha nāves masku pie Vencela pieminekļa, tad klusēdami devās uz Sarkanarmijas laukumu, kur noņēma nosaukumu un aizstāja ar citu, tā pārdēvējot to par Jana Pelacha laukumu. Procesijā pievoja nacionālie un sēru karogi, priekšgalā nesot Pelacha protretu ar sēru lentēm.

Pelacha svārku kabatā atrasts brīdinājums, ka sekos vēl 15 citu studentu sadedzināšanās — tik ilgi, kamēr atcels preses cenzūru un aizliegs izplatīt padomju propagandas izdevumus.

Prāgas radio ziņoja par Pelacha piemiņas demonstrācijām Brno, Ceske Budovicā, Pardubicā un citās pilsētās.

Kāds sadedzināšanās mēģinājums noticis arī Ungārijā, kur, sekojot čechu studentu piemēram, kāds jaunietis, stāvot uz Nacionālā muzeja kāpnēm Buda pēstā, aplējies ar benzīnu un aizdedzinājies. Viņš nogādāts slimnīcā. Ungārijas valdības iestādes atteikušās sniegt jebkādus paskaidrojumus par šo notikumu, kā arī neizpauž pašnāvnieka vārdu.

NATO pastiprina uzraudzību

NATO aizsardzības plānošanas komitejas sēdē Briselē no 15 valstīm bija pārstāvētas 14, iztrūkstot Francijai. Sēdē vienojās ieteikt NATO iznīcinātājus, lai demonstrētu alianses solidāritāti un pārraudzītu Vidusjūru, kuŗā arvien vairāk ieperinās Pad. savienības flote. Šī rīcība uzskatāma par daļu no NATO reakcijas uz Pad. savienības aktivitāti šai telpā.

NATO jaunos jūras spēkus izveidos ASV, Anglijas, Itālijas, Grieķijas un Turcijas kuģi. Žurnālistiem paskaidrots, ka tie nebūs pastāvīgi jūras spēki, bet flotes vienību sasauks kopā periodiskiem vingrinājumiem un vizītēm.

Pēc pēdējām ziņām, Pad. savienība Vidusjūrā pašreiz stacionējusi 33 kuģus, bet šo skaitu paredz pavairot uz 50.

ASV un Anglijas pārstāvjiem bija spēcīgas domstarpības par to, vai NATO bez atomieročiem spētu stāties pretim Pad. savienības militārajiem spēkiem. ASV aizsardzības viceministrs Nice izteicās, ka Atlantijas aliansei ir vairāk kaŗavīru Eiropā nekā Varšavas pakta valstīm. Izdevumi būtu samērā nelieli, lai Rietumu spēkus padarītu tikpat ietekmīgus kā padomju, salīdzinot ar to, kas šiem mērķiem izdots līdz šim.

Anglijas aizsardzības ministrs Hīlejs argumentēja, ka Atlantijas pakta sabiedrotie ir stipri „nomākti" skaitliskā ziņā un būtu spiesti ķerties pie atomieročiem, ja Pad. savienība kādu dienu pārsteigtu ar uzbrukumu. Būtu ļoti nereāli sagaidīt, ka rietumvalstis izdotu vēl vairāk līdzekļu savu spēku pastiprināšanai, lai līdzsvarotu tos ar Austrumeiropas militārajiem spēkiem.

Maskava piedāvā sākt raķeškontroles sarunas

Pad. savienība izrādījusi gatavību apspriesties ar jauno ASV prezidentu Niksonu par defensīvās raķešieroču sistēmas ierobežošanas līgumu. Preses konferencē Maskavā padomju ārlietu ministrijas preses nodaļas vadītājs Zamjatins paziņoja Kremļa atbrunošanās priekšlikumu. Šī konference notika 20. janvārī — tieši dienā, kad Niksons Vašingtonā nodeva prezidenta zvērestu un no Džonsona pārņēma valsts vadību. Zemjatins gan nolasīja tikai Kremļa oficiālo informāciju, atturoties no plašākiem paskaidrojumiem, vienīgi piebilda, ka priekšlikums iekļauj arī atomieroču attīstīšanas ierobežojumus, kas radīs daudz grūtību.

Piezīmējams, ka pirms diviem gadiem ASV pirmās ierosināja sarunas ar Maskavu par raķešu attīstības ierobežošanu un kontroli, bet Kremlis to publicēja tikai pagājušajā gadā. Sarunu sākumu novilināja Pad. savienības iebrukums Čechoslovakijā.

Maskava piekritusi Francijas priekšlikumam par Apvienoto nāciju drošības padomes „četru lielo" pārstāvju apspriedi Vidējo austrumu krizes novēršanai. Politiskie novērotāji piezīmē, ka ar šo Francijas priekšlikumu iepazīstinātas arī citas valstis un ka tas ir visai līdzīgs Maskavas centieniem nokārtot Vidējo austrumu jautājumu uz Apvienoto nāciju drošības padomes 1967. gada rezolūcijas bāzes.

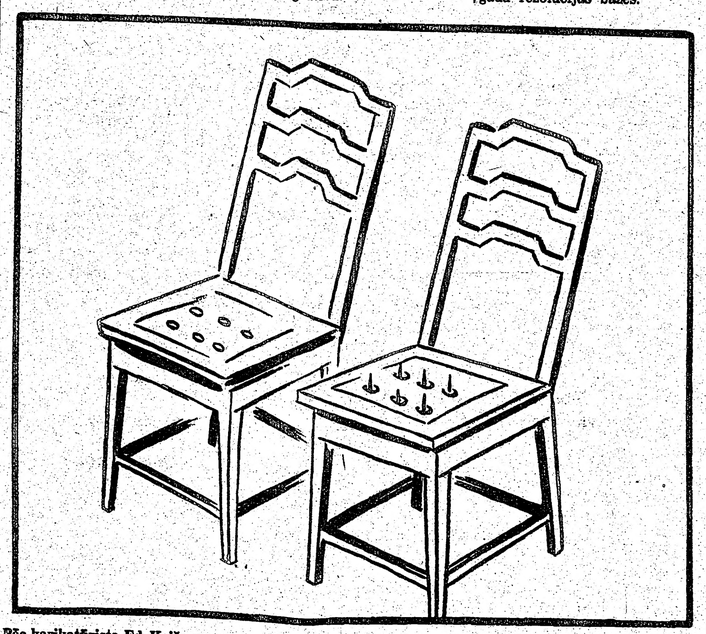

Pēc karikatūrista Ed. Keiša meta izgatavotie jaunie automatiskie krēsli, kuŗi garantē īsas biedrību valdes sēdes.

AKTUĀLAIS KATRADA

☆ Divi jaunieši, Džēms Megijs no Berfordas un Henrijs Makdonalds no Bantfordas, apcietināti par ielaušanos un zādzību Ontario ltn.-gubernātora V. Rosa-Makdonalda lauku rezidencē Brantfordā. Abi ieradušies plkst. 1 naktī gubernātora mājās Invernesā, lūguši atļauju lietot telefonu, lai varētu sagādāt benzīnu mašīnai, tad izvilkuši nažus un pieprasījuši „visu naudu, kas mājās". Ar 23 dolariem un vairākām alkoholisku dzērienu pudelēm abi aizbēguši, pārgriežot telefona vadus un pāršķejot ltn.-gubernātora mašīnas riepas.

☆ Toronto katoju skolu padome apstiprinājusi vasaras skolu programmu, kas jauniešiem 6 vasaras nedēļā ļautu izņemt viena vai divu mācību priekšmetu vesela gada kursu. Ja vasaras skolai, kas pagaidām domāta brīvprātīgiem skolēniem, būtu panākumi, tad 4 vasarās varētu eventuāli izņemt 1 gada kursu visos priekšmetos, saīsinot visdusskolu apmeklēšanu par veselu gadu.

☆ Kanadas nacionālās pensaimniecības padomes priekšsēdis Marks Leklerks brīdina, ja nepavairos piena ražojumu produkciju, tad 1980. gadā Kanadā varētu rasties šo produktu resp piena trūkums. Aplēšot, ka iedzīvotāju skaits līdz tam laikam Kanadā pieņemsies līdz 26 miljoniem, vispārējais piena produktu patēriņš augs līdz 20 bilj. mārciņām gadā. Bet piensaimniecības darbība Kanadā ierobežota ar tik daudz valdības noteikumiem, ka to nav iespējams raženi izvērst. Līdzīgā stāvoklī ir Kanadas kviešu producenti, kas pēdējos divos gados pieredzējuši nepatīkamus notikumus konkurencē pasaules tirgū. Kviešu audzētāji sūdzas par Sv. Labrenča ūdensceļa nodevām, valdības ierobežojumiem kviešu šķirnes izvēlē un Kanadas kviešu augsto cenu pasaules tirgū, kas ierobežo konkurences iespējas.

☆ Kanadas strādnieku apvienības (Canadian Labor Congress) priekšsēdis D. Makdonalds pārmet valdībai, ka tās straujā saimnieciskā pasākumu bremzēšana taupības programmas ietvaros radījusi bezdarbu. Valdības bažas par inflāciju liekoties galvenais faktors bezdarbnieku skaita augšanai visā Kanadā. Bet arodbiedrību pienākums esot prasīt lielākas algas, lai ierobežotu nabadzību strādnieku šķirā, un iesaistīt savā paspārnē arī vēl neorganizētos strādniekus.

☆ Pasta ministram E. Kiranam padomā ievērojamas pārmaiņas Kanadas pasta uzbūvē nākotnē. Iecerējis izkļūt no pastāvīgā deficita un pārvērst pasta departamentu par spējīgu darboties ar iespējamu atlikumu, Kirans iecerējis turpmākajos gados atvērt jaunas nozares — telefona, telegrafa, Telax un TWX, videofona u.c. Ar pašreizējiem pasta līkmju paaugstinājumiem departaments jau samazinājis nākamā gada paredzamo deficitu no 130 milj. dol. uz 40 milj. dolaru. Atzinis, ka par lielāku maksu iedzīvotāji pārreiz nesaņem labākus pakalpojumus, viņš norādīja, ka jau sākts domāt par to uzlabošanu un nevajadzīgu izdevumu novēršanu. Cerētā automatizācija vēstuļu pārsūtīšanā tomēr nevar īstenoties tik ilgi, kamēr nebūs izgudroti automati, kas spēj lasīt dažādos rokrakstus. Kirans aicinājis Communications Research Centre pētīt šo iespēju pasteidzinātā kārtā.

☆ Otava nolēmusi atklātās sarunās ar komūnistu Ķīnas pārstāvjiem apsvērt sūtņu apmaiņu. Kopš pagājušā gada pavasaŗa, kad Trudo ierosināja diplomātisko attieksmju nodibināšanu ar komūnistu Ķīnu, šai jautājumā risinājušās. sarunas arī ar Anglijas un ASV valdību pārstāvjiem. Uz reportiera jautājumu, ko Kanada darīs ar līdz šim atzītās nacionālās Ķīnas valdības pārstāvību, ārlietu ministrs M. Šārps atteicis, ka to nokārtos sarunās „ar Ķīnu".

★ Vinipegas pētnieki atraduši, ka smēķētājām stelvietēm dzimst mazāki bērni nekā nesmēķētājām. Pētījumi ar žurkām liecinājuši, ka cigarešu dūmos ir kāds vēl nezināms faktors, kas ietekmē fētusa augšanu. Dr. J. C Havorts, Manitobas universitātes lektors bērnu slimībās norāda, ka kopš 11 gadiem zināms, ka smēķētāju māšu bērni ir augumā mazāki nekā caurmēra zīdaiņi. Līdz šim zinātnieki atzinuši vienīgi to, ka šai gadījumā nav vainojams ne nikotīns, ne arī ogļskābe, bet cigarešu dūmos jābūt kādam vēl nezināmam faktoram, kas ietekmē šūniņu augšanu.

„Gaisa tilts" pāri Atlantijas okeanam

Kā īsumā jau ziņots, pa „gaisa tiltu" no ASV uz Rietumvāciju pārvestas amerikāņu kaujas vienības, lai piedalītos NATO manevros Čechoslovakijas robežas tuvumā. Divās dienās 63 transporta lidmašīnās pāri Atlantijas okeanam pārvesti 24 mechanizētās kājnieku divizijas un atbalstvienību kaŗavīri.

Gaisa ceļā ieradušās vienības apsveica amerikāņu armijas VII korpusa komandieris ģenerāļleitnants Donalds Benets, uzsverot, ka šī akcija liecina par ASV vēlēšanos veikt aizsardzības pienākumus. Manevri, kuŗi ilgs no 29. janvāra līdz 4. februārim, notiek NATO ietvaros un tajos piedalās 15.000 kaŗavīru.

◍ Francijas prezidents Degolls izteicies, ka neaizies pensijā pirms amata pilnvaru laika beigšanās 1972. gadā. 78 gadus vecais Francijas „lielais vīrs" to paziņojis ministru kabineta sēdē, atbildot uz runām, ka viņš aizies no amata ātrāk.

◍ ASV un Dienvidvietnamas pārstāvji vienojušies ar ziemeļvietnamiešiem un vietkongiem uzsākt paplašinātās miera sarunas 25. janvārī. Iepriekš ASV delegācijas vadītājs Lodžs par šo datumu bija vienojies ar Saigonas pārstāvi Fandanglamu. Hanoja un vietkongi priekšlikumu pieņēmuši pēc 2 stundu apdomāšanās.

24. divizijas komandieris paskaidroja, ka kaŗavīri iepazīstināti arī ar šīs operācijas politisko nozīmi. „Mūsu kaŗavīri informēti, cik tuvu viņi būs Čechoslovakijas robežai," teica komandieris, izkāpjot no lidmašīnas. Pad. savienība jau pasteigusies šos manevrus apzīmēt par provokāciju.

Manevri sāksies Grāfenvēras apmācību apgabalā Bavārijā, amerikāņu vienībām pietuvojoties Čechoslovakijas robežai, aiz kuŗas stāv sarkanarmija, līdz 20 jūdzēm.

Amerikāņu vienības, kuŗas aizvadītajā vasarā atsauca atpakaļ uz ASV, pa „gaisa tiltu" sāka atgriezties Rietumvācijā 6. janvārī un lietos tos pašus tankus, apbruņojumu un transportlīdzekļus, kuŗus atstāja Rietumvācijas bazēs. Ar armijas vienību pārsviešanu uz Eiropu gaisa ceļā, amerikāņi sākuši t. s. divbažu operāciju — vienību kaŗavīri ASV, bet apbruņojums un apgādes līdzekļi Eiropā. Tā arī šo manevru militārais nolūks ir noskaidrot, cik ātrā laikā iespējama vienību pārcelšanās pāri Atlantijas okeānam pa „gaisa tiltu", ja Eiropai draudētu nopietnas uzbrukuma briesmas. Šī divbažu sistēma izmaksā lētāk nekā ASV vienību pastāvīga uzturēšana Rietumvācijā.

Manevros iesaistīti arī 3500 amerikāņu taktisko kaujas eskadronu lidotāji, kuŗi arī Rietumvācijā jau ieradušies.